SCHOLARS' EDITION.

శ్రీరస్తు.

శశాంకవిజయము

శేషము వేంకటపతికృతము.

(*For Private Circulation only.*)

చెన్నపురి

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారిచేఁ

ప్రకటితము.

1918.

Printed by
V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS
at the "VAVILLA" Press,
MADRAS.—1918.

శ్రీ రస్తు.

శశాంకవిజయము.

పీఠిక.

—◉ ఇష్టదేవతాప్రార్థనాదికము. ◉—

శ్రీవిజ్ఞానపుగుబ్బచన్నుల నయా
రేగంబురా గుప్పి ము
క్తావల్లుల్ ఘటియించెదేమి శశిక౯
దారాప్రయుక్తంబనే
భావంబో యని పల్కు కల్కి చెలి సం
భావించు కాంచీపురీ
దేవుం డీప్సితసీనయార్యమణికి౯
దీర్ఘాయురారోగ్యముల్. 1

చ. సరసివి గానఁజక్కవలె చన్నులు గా విని పద్మినీకులా
భరణవు గానఁ దేనియరొ వాతెఱ గా దిది కల్కి చూపు పె౯
గరితవు గానఁ బొంబిలమె నాభిక గా దని నాన దీర్పు దే
వరయురమందుఁ గుల్కు రమ వంగలసీనయయింట నిల్పుతన్. 2

చ. కృతయుగమం దనంతుఁ డనఁ ద్రేతను లక్ష్మణసంజ్ఞ రేవతీ
పతి యన ద్వాపరంబునను భాష్యకృదాఖ్యఁ గలిం జనించి శ్రీ
సతిపతికై ఖరి౯ జననచాతురి చాతురి మీఱి నిత్యశే
షతఁ గను శేషుఁ డిచ్చుఁ గృప శాశ్వతభోగము సీనమంత్రికిన్. 3

చ. పులకలు మేనఁ గ్రమ్మఁ గనుమోడ్పుల వేడుకు మ్రొక్కు చాడ్పుల౯
వలనుగ వారిజాక్షపద వారిజభ క్తివధూవశుండ వై
కులిశదుసీవు వేఱొకతెఁ గోరుదువే యని పల్కు నాత్రప
త్యలికచమాటకు న్నగుబలాధిపుఁ డీకృతి నేతఁ బ్రోవుతన్. 4

మ. చలితస్వర్ణ తుషారశైవ్యనగము ల్పంచక్షోభితాంభోదము
ల్పలదానానికురుంబము ల్పరిలుఠద్బ్రహ్మాండము లై సకల
స్థలితాంభోనిధిగర్తము ల్ఘుమఘుమత్రయ్యంతగ్రంథంబు లౌ
పులుగు౯ రాయల తెక్కు మొక్కు చలనంబు ల్పాపుఁ బాపంబులన్. 5

ఉ. ఓ మధుసూదనా యన నహో హరి యని తార్క్ష్యునికన్న మున్ను ప్రా
ద్ధామిత వజ్రు శౌరికిని దా మును గాఁ జని తాంతదంతిర
ట్తామతి నక్రమస్తకము చెక్కలు చేసినచక్ర మెప్పుడున్
క్షేమ మొసంగి చక్రపతిఁ జేయుత సీనయమంత్రిభాస్కరున్. 6

ఉ. హైమవతీశమాన్యము జరాసురసైన్యము న భ్రవిభ్రమ
స్థేమఘుమంఘుమధ్వనివిజృంభితజన్యము పాంచజన్య మా
శ్యామలకీర్తికార్తికనిశాబ్జధుతారి నొసర్చు దైవత
స్వామినిభోగశీల గెలువం గలసంగలసీనయార్యునిన్. 7

గీ. కళుకుజగజంపువిడికెంపుకంకణంపుఁ
బలుకు లోలయంగ హరి కేలు పట్టు విడని
యమితభోగద యా గద యాగదాన
భరితు సీనార్య సత్త్వశాభరితుఁ బ్రోచు. 8

ఉ. సోమసహోదరీరమణుసొంపులకెంపులచెక్కడంపుని
ద్దామెఱుఁగున్నురంజా గురు దాయరుదారిమదారిదారిత(?)
న్వేమఱుఁ బ్రోచుఁ గాత కృప వేంకటరఘువదీక్షితేంద్రవం
శామృతభాను సీనయ దయానయమానయశోభిశోభితున్. 9

చ. కలుములకొమ్మ క్రొమ్మెఱుఁగు గా నతజాతులు జాతులై తగన్
విలసితవేంకటాఖ్యపృథివీధరశేఖరకృష్ణమేఘమం
దెలసిన శార్ఙ్గచాపము సమాహితవర్షము నించుఁ గాత వం
గలకుల మెల్ల వృద్ధి చెలఁగం గృతినేతకు సంతసంబుగన్. 10

శా. వాధూలాన్వయవార్ధివిష్ణుఁ బ్రతిభావర్ధిష్ణు వేదాంతవ
న్యాధిష్ఠానవసంతు శ్రీవరదగుర్వంతేవసంతున్ గవి
త్వాధారున్ గుణహారు ధీరు విగతాహంకారు వాత్సల్యధా
రాధారున్ గృతిసిద్ధికై కొలుతు శ్రీరామానుజాచార్యునిన్. 11

మ. వరలాలిత్యపదక్రమంబులను సద్వర్ణస్థితు ల్గాంచి శ్రీ
కరశాఖన్ గ్రహియించి యంగకలనాకాండన్ కళ ల్మీఱఁగా

నురుసాహిత్యరసానుభావములచే నుప్పొంగుచుఁ వాణి మో-
హారతిం దేల్చువిధాత సీనయకు దీర్ఘాయుష్య మిచ్చుఁ గృపన్ 12

చ. తనశర మొక్కటే పదివిధంబులఁ దేజరిలఁ ధనుర్గుణం
బనుపమశబ్దరూఢివి సహస్రముఖంబులఁ బల్కుచుండఁ జే
రనిశ మనంతరీతిఁ బొలుపారఁ బురంబుల నోర్చిపేర్చుజో
దనవరతంబు వైరివిజయంబు నొసంగుత సీనమంత్రికిన్. 13

సీ. సీతోడిపొందిక ల్సాతరమా యెంచ
జాతు లేర్పతి విసజాణ వౌదు
వీనాఁట నీపాటి నే నెచ్చటను గాన
ఘనరాగసంగతి గాంచితి బళి
మోహనలీలచే మొనసి బాగైతివి
నయము లుపచరించు నటన నీది
కాంచి ఘంటారవకలన నిన్నెచ్చెద
శ్రుతి వియ్యముగ నను కృతిని గావె

గీ. యనుచు పతితోడ సరసోక్తు లాడునట్టి
వాణి శుకపాణి పికవాణి వనదవేణి
సీనయముఖాబ్జపీఠికాసీన యగుచు
శ్రీనయసమృద్ధి వర్ధిల్లఁ జేయుఁ గాత. 14

ఉ. పుట్టినయింటి కెంతయు సమున్నతి చల్లనంబు మీఱఁగా
మెట్టినయిల్లు గవ్వారము మీఱియు వెండిఁ బ్రసిద్ధి కెక్కఁ జే
పట్టినవల్లభుం డతనుభాసితలక్ష్మి తగఁ ముదద్వయం
బట్టితనూభవుం గనినయంబ కృతిప్రభుఁ బ్రోచుఁ గావుతన్. 15

ఉ. దంతనిశాతహేతి నిరుదంతనిశాచరకోటిఘాటిదు
ర్దాంతనియంతవిక్రముని దాంతుని శాంతనిశాంతమానసుఁ
సంతతభక్తిమద్వనవసంతుని గాంతసుకీర్తి నెంతయుఁ
మంతుకు నెక్కువీరహనుమంతుఁ దలంతు నిరంతరంబుగన్. 16

మ. హారజూటానటదాపగాంబుఝరి తుండాగ్రంబునం బీల్చి సా
దరతం దజ్జలజంబు తల్లికి సముద్యత్పుష్కరాకృష్టసా
గరగౌర్యగ్రజకంధరాంతరఫణిగ్రైవేయకం బద్భుత
స్ఫురణం దండ్రికొసంగి ముద్దుగొను దేవుం డిచ్చు నిర్విఘ్నతన్.

సంస్కృతకవిస్తుతి.

ఉ. ప్రాకటసత్కవిత్వపరిపాటిని లోకము వా రెఱుంగఁగాఁ
జేకొనఁ జేసి వేదములచిక్కులు దీసి మృదూక్తి సాహితీ
వ్యాకృతి వాగ్వధూటి త్వమహా మ్మని వా దొనరించ మించు వా
ల్మీకిఁ దలంతు వ్యాసుని నమింతు నుతింతును గాళిదాసునిన్. 18

ఆంధ్రకవిస్తుతి.

ఉ. నన్నయభట్టు మైత్రి వలన న్నయ మొప్ప గణించి తిక్కనన్
బన్నగభూషణాఘనవిపన్నగభీరవచోనియుక్తికై
ము న్నతిఁ జేసి యజ్ఞసమున్నతి యుక్తిఁ దలంచి శేముషీ
మన్నమనీయులం గవుల మన్ననఁ గావ్యనిరూఢి కెంచెదన్. 19

కుకవినింద.

మ. పరపాకంబులఁ గోరి యెందుకయినం బ్రాల్మాలి వృత్త్యర్థమై
యొరుపాదంబుల నంటి యర్థకలనాయోగంబు లేమి న్నిరం
తరచింతన్ దగురీతి దోఁపక వివర్ణత్వంబునన్ దీనులౌ
చరులం జూచి సుకృజ్జనంబు వసవన్న ర్శ్లోకులం బల్కునే. 20

కృతిబీజము.

వ. అని యివ్విధంబున నిష్టదేవతావందనంబును శిష్టకవిజనాభినందనంబును దుష్టకవినిందనంబునుం గావించి శృంగారభంగతరంగితంబును మకరందబిందుసందోహ నిష్యంద మాధురీసాధురీత్యనుబంధ సుగంధి పదనిబంధబంధురంబుగా నొక్కప్రబంధంబు రచియింప నెంచి యుండునవసరంబున. 21

సీ. వంగలకులకుంభవారాశి జనియించి
కన్నుల కామోదగరిమ నించి

యందంద సకలకలాభ్యాసినై మించి
జైవాతృకత్వప్రశస్తి గాంచి
కౌముదీప్రజ్ఞానగౌరవంబు వహించి
సతతంబు కవిసమాచరణ మించి
యిమ్మైనగానామృతమ్ములు గురియించి
యరికులంబులగర్వ మపహరించి
యతిశయితలక్షణాఢ్యత నధిగమించి
ధాత్రి రామానుజమహాచరిత్రఘటన
కలనఁ గువలయవికసనకళ ధరించి
సీనఘనకుండు సర్వజ్ఞశేఖరుండు. 22

వెండియు నఖండమండితమహీమండలమండనాయమానపాండ్యమధురాధరాఖండలశ్రీవిజయరంగచొక్కనాథమహీనాథకృపాకటాక్షవీక్షణానుక్షణవర్ధమానపరబలార్ణవమంథశైలాయమానగంధమంధరసింధురఘటాపవనజవనసింధుకాంభోజగంధర్వకోటీసమాటీకనచటులరథచ్ఛటావీరభటసహస్రకిరణకిరణోపమాన మాణిక్యసేవాసమాగతగాణిక్యశరశ్చంద్రచంద్రికారుచిరుంద్రచంద్రశాలాసౌధసంబాధమణికుట్టిమహిరణ్మయద్వారబంధబంధురమందిరారామగ్రామవివిధచీనచీనాంబరనవరత్నఖచిత భూషణపేటికాచేటికాహాటకాందోళికాశిబికాభద్రాసన డోలికాప్రముఖనిఖిలసంపత్పరంపరాకంపితనిలింపనాయకుండును నాశ్రితాభీష్టదాయకుండును బాదారవిందవందనానందిత చతురంతసామంతమహీకాంతమంత్రిమండలుండును నిజకథాకల్పితవిద్వత్కర్ణకుండలుండును నతులవితరణవిలసితహసితనిశకరకల్పకశిబికర్ణఖేచరుండును శ్రీరంగనాథకరుణాకటాక్షగోచరుండు నగ్నిష్టోమాతిరాత్రవాజపేయపౌండరీకదర్శపౌర్ణమాసచాతుర్మాస్యపశుబంధప్రకృతివేదోక్తసత్కర్మసమారాధితమాధవకృపాతరంగితాపాంగ వీక్షణాలంకార వేంకటరాఘువదీక్షితేంద్రతిరువేంగళమ్మబహుజన్మతపః పరిపాకశుభావతారుండును కాంచనాచలధీరుండును సేతుహిమాచల

మధ్యవర్తి సమస్త బాంధవజనతామనోరథప్రపూరణకుతూహలహాల
హాలికాసమాకలితచిత్తుండును విహితకర్మాచరణవృత్తుండును నిత్యా
న్నదాన సంతర్పితసకలభూసురుండును నప్రతిహతప్రతాపభాసురుం
డును సత్యభాషానవీనహరిశ్చంద్రుండును సజ్జననయనకువలయపూర్ణ
చంద్రుండును ఘననయదేశీయకమనీయ గ్రామమూర్ఛనాబహువిధ
విన్యాస ధన్యాసమాన తాళమాన నానానూనతాన వితానభంగీతరం
గితసంగీతవిద్యావిశారదుండును వీణానినాదవినోదభూలోకనారదుం
డును వాదిమదగజప్రపంచపంచాననగర్జావిస్ఫూర్జిత తర్క వేదాంత
వ్యాకరణశాస్త్ర సమ్మతానర్గళోపన్యాసవైఖరీ వాగ్వధూనాథుండును
నాథమునియామునప్రముఖపూర్వాచార్యచర్యాభిరాముండును
రామానుజ దివ్యచరిత్రప్రబంధసాహితీమోహితానల్పసంతోషవిశం
కటవేంకట నగాధీశ్వరుండును నీశ్వరాంఘ్రికంజాత శింజానమంజీర
మంజుల ఝళంఝుళీనిగుంభన స్తంభన గంభీరసంభాషణ విస్మితనిఖిల
సభాస్తారుండును నిరుపమనీతివిస్తారుండును తారపటీరతుషారధరణీధర
సానుచరశబరీవిబుధనీలకబరీనిబిరీసవచనరచనాసముద్ఘాటితశశిమకుట
రజతగిరికటకకపటకిటిధరణీభృదునగవరనుతతురగశరదకుందశరదరవిం
దవిమల ధవళగరుదమలకమలకుముదసముదయసమిదశసవిస్ఫూర్తికీర్తి
గంగాతరంగిణీప్రక్షాళితమేదినీపంకుండును వంగలాన్వయపాలనాం
కుండును నయవినయశమదమజ్ఞానవిజ్ఞానకృతజ్ఞతాభిజ్ఞ వరదగురు
చరణపరిచరణకరణశరణాగతరక్షణవిచక్షణతాసత్యసౌశీల్యవాత్స
ల్యమాధుర్యగాంభీర్యౌదార్య చాతుర్యశౌర్యధైర్యస్థైర్యమార్దవా
ర్జవశుచిత్వకృతిత్వప్రముఖనిఖిలసుగుణమణిగణరోహణాచలుండును
నిశ్చలుండు నుపాసితవిబుధయూథుండు నూర్జితప్రబోధుండును సరస
పదపద్యగద్యరచనాభోజుండును సంతతసుముఖాంభోజుండును నైన
నీవయామాత్యబిడౌజుం డొక్కనాఁడు పరిచితశబ్దతర్కమీమాంసు
లైనవిద్వాంసులును వాక్చాతురీధురీణభారతీరమణీమణీరమణీయమణి
నూపురరవు లైనకవులును నఖిలజనశ్రవణానందదాయకు లైనగాయ

కులునువివిధవిచిత్రతానవితానతాళపాళికానిసర్గసర్గప్రవీణవీణాపాణి
కు లైనవైణికులును హర్షవిస్మయకారంగంబు లగుప్రసంగంబులఁ
బ్రొద్దుపుచ్చుచు నుండ నిచ్చలంపుఁజాలగచ్చులమెచ్చులు మీఱు
కొలువుకూటంబునం గొలు వుండి. 23

క. నను రంగేశ్వరపదయుగ
ఘనతరభజనానిరూఢకవితాసామ్రా
జ్యుని శేషము కృష్ణసుధీ
తనయుని బిలిపించి పలికె దయ దయివాఱన్. 24

చ. అసదృశభక్తి సద్గురుకటాక్షము గాంచి సమంచితాత్మతన్
బిసరుహమాకరందరసపేశలకోశలవన్మృదూక్తులన్
రసికుల కింపుగాఁ గృతిపరంపరలన్ రచియించి కీర్తిచే
నెసఁగితివయ్య వేంకటపతీ బలి శేషమువంశసత్కృతీ. 25

క. నీ విప్పుడు మాపేర ను
భావహము శశాంకవిజయ మనెడుప్రబంధం
బావిష్కృతశృంగారతఁ
గావింపుము రసికహృదయ కౌతుక మెసఁగన్. 26

వ. అని సగౌరవంబు గా నానతిచ్చి కర్పూరతాంబూలంబును కనకాం
బరంబు లొసంగి బహూకరించుటయు నేనునుం బ్రమోదభరిత
మానసుండ నై యిమ్మహాప్రబంధంబున కారంభించి కృతినాయకుని
వంశావతారక్రమం బభివర్ణించెద. 27

కృతిపతివంశావతారము.

సీ. సుద్దంపుటద్దంపునిద్దంపుఁజెక్కులఁ
బాలసంద్రపుఁబట్టి పట్టి నొక్కఁ
దులకింపుబలుకెంపుతలకింపుజిగిమోవిఁ
బంటలవాల్గంటి గంటు సేయ
నెలకూనపాలు పైన యలికాన సీమాన
తిలోకతిలకము తిలక మునుప

రతి సొక్క మతిఁ దక్క శ్రుతిచిక్క గోదాఖ్య
మంజువాణీమణి మణిత మొసఁగ

గీ. సకలశృంగారములకు నిమ్మయి వెలుంగు
భువనస్తద్వయీగణ్యపుణ్యగంధ
సముదితసుఖంబు శారదసమయవికచ
పంకజసఖంబు శ్రీరంగపతిముఖంబు. 28

ఉ. అందు జగన్నుతాగమసహస్రనృగాశయలబ్ధపర్ణ ల
స్పందమహామహాంతరవిసాధితపుణ్యజనాగ్రణుల్ సదా
నందనపుణ్యగంధసుమనగపరిశోభితు లాది నుద్భవం
బొందిరి భూసురుల్ శమదమోదయభాసురు లచ్యుతాశ్రయుల్.

కం. చిత్రము తద్ద్విజకులము ప
విత్రముగా సంభవించె విధిమానసమం
దత్రిగుణప్రతిబంధుం
డత్రియుగపదాబ్జభక్తుఁ డత్రి ధరిత్రిన్. 30

శా. మాయావాదిభుజంగభంజనగరుత్మంతుండు శిష్యావళీ
శ్రేయస్సాగరపూర్ణచంద్రుఁడు త్రయీసిద్ధాంతసింహాసన
స్థాయి శ్రీయతిసార్వభౌమపదపద్మధ్యాయి తత్త్వాన్వితుం
డై యాఖ్యన్ వెలసెన్ కిడాంబికులజుండై యత్రిగోత్రంబునన్. 31

కం. వేంకటకృష్ణయ ఫణిప
ర్యంకపదాబ్జప్రసన్నుఁ డాచార్యకులా
లంకారుఁ డాహిమాచల
లంకారమణీయయశుఁడు రహిఁ మీఱె మహిన్. 32

సీ. చెలువంబుచే జీరుచిలుక తేజివజీరు
విమలోక్తిచేఁ జేరు విరులచేరు
కరుణాపరత నమ్ము గరళకంధరునమ్ము
నతిబలంబున మీఱు నలనమీఱు

ఘనధైర్యరమ గట్టు కడవన్నె బలుగట్టు
స్థిరశక్తిచే మారు శివకుమారు
కెలితరిచే నంటు కలువకన్నియ నంటు
పటుదత్తి నెర సూను భానుసూను
గీ. మంత్రిమాత్రుండె యతఁడు దుర్మంత్రిగంధ
సింధురోదగ్రజాగ్రన్నృసింహమూర్తి
చెంజి వేంకటన్నపతి సాచివ్యకారి
కీర్తిగుణహారి వేంకటకృష్ణశౌరి. 83
చ. నలుదెసలందు భూమిలలనామణిహారము లగ్రహారముల్
వలనుగఁ జేసి కీర్తి గనుసంగల వేంకటకృష్ణమంత్రిరా
ట్పాలకుఁడు శౌర్యసంపదవధీరితకృష్ణు విలాసకృష్ణు వి
ద్యల మునిరాజకృష్ణుఁ గనె నాత్మజరత్నము పెద్దకృష్ణునిన్. 84
ఉ. హార్తినకీర్తికాంత విపులాంబరలాలనఁ గప్పినెచ్చెలిం
జిత్తె మెలర్చుచూపులను జిత్రవిలాసకళాకలాపవి
ద్వత్తను భారతీయువతిఁ దన్పుచు శ్రీ పెదకృష్ణమంత్రిలో
కోత్తరవర్తనం దనరియుండియు దక్షిణలీలఁ గన్పడున్. 85
క. అతనికి కొప్పెరకృష్ణయ
సుతుఁ డయ్యెఁ దదీయహేతి శూరాలివధూ
వితతులకొప్పెర గొనుటఁ
ఖ్యాతి కొప్పెరకృష్ణుఁ డన సుకీర్తిం దనరెన్. 86
సీ. ధార్మికలక్ష్మినిదానంబు దానంబు
గుణయుక్తబంధుసంకులము కులము
భువనసమ్మానితాభోగంబు భోగంబు
దినదినత్యాగసాధనము ధనము
రుచిర సౌమ్యగుణానురూపంబు రూపంబు
ఘనశుభలక్షణాకరము కరము
మహితగౌరవోద్యపమానంబు మానంబు
వరమంత్రికోటీరపదము పదము
గీ. కలితసాఫల్యకవివచోగణము లతని
గుణము లెన్నుట కొకవేయుఫణము లున్న

వలవి యగు మంత్రిమాత్రుండై యరివిదారి
విష్ణుమతధారి కొప్పెరకృష్ణసూరి. 37

క. రంగన్నిజభుజశక్తి
న్వెంగలులై రిపులు సమరవీథి న్బఱవన్
వెంగన్న యట్టు వంగల
వెంగన్న నతండు గనియె వేడుక మీఱన్. 38

సీ. తనకీర్తి నిఖిలవిద్వన్మనఃకైరవ
వితయంబులకు చంద్రరుచులు గాఁగఁ
దనప్రతాపంబు శాత్రవదర్పనీహార
మండలంబునకు నీరెండ గాఁగఁ
దనయనారతభూరిదానంబు యాచక
సస్యపాళికి నభస్యంబు గాఁగఁ
దనచరిత్ర మశేషధార్మికచారిత్ర
పంక్తులకును మేలుబంతి గాఁగ

గీ. నమరు సన్మార్గచారిజిహ్వాద్విజిహ్వ
ఖండనాంకుండు వినతోపకారశాలి
సామఘనపతుఁ డవదాతచారుముఖుఁడు
వెలఁగు వెంగన్న ద్విజకులశ్రేష్ఠుఁ డెన్న. 39

మ. అలవెంగన్నకుఁ గూర్మితమ్ములు ఘనుం డాకొప్పెరామాత్యుడున్
కలితాధ్వర్యుఁడు కల్లకృష్ణుఁడును రంగప్పయ్య తిర్వేంగళ
ప్పలసత్కీర్తిసహాయుఁ డార్యుఁ డనుకంపాధుర్యుఁ డాచార్యుఁడున్
లలితు ల్వత్తురు ధాత్రి వంగలకులాలంకారులై యేవురున్. 40

క. మోచారుచిపరిభవకృ
ద్వాచారుచిరన్ శుచిత్వవర్ధిష్ణు యశ
శ్రీ్యచారుసత్కులీన
స్నాచారు వరించె వేంగనప్రభుఁ డెలమిన్. 41

క. వెంగనకృప నాచారమ
యంగన యలబుచ్చికృష్ణయార్యున్ శేషా
ర్యుం గస్తూరి నాదివరా
హుం గనె గాయత్రి నిగమయుగయుగముఁబలెన్. 42

సీ. ఏజగద్బంధుం డహీనతేజస్స్ఫూర్తిఁ
దమ్ముల కామోదదాయి యగును
నేపురుషోత్తముం డినమండలీపూజ్య
మానుఁడై శుభదశాత్మకతఁ జెందు
నేవిబుధాధ్యక్షుఁ డితసిద్ధగంధర్వ
విద్యాధరశ్రేణి వేడ్కఁ బ్రోచు
నేగోత్రనాయకుం డిలకు నాధార మై
విష్ణుపదాశ్రయవిఖ్యాతి కాంచు
గీ. నతఁడు లోకతమోహరుం డచ్యుతాఖ్యుఁ
డంచితసుధర్ముఁ డమితసత్త్వాశ్రయుండు
భూష్ణుఁ డుజ్జ్వలకీర్తివర్ధిష్ణుఁ డలరు
బుచ్చికృష్ణఘనుండు సత్పుణ్యధనుఁడు. 43
ఉ. దానవవైరి వైభవనిదానవధూమణిఁ బెండ్లి యైనటు
ల్లానవతీలలామ ముఖమండలనిర్జితసోమ రూపలీ
లానవపద్మధామ నవలా మధుసూదనపాదపంకజా
సీనమనోమిళింద యగుసీనమ నయ్యనఘుండు చేకొనెన్. 44
ఉ. పండితమండలీహృదయపంకజభానుఁడు బుచ్చికృష్ణయా
ర్యుండును సీనమారమణియుక్ దొలి నోమిననోముపంటగా
హిండితకీర్తియుక్తి జనియించెను వేంకటరాఘవాధ్వరీం
ద్రుండు విభాసమానగుణరుద్రుఁడు వంగలవంశచంద్రుఁడై. 45
సీ. శరదభ్రవిభ్రమాస్పదవాజపేయాత
పత్త్రంబు ఫణిఫణాపటలి గాఁగఁ
సతతరక్షోపాయచణము లై భుజముల
శంఖచక్రంబులు చందు మీఱ
మిత్రనందకవృష్టి మైత్రావరుణయష్టి
కౌమోదకీమోదకలనఁ జూప
ముఖవిశేషప్రాప్తమణికుండలంబులు
మకరకుండలము లై మహిమఁ దెలుప
గీ. సజ్జనానందకృత్సదాచరణజనిత
కీర్తిగంగాతరంగిణీస్ఫూర్తి నింప

లలిత తిరువేంగళమ్మ శ్రీలలన గాఁగ
నలరు వేంకటరాఘవయజ్వశౌరి. 46

ఉ. ఆశువిశోషణప్రతిభ నార్పుమహాబడబాగ్నిచేఁ బయో
రాశి శమించిపోమికి ధరన్గత మేమొకొ నిచ్చనిచ్చలు
న్వేసట లేక యన్న మిడు వేంకటరాఘవయజ్వయింట మృ
ష్టాశనదానవార్ధిరసహాయత యాయతమై చెలంగఁగన్. 47

సీ. ఋగ్యజుస్సామాదిరీతు లేర్పడఁజేసి
భాట్టశాలలఁ బెట్టె వ్యాసులట్లు
ప్రాకారమణిమంటపాదికైంకర్యము
ల్పరకాలుగతి రంగపతి కొనర్చె
ఛాయలు గల్పించె జలధరప్రౌఢిమ
సాలలు వేయించి జనులకెల్ల
బుధులకు నవరత్నభూషణాంబరములు
కల్పవృక్షంబులకరణి నొసఁగె
గీ. వెలయ నారదవరదున కలఘుభక్తి
నిష్టభోగంబు లొసఁగె ఫణీంద్రులీల
భజనతోషితఖగసార్వభౌమవాజి
సుగుణ వేంకటరాఘవసోమయాజి. 48

క. శ్రీమద్వేంకటరాఘవ
సోమాసిమహాకుల ప్రసూత సుకీర్తి
స్తోమ తిరువేంగళమ్మ
భామారత్నమును ధర్మపత్నిగఁ బడసెన్. 49

సీ. రుక్మిణి కమనీయరూపసంపదచేత
సత్యభామ మృదూక్తిసరణివలన
ఋక్షజాతాభిఖ్య యిలశ్యామ యాటచే
లక్షణ యగు శుభలక్షణముల
మిత్రవిందయు బాంధవత్రాణమహిమచే
భద్రయే గమనసౌభాగ్యకలన
సరవిఁ గాళిందియె సాధుజీవనయుక్తి
రహిఁ సుదంతయె కుందరదన యగుట

గీ. యనఘు వేంకటరాఘవయజ్వశౌరి
చిత్త మలరంగ మెలఁగుచు శీలవృత్తి
పరమపాతివ్రతీనిష్ఠ పరఁగ ధరణి
వనఁగ తిరువేంగళమ్మ కుందనపుబొమ్మ. 50

గీ. ఆమహాధ్వరి యాసాధ్వియందు శేష
కృతినిసీసేంద్రు వేంకటకృష్ణధీరు
ఘనుని వేంకట వేరుమాళ్లఁ గాంచి వెలసె
నలువ నాల్గుమొగంబులఁ జెలఁగినటుల. 51

సీ. తనదుసర్వజ్ఞత కనుగుణంబుగఁ దాల్చె
గంగోదకం బుత్తమాంగమునను
తన శేషసంజ్ఞకుఁ దగఁ దండ్రియే దైవ
మనుచు శుశ్రూషలు తనరఁ జేసెఁ
దనకళాశాలిత కనురూపముగ యశ
శ్చంద్రిక ల్నిలిచె దిక్సంధులందుఁ
దనలోకబాంధవత్వమునకు నీడుగా
వేదమయుం డని వినుతిఁ గాంచెఁ

గీ. బురుషసింహత్వవిఖ్యాతి పొసఁగ నఖర
లీల హైరణ్యదానైకలోలుఁ డయ్యె
నతఁడు సామాన్యుఁడే వంగలాన్వయుండు
శిష్టసన్నుతజనుఁ డైన శేషఘనుఁడు. 52

క. ఆరసికుననుజుఁ డురుబల
వైరికుభృత్పక్షభేది వల్గుసుధర్మా
ధారుఁడు శ్రితమందారుఁడు
శ్రీరమ్యుఁడు సీనమంత్రి జిష్ణుఁడు వెలయున్ 53

సీ. తనవర్ణనస్ఫూర్తి తనదర్శనస్ఫూర్తి
కరణి శ్రీధామైకగరిమఁ బూనఁ
దనయుక్తివైఖరి తనయుక్తివైఖరి
మహీ నహీనప్రౌఢి మంతు కెక్కఁ
దనయాభిరూప్యంబు తనయాభిరూప్యంబు
గలి మహిళాశ్చర్యకరము గాఁగ

ధనదానచాతురి తనదానచాతురి
దారిఁ బ్రత్యర్థిమర్దన మొనర్ప
గీ. ఘనత గాంచును శిబికర్ణ కామధేను
కల్పకద్రుమములై మర్థ్యకారి భూరి
వితరణామోదితాశేషవిబుధసుకవి
శిష్టనుతిహారి మంగలసీనశౌరి. 54
శా. లోకాలోకము హద్దు సప్తజలధు ల్తోయంబు శేషుండు వే
రాకు ల్దిక్కులు హైమశైలము పటీరాగం బుపఘ్నంబు లై
యాకాశం బురుకాయమానముగ సొం పౌ తద్యశోవల్లికిన్
రాకాచంద్రుఁడు పండు తద్రసభుజాల్ గతించు రాసీనయన్. 55
సీ. సకలసామాజికసంఘంబుమదికి నిం
పుగ బృహస్పతిలీల బుద్ధిఁ దెల్పుఁ
గార్యఖడ్గక్రియాఘటనాఘటనశక్తి
దొరను ప్రమోదంబుఁ బొరయఁజేయు
జననంబు మొదలుగా సకలజనోపకా
రంబు వ్రతంబుగా రహిఁ నొనర్చు
జనకునివై ఖరి జ్ఞానకర్మప్రప
దనభక్తిగురునిష్ఠ లొనర మెలఁగు
గీ ధర నుపనయనకన్యకాదానశతము
లన్న దానంబు జలదాన మాదియైన
దానము లొసంగుచునుఁ డభిమానధనుఁడు
శ్రీపతినిభుండు మంగలసీనవిభుఁడు. 56
శా. హాహాహూహూలు గానగర్వమున హాహాహూహూ యంచు స్వరా
రోహప్రక్రియఁగాఁ దురంగతను లై రూప్యంబు నాన వృథా
హాహంకారులు మర్త్యగాయకులు జోడా నీకుఁ బాండ్యేశ్వర
స్నేహాలంకృత! మంగలాన్వయమణీ! సీనా! కవిగ్రామణీ! 57
ఉ. మానుజరూపమన్మథ! రమానుజకీర్తివతంసితాశ! భీ
మానుజశౌర్య! †నీవు విని మాను జయింతువు దత్తి నీతి రా

† 'నీవును నమాను జయింతువు నీదువంతి', 'నీవు వినుమానుజయింతువు దత్తి నీది' అని పాఠములు. అర్థము చింత్యము.

మానుజనుశ్చరిత్ర కృతి మానుజనాథుల నీమహాభర
మ్మాను జగానఁ గానము సమాను జనుఁగ భువి నీకు నీనయా. 58

చ. అని జను లెన్న వన్నెఁ గని యాచకవాచకమేచకీన్భటా
ఘనఘనసంగవై ఖరిని గామితకామితసృష్టి నిందుచుఁ
దనరువలంతి పాండ్యవసుధావసుధామునిమన్నన ల్వహిం
చినదొరలందు మేటి యగు చిమ్మనమంత్రికిరీటి వర్ధిలున్. 59

చ. స్ఫుటపటిమార్భటీనినటిఘస్మరజిన్మకుటీపుటీసుధల్
ఘటముల గుమ్మరించి రస ఘుమ్మన రాట్సభ జంత్రగాత్రముల్
పటుమతి విన్కిఁ జేయుదు శిలాపటలిఁ సలిలంబు చేసి వేం
కటపెరుమాళ్ళధీరుఁడు జగన్నుతుఁ డౌ సరసత్వ మేర్పడన్. 60

క. ఇళయపెరుమాళ్లు రాముని
వెలయఁ భజియించురీతి వేంకటపెరుమాళ్
సలలితగీతకళానిధి
విలసితమతిఁ గొలువ సీనవిభుఁడు చెలంగున్. 61

చ. జనకునకుఁ మది స్మద మెసంగఁగ భూస్థలజాతయై మహా
వనమతి గాంచి పుణ్యజనవర్ధనతం దగి రామభద్రుఁడే
యనఁ దగుసీనయఁ బరిణయం బయి సీతమ శాస్త్రవాసనా
ఘనులనుబుత్రులం గనె నఖండితకీర్తి జగంబు నిండఁగన్. 62

చ. కులమును శీలముఁ విభుసికూరిమి బాంధవపోషణంబు ని
శ్చలమృదుసూక్తి సత్త్వమును జక్కదనంబును గల్గి యొప్పుచుఁ
సలలితచర్య భర్తృపదసారసభక్తిజితార్య యార్య రం
జిలు నలసీనయార్యసతిసీతమ శీలవయూఖకీర్తియై. 63

క. అనుజుఁడు లక్ష్మణుఁ డై తగ
ననయభరతకలన నిత్యశత్రుఘ్నమతిం
దనరుచు సీతాసతితో
మను సీవయ రామచంద్రమంజులయశుఁడై. 64

సీ. సప్తకులాచలీశౌధదేశంబుల
నెందాఁక నవని యాసంన మొందు
నవనీవధూమణిహావణించుకాంచి యై
యంభోధి యెందాఁక నలరుచుండు

నంభోధిశయనుఁడై యజాల సృజించుచు
నెందాఁక శ్రీహరి యెలమిఁగాంచు
శ్రీహరియురమందె శృంగార మెసఁగంగ
నెందాఁక యిందిర యింపు మీఱు
గీ. వెలయు నందాఁక వంశాభివృద్ధి గల్గి
సకలసంపత్పరంపరా సాంద్రభోగ
బహుసుపుత్త్రాయురారోగ్య భాగ్యగరిమ
శేముషీదేవతామంత్రి సీనమంత్రి. 65

షష్ఠ్యంతములు.

క. ఏవంవిధగుణమణికి౯
శ్రీవంగలకులపయోధిచింతామణికి౯
ధీవిజితాద్రిమఫణికి౯
శ్రీవైష్ణవమతకువలయశీతలఘృణికిన్. 66
క. శ్రీమన్నరసంగాధిప
నామాంకితగేయకల్పనాస్తుతమతికి౯
రామానుజవిజయాంకగ
వీమధురసమోదమాన వేంకటపతికిన్. 67
క. ఆహవసాహసశౌరా
షావహునకు౯ సిద్ధవిజయసన్నాహునకు౯
స్నేహబహూకృతి సుకవి
వ్యూహునకు వసంతవితరణోత్సాహునకున్. 68
క. వేంకటరాఘవమఖికుల
పంకజభానునకు గురునృపతిమానునకు౯
గంకటవత్సునకు ని
రంకుశదానునకు సజ్జనాధీనునకున్. 69
క. వాధూలవరదదేశిక
సాధిష్ఠకృపాకటాక్షసంపాదితమే
ధాధీప్రశ్రయవేదాం
తాధికసామ్రాజ్యసంభృతానందునకున్. 70

ప్రథమాశ్వాసము.

కథాప్రారంభము.

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పం బూనినశశాంకవిజయం
బనుమహాప్రబంధంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టి దనిన. 1

గీ. వెలయు ధరలోన నుజ్జ్వలవిమలహృదయ
పద్మపద్మాసనాశ్లిష్టపరమపురుష
సంతతధ్యానసానంద సాధుమాని
నవ్యకీర్త్యావృతదిశంబు నైమిశంబు. 2

ఉ. ఆవనసీమ శౌనకమహామునిముఖ్యులు తాపసోత్తము
ల్పావనసత్కథారసవిభాసిముఖాబ్జవినీతు సూతు సం
భావనఁ జేసి యిట్టు లని పల్కిరి సద్ద్విజరాజితోర్జిత
శ్రీ విలసిల్లుచంద్రకథ చిత్తమున న్వినఁ గోరువారలై. 3

ఉ. పంకజగర్భునంశమున భాసిలి యిద్ధర నత్రి కెట్లు శీ
తాంశుఁడు పుట్టె నాతఁడు బృహస్పతికిన్ సతి యైనతార ని
శ్శంకత నెట్లు పట్టె నది సైఁప కెదిర్చినదేవతాతతిన్
గొంకక యెట్లు గొట్టె వినఁ గోరెద మాకెఱుఁ గల్గఁ జెల్పుమా. 4

క. అన విని సూతుఁడు మనమున
వినయం బిగురొత్త మునుల వీక్షించి నట
త్కనకాచలచాపజటా
ఘనగాంగతరంగభంగి గా నిట్లనియెన్. 5

మ. కలఁ డంభోరుహగర్భమానససుధాకల్లోలినీనాథని
స్తులమందారమహీరుహోత్థఫలసత్పుత్త్రీభవద్విష్ణావి
ష్ణులలాటాక్షకథావిచిత్రితజనస్తోమస్తుతోద్యద్యశ
స్ఫీలకాలంకృతధాత్రి యత్రివిలసత్కీర్తిధురాపాత్రియై.

చ. మునికులచంద్రుఁ డాతఁడు ప్రమోదముచే ననసూయ భక్తిమై
తన దగుపేరు నిక్కముగఁ దాల్మి మీఱఁగ సేవ సేయఁగా
ననుదినముం జపంబు తప మధ్యయనంబు వ్రతంబు లగ్నిసే
వన మతిథిప్రయుక్తపరివస్యయు మీఱఁగ ధర్మనిష్ఠుఁడై. 7

ఉ. కొన్నిదినంబు లుండి తనకున్ సుతలాభము గల్గురీతికై
పన్నినకోర్కి చిత్తమునఁ బాదుకొనన్ వనితాసమేతుఁడై
కిన్నరకామినీమృదులగీతవినూతనజాతపల్లవా
చ్ఛిన్ననికుంజమంజువనచిత్రము గాంచెఁ దుషారగోత్రమున్. 8

క. కాంచి యుదంచితవిస్మయ
కంచుకితమనస్కుఁ డగుచు కడు వేడుక నా
చంచలలోచనఁ గనుఁగొని
యంచితవాగ్వృత్తి నిట్టు లనుచుం బలికెన్. 9

సీ. పుడమి మీఁతలు చూడ నడరుకోరిక గన్న
మిన్నేరు దిగుటకు మెట్టు దొరకె
జన్నాన బన్నంబుఁ గన్న సతీదేవి
పుట్టినిల్వెరుసలపట్టు గాంచె
నొండొంటితో రాయుకొండలజగడంబు
రహిఁ దీర్చ యేలంగ రాజు గలిగెఁ
దనయకుఁ దగుభర్త నవయ మారయు వేట
కాద్రికిఁ దగునట్టియల్లుఁ డబ్బె

గీ. గండు మీఱినచండాంశునెండవలన
నుండ వెఱచినమంచుకు దండ గలిగె
నిందుబింబాస్య యాపర్వతేంద్రువలన
నెంచి యీతనిమహిమ వర్ణింపఁ దరమె. 10

క. ధర మొనపై తిరిగెడుతఱి
గిరు లెల్లను దాని కతని క్రేవఁగఁ జేయన్
దొరసి చను ద్రావ నెలవుఁ
దొరఁగినను వనఁగ మంచు దోఁచె లతాంగీ! 11

క. శిరమున శశాంకరేఖయు
హరు వగుఘనలీల కంధరాప్తియుఁ గలయీ

గిరిపతి గిరిశుచాయన్
గుఱుతుగఁ గనుపట్టె సుమదకోకిలవాణీ! 12

సీ. కురువిందరుచిబృందపరికందళిత త్రివా
శభ్రమాగతకోకిలవ్రజంబు
తతహీరకరవారికృతశారదేందురు
క్స్ఫురణాధావచ్చకోరకంబు
ఫణితేంద్రమణిసాంద్రఘృణిరుంద్రయామవ
త్యాలోకభీతరథాంగకులము
సురథార్యవైదూర్యవరనిర్యదాభుభు
క్రికరనేత్రప్రభాచకితశుకము
గీ. సుదితగైరికధాతుమయూఖనివహ
విహితహరిహయధనురనువిధీజలద
సమయభయరయపరిచలదమలగరుద
నీక మీకులశైలంబు నెలఁత! కంటె. 13

చ. సవరము లచ్ఛమైనఘనసారము కస్తురియుఁ జవాది వే
ణువుల జనించుముత్యము లనూనత నిచ్చటఁ బెంచుముద్దియల్
హావణుగఁ గల్పవృక్షసురశాఖ సురలోకపుఁబువ్వుఁబోఁడ్ల కా
ర్జవమున నిత్తు రోచకితచంచలచారుచమూరులోచనా! 14

క. అని యనురాగము మీఱఁగ
ననుఁగుంజెలితోడ ననుచు నగ్గిరిమీఁదం
జని చని మునిపతి విస్మయ
ఘనతరహర్షములు మదినిఁ గ్రందుకొనంగన్. 15

చ. కులసతిఁ జూచి యోసమదకుంజరగామిని! వీరిఁ జూచితే
కలకలకంఠకంఠమృదుకాకలికాకలనీయగీతికా
కలితుల సిద్ధదంపతులఁ గంటె యదూరసరస్మరుజ్ఝరీ
జలలహరీవిహారములు సల్పెడియతులఁ గేళిదతులన్. 16

మ. ఇది గంధర్వవిహారభూమి యదె కంటే సిద్ధమార్గంబు ల
ల్లదె సౌగంధికపుష్పము ల్గలకొలం కాచాయ నూఁ మానసం
బదిగో చైత్రరథం బదే కద కలాపాఖ్యామహాగ్రావ మో
మదిరాక్షీ! బదరీవనం బదె జగన్మాన్యంబు చూపట్టెడిన్. 17

క. అని యచటివిశేషమ్ముల
ననసూయకుఁ దెల్పుచుఁగ మహామునివర్యుం
డనుపమశీతలపవనం
బున బడలిక దీరఁ బోవఁ బోవఁగ నెదుటన్. 18

సీ. శరభంబు లాహార మరసి పోషింపంగఁ
జెంగుచెంగున దాఁటుసింగములును
సింగము ల్బమగోళ్లచేఁ గటంబులతీఁట
దీర గీరఁగ మీఱువారణములు
వారణంబుల నిడువాలుతుండంబుల
జెలఁగి యూఁచఁగఁ గూర్కుచిఱుతపులులు
చిఱుతపులు ల్తుండ్లు సెలఁగి తా వొనరింప
నిదురఁ బెట్టుచు నుండుకొదమలేళ్లు
గీ. లేళ్లకొమ్ముల నైనబల్బిలములందుఁ
బరఁగుపాములు పాములపడగనీడ
నలరుచుఁ జెలంగునెలుకలు తలవరు లయి
వరుసఁ గావంగ వెలయునీవరులు గలిగి. 19

సీ. అలికి ముగ్గులు పెట్టి వెలయ వేదికలందు
నాహుతు ల్గాంచుత్రేతాగ్నికణము
త్రేతాగ్నికణధూమజాతమేఘములచే
నెండ కన్నెఱుఁగనివృక్షములును
వృక్షము ల్ఫలముల నెవు డియ్య నతిథుల
మిగులఁ గైకొనుగృహమేధికులము
గృహమేధికులసదాకృతసపర్యలచేత
నతిహర్షము వహించుయతిచయంబు
గీ. యతిచయధ్యానసంతోషితాంబుజాక్షు
పాలితజగత్త్రయంబునఁ బావనంబు
కాంతి మేకాంత మాశ్రితానంత మగుచు
శ్రమము లెడఁబాపుబదరికాశ్రమముఁ జేరి. 20

గీ. పర్ణశాలను నిర్మించి పత్నితోడ
స్వర్ణదీతోయమునను నుస్నాతుఁ డగుచు

జీర్ణపర్ణానిలాహార సేవనమునఁ
బూర్ణ మగునిష్ఠను దపంబుఁ బూని యపుడు. 21

చ. ధర బొటవ్రేల నూని రవిఁ దప్పక చూచుచు నూర్ధ్వబాహుఁ డై
స్థిరత జితేంద్రియుం డగుచుఁ జిత్తము తత్తరపాటు మాన్చి చి
త్తరువున వ్రాసిన ట్లచలతం దగి వాయునిరోధ మొప్పఁగా
హరిహరపద్మగర్భుల సమాహితవృత్తి మదిం దలంచుచున్. 22

క. ఫలములు చివురులుఁ బువ్వులు
జలములు దర్భలును వ్రేల్మి సమిధలు నవలా
వలయునవు దోసఁగ సలిపెం
బొలుపుగఁ దప మత్రి యత్త్రిపుత్త్రాప్తికి నై. 23

క. ఈయమరిక రెండున్నొక
వేయేఁడులు దివ్యమానవిఖ్యాతము గా
నాయత్రి తపముఁ జేయఁగ
నాయననిష్ఠకును మెచ్చి యతిహర్షమునన్. 24

సీ. హరినీలపుఁదెఱంగు నరిదివజ్రపురంగు
మెఱుఁగుఁగెంపు పొరంగు మేను లమర
చెడఁ గైనయక్కున నెడమమైదిక్కున
నడరెడువాక్కున నతివ లలర
చిలువపోఁజులఁ ద్రొక్కు పులుమేఁపులకు సొక్కు
కెలిదూండ్ల వెస మెక్కు లేజు లమర
మకుటంపుజిగిసొంపు రకమైన నెలవంపు
చికిలికెంజడగుంపు శిరము లమర

గీ. స్వర్ణమయచేల గజచర్మవల్కలములు
గట్టువారలు శంఖచక్రత్రిశూల
డమరుదండకమండలు సమితికరులు
హరిహరబ్రహ్మ లపుడు ప్రత్యక్ష మైరి. 25

క. ఈలీలం బొడకట్టిన
వేలుపుఁబెద్దలను జూచి విస్మయవినమో
ద్వేలభయహర్షసంభ్రమ
శాలితఁ బ్రణమిల్లి యత్రిసంయమి పల్కెన్. 26

సీ. కమలాశ్రయత్వసంగతిపరిభ్రాజితు
నభిమతాకార్యధారతాభిరాము
పరమహానందకపాలితాశ్రితలోకు
హంసాధికరణవిఖ్యాతియుక్తు
వర్ణితఘనసారవర్ణాత్మకాధీశు
ద్విజరాజసంప్రాప్తదివ్యచరణు
నురుతరసత్కృపాభ్యుపగతభద్రుని
సుజనసంస్తుతలసద్విజసమాఖ్యు

గీ. నిన్నుఁ గొల్చెద భక్తిమై నీరజాక్ష!
దోషావిరూపాక్ష! యష్టాక్షరోరుపక్ష!
రక్షణసదీక్ష యసదృక్షరమ్యవీక్ష!
ఈక్షణమె నన్ను రక్షించు హితసమక్ష! 27

చ. అని నుతి సేయునాయనసమంచితభక్తికి మెచ్చి వారలి
ట్లనిరి మునీంద్ర! నీవలయు నట్టివరమ్ము లొసంగువారమై
యనితరదర్శనీయమహితాకృతు లేమిట వచ్చినార మిం
పెనయఁగ నీవు గోరినయభీష్టము లిత్తుము వేఁడు మిత్తఱిన్. 28

చ. అనునవు డాతఁ డిట్లను మహామహులార! గుణాభిరాము లౌ
తనయులఁ గోరి నే నిపుడు తత్పరతన్ దప మాచరించితిన్
ఘనతరకీర్తియుక్తుల జగన్నుతులన్ మిమువంటిపుత్త్రులన్
మనమునఁ గోరెదన్ గరుణ మన్నన మీఱఁగ నీయఁగాఁదగున్. 29

మ. అనిన న్నవ్వుచు నమ్మునంటిసుతు లెందైనన్ గలారే జగం
బున నత్రీ! విను మేము మువ్వురము త్వత్పుత్త్రాకృతుల్ దాల్చి మీ
యనురాగం బొనఁగూర్తు మం చని యదృశ్యాకారులై రట్టిచో
ననసూయాసతి గర్భమయ్యె భవ హ్లాదంబు సంధిల్లఁగన్. 30

చ. నెల మసలెన్ శ్రమం బొదవె నిద్దపుఁజెక్కులు వెల్లనయ్యె వే
విళు లుదయించెఁ జన్మొనల నీకయుఁ గప్పను దోఁచెఁ జిట్టుముల్
వెలసెను రోమరాజి గనిపించె రుజంబుగఁ గాను పైఁబయిన్
బలిసె వళుల్ సెలంగె జడిమంబు నడన్ గనిపించె నింతికిన్. 31

క. ఈమాడ్కిని దద్గర్భము
శ్రీ మెఱయుచు వృద్ధిఁ జెందఁ జేడియ తగెఁ జం

తామణికౌస్తుభకల్పక
భూమిజయుతజలధిలహరిపాలిక మీఱన్. 82

శా. అంతం గొన్నిదినంబు లేఁగ ననసూయాదేవి భూమీజనుల్
సంతోషింప శుభగ్రహాళి ననువౌలగ్నంబునం దద్భుతా
నంతశ్రీఁ దగుపుత్త్రులం గనియె దత్తాత్రేయు దుర్వాసునిం
గాంతామోహనచారుమూర్తిరుచిరేఖాసాంద్రునిం జంద్రునిన్. 83

క. దత్తమునీంద్రుఁడు సుగుణో
దాత్తుఁడు హరియంశమున శివాంశంబున లో
కోత్తరుఁ డగుదుర్వాసుం
డుత్తముఁ డబ్జభవునంశ నుడుపతి పుట్టెన్. 84

క. హరిహరసరసిజసంభవ
పరమాంశజు లైనసుతులఁ బడసి మునీంద్రుం
డరు దగుసమ్మోదమునం
బొరసెను పెన్నిధులు గన్న పేదయుబోలెన్. 85

ఉ. అప్పుడు వేలుపుందెరవ లాడిరి పాడిరి కిన్నరాంగన
ల్చిప్పిలుసోనతేనియలు చిందఁగఁ గ్రందుగఁ బువ్వులం సురల్
గప్పిరి దేవదుందుభులు గ్రక్కున దింధిమినాదవైఖరిం
గుప్పున మ్రోసె దివ్యమునికోటులు దీవన లీయ వేడుకన్. 86

క. ఆముప్వురలోఁ జంద్రుఁడు
తామరసభవాంశభవుఁడు దననెఱినీటుం
గోమును జక్కదనంబును
వామాక్షులు మెచ్చ నిచ్చ వర్ధిలు చుండెన్. 87

సీ. కలువలచెలికాఁడు కళల కెల్లను వీడు
నెత్తమ్మినేస్తకానికిని జోడు
రాతిరిరేకిమీదు జోతియుండెడువాఁడు
ఱుగువలఁ దమిఁగొల్పుమాయకాఁడు
జక్కవగమిసూడు చక్కనివగకాఁడు
చిమ్మచీఁకటిఁ జిమ్ముద్రిమ్మరీడు
మరునివజీరుఁడు నెఱినీటుగలవాఁడు
ముద్దుగుమ్ములమొగమ్ములకు వీడు

గీ. అంకమున జింకఁ దాల్చినయందకాఁడు
అంబుజాతునిమోహంపు టన్నతోడు
సద్ద్విజన్ములఁ బ్రోచుసత్రంపుజోడు
కలికితనమున మెఱయుచుక్కలకు ఱేఁడు. 38

క. సద్దులచే బుద్ధులచే
ముద్దులచేఁ దల్లి దండ్రి ముద మలరంగాఁ
దద్దయుఁ దద్దయ నెసఁగెను
ప్రొద్దుకుఁ బ్రొద్దుకును వింతపోణిమి మీఱన్. 39

గీ. జాతకర్మాదిసత్క్రియాజాతములను
బూతతనుఁ డైనయతనికిఁ బ్రీతి నత్రి
నాతియును దాను నుపనయనం బొనర్ప
నాతనిఁ గనుంగొనఁగ వచ్చె ధాత యపుడు. 40

ఉ. వచ్చి నిశాంశసంభవు నవారణవారణడింభమో యనన్
హెచ్చినపెక్కువం జెలఁగువిందుని రమ్యముఖారవిందునిన్
మెచ్చి దయోదయస్ఫురణ మీఱఁగ దీవన లిచ్చి యిచ్చపై
యచ్చరనేత తచ్చరిత మచ్చుపడం బరికించి యిట్లనున్. 41

ఉ. ఈతఁ డనిన్ సురాసురుల కేనియు గెల్వఁగరానివిక్రమ
ఖ్యాతిని మించి రాజనఁగ నంచితకీర్తి వహించి తారకా
నేతయు నోషధీశుఁ డవనీసురజాతికిఁ బాలకుండు నై
భూతల మేలు మేలు దలపోయును జేయును రాజసూయమున్. 42

మ. అని యిట్లానతి యిచ్చి యంబుజభవుం డమ్మేటికిం గాండివం
బును విల్లక్షయతూణయుగ్మ మఖిలాస్త్రాభేద్య మా కత్తళం
బనిలోద్దామతురంగమాన్వితసహస్రాదిత్యసంకాశ మై
యను వౌదివ్యరథంబు నిచ్చెఁ గరుణాయత్తైకచిత్తంబునన్. 43

క. శర మురుసమరజయశ్రీ
కరమును సుఖకరము శాంతికరమును గడు మీ
సరమును బరాగగణధూ
సరము నయునకలువవిరులసరము నొసంగెన్. 44

క. నలువ మరుమారు కేగతి
నలు వమరువరంబు లొసఁగి నగుమొగమున ముద

గల యతులశిల్పవైఖరి
గలవఁట నవ్విశ్వకర్మ గనుఁగొని పలికెన్. 45

చ. పాతబహుశిల్పసంఘగుప్రయోగము యోగముదావహంబు సాం
ప్రతముగ నందు నింపిరకుఁ బట్టనఁ బట్టణముగాఁ బ్రదింపుమా
యతులితశిల్పశక్తిఁ గొని యం చని యంచ నిరూఢి నెక్కి యం
చితగతి ధాత యేఁగె జపసిద్ధులు సిద్ధులు తన్ భజింపఁగాన్. 46

ఆశ్వాసాంతము.

శా. ఆలంకారికసమ్మతోజ్జ్వలకవిత్వాగాధ గాథాశతో
ద్వేలప్రత్యయశోధితధరిత్రీఖండ ఖండాధిక
స్వేలాపామృతసేచనోల్లసితవిద్వత్కర్ణ కర్ణాబ్ధిచం
ద్రాలంబాపదదాన దానయుతవేదండాశ్వపూర్ణాంగణా. 47

క. సజ్జనసాదిబుధావన
సజ్జనయనకజ్జలాశ్రుశురరచితసదా
మజ్జనరిపుయోషతధీ
మజ్జనతేగీయమాన మానవిధానా. 48

మాలిని. ఖలవిమతచమూరాడ్గర్వనిర్వాపణోజా
యలఘునిజగుణాళీహర్షవత్పాండ్యరాజా
వలదురుకవివిద్వద్వర్గసౌవర్గభూజా
విలసితశుభయుక్సద్వేంగళాంబాతనూజా. 49

గద్య. ఇది శ్రీజానకీరామచంద్రచరణారవిందవందనానందలీలానందకందాళ రామానుజగురుచరణసేవాసమాసాదితసాహితీవైభవ శేషము కృష్ణయార్యతనూభవ సుకవిజనవిధేయ వేంకటపతినామధేయ ప్రణీతం బైనశశాంకవిజయం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శశాంకవిజయము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీవిజయరంగచొక్క-
క్ష్మావిజయగురుప్రసాదసంపన్నాత్మా
శ్రీవరదాచార్యమణి
శ్రీవరదనైజకకృత్య సీనామాత్యా! 1

వ. అవధరింపుము సూతుండు శౌనకాదిమహామునీంద్రుల కిట్లనియె. 2

శా. ఆలీలన్ గమలాసనుండు చన నయ్యాజ్ఞాపనం బాదలన్
శాలిం గైకొని విశ్వకర్మ యుచితాఖ్యాసైకశిల్పక్రియా
శాలిత్వంబు ప్రతిష్ఠ గాంచఁగఁ బ్రతిష్ఠానాఖ్యచే నెంతయున్
మేలౌపట్టణమున్ బ్రయాగమును నిర్మించెన్ జను ల్మెచ్చఁగన్. 3

క. ఆపురివిభవము శివునకు
నాపుర మగుచిలువతేఁడు నుతి సేయంగా
నోపురమీ గాంచ నేరఁడు
కాపుర మైలచ్చి యచట కదలక యుంటన్. 4

మ. నగరిసౌధములన్ గుమారికలు వీణల్మీటుచో నీలవుం
జగతు ల్వ్రజపుగోడలుం జలముగా సప్తర్షిసంఘంబు మం
త్రగణోచ్చారణతో సితాసితసరిద్భ్రాంతి న్జలం బాడి యా
మగువ ల్మవ్విన భ్రాంతిఁ బురుషధర్మత్వంబు సిద్ధింపఁగన్. 5

మ. అణుజాబిల్లి మెఱుంగు వాసికముచాయం బూనఁగా తారక
ల్నరయన్ జల్లినసేస బ్రాఁకగణి న్మిండార సౌవర్ణని
ష్కరిణీకంకణయుక్తకేతుకరకంజం బొప్పఁ దద్రత్నగో
పుర మాగోపురలక్ష్మి పెండిలయి యొప్పెన్ బ్రాప్తకల్యాణయై. 6

చ. విలసితపద్మరాగమణివేల్లితమై తగుమేటికోటకొ
మ్మలు దళపఙ్క్తులై మెఱయ మంజుహిరణ్మయసౌధయూథము
ల్దల మగుకేసరంబులుగఁ దత్ప్రభుగేహము మిద్దె గాఁగ ను
జ్జ్వల మగుతత్పురాబ్జమున సారసవాసన నించు నిచ్చలున్. 7

ఉ. పాటొకయింత లేనిఘనపత్త్రసహస్రము రాజమాన్య మా
పాటవము న్జడోపచితభంగి యెఱుంగనివృద్ధియోగముం
బాటిలఁ జారుచిత్రనవపద్మగతి న్విలసిల్లి కంటకో
ద్ఘాటన లేక యుండు రమకాపురమాపురమందు నిచ్చలున్. 8

సీ. వసుమతీవలయాధిపత్యరాజద్రాజ
పరితోవిజృంభితపరిధి యనఁగ
విక్రమత్రయభృశోపక్రమాధోక్షజ
చరణవిస్రస్తహంసక మనంగ
భువనత్రయాద్భుతపురరమాకటిలగ్న
ధగధగన్మణికాంచిదామ మనఁగ
సకలభూభరణసామ్రాజ్యయాచ్ఞాయాత
మండలీకృతమహాకుండలి యన

గీ. నెసఁగు బహుజీవనప్రదాతృత్వవిష్ణు
పదసమాశ్రయతాభోగభాసురత్వ
పురుషరత్నాభిరామత్వపూర్ణమహిమ
విమలహేమకవాట మవ్వీటికోట. 9

గీ. జాళువాకోటకొమ్మలు చాలుదీప
ములుగఁ బై మొగుల్ధూమవిస్ఫూర్తి గాఁగ
సవ్యనీరాజనంబు తన్నగరలక్ష్మి
విష్ణుపదమున కర్పించు వేడ్క మీఱ. 10

చ. కళుకుకడానిచాయ మెయిఁ గప్పడఁగా మెఱుఁగుందురాయితో
విలసిత మైననీఁ ఘనవేణిక చేఁ జెలువొందుకోటకొ
మ్మలఁ గని చంద్రుఁడుం రవియు మాపును రేపును రక్తి మీఱఁగా
మెలఁగుచుఁ జుట్లుఁ దిట్టుదురు మే నొకయించుక సోఁక నవ్వారిన్. 11

చ. అలపురికోటకొమ్మగమి నానను దగ్గరుడోపలద్యుతిం
జలువలవగ్గము ల్పైకరఁ జిక్కువడుం రథ మొంటిబండి నే

వలసెద నొంటిగా ననుచు నర్కుఁ డన న్నెల కొక్కరుండు గా
నిలువఁ డటంచుఁ బంచె విధి నీరజమిత్త్రులవంతు దీరఁగన్. 12

ఉ. పంత మెసంగఁ దన్నగరభామినులబ్జము లంఘ్రిఁ దోయు చ
త్యంతవిలాసరేఖఁ బరిఖాంబువుల న్విహరింపఁ గౌతుక
భ్రాంతమనస్కులై చిలువరాకొమరుల్దల లెత్తి చూచి ద
ర్శింతురు గూఢపాద్వనిత లెంతయు వ్రీడ శిరంబు వంపఁగన్. 13

శా. వాటంబై తగుఁ గోటక్రింద వనధివ్యాఖ్యేయ మాఖేయముల్
ఘాటంబైనకులీరమీనమకరోగ్రం బౌమరుద్గంగపై
సాటోపస్థితి మీరుమర్త్యులు నమర్త్యానీకము న్వీఁక నె
చ్చోటం దాఁకక యుండ రెండుపరిఖల్ జోడించెనో బ్రహ్మ నాన్.

ఉ. పెక్కుముఖంబులం జదివె వేదము లంతట నిద్ర సోమరై
క్రక్కున నీటిలోఁ గలిపెఁ గ్రమ్మర నేర్పుట సామెఱుంగు నీ
యెక్కువ యేమి బ్రహ్మ కని యేకముఖంబున సాంగవేదముల్
దక్కక నేర్చి బుద్ధి నచలస్థితిఁ దాలుతు రప్పురిన్ ద్విజుల్. 15

సీ. ఒప్పైనబళిపుగోత్తమ్ములు ద్రొబ్బిన
    తొమ్ములగాయమ్ము లెప్పె మీఱ
దండెము ల్దోసినకండెము లలభుజా
    కాండమ్ము లనుసానకత్తు లమర
గాటంపువీఁకన దాల్చైనమేనుల
    యజమట్టినిగనిగల్ హరువు మీఱ
వికటారివీరులప్రకటాహమిక మాన్పు
    చికటారిసావలిక ల్చెన్ను మిగుల

గీ. హల్లకద్యుతిచెంగావిచల్లడాలు
డాలు మీఱఁగవెలివచ్చడాలు నగర
నమరనాయకవిభవనిరాకులంబు
రాకులంబు చరించు నారాజధాని. 16

శా. బాణావంకిని పెద్దకత్తిగుమితిన్ బాణాసనప్రౌఢిమన్
ద్రోణాచార్యుల కైనఁ బల్కుదురు నేర్పు ల్మాదు పై డాసినన్
స్థాణుం డైనఁ బటంబుగా నిలువకుండన్ ద్రోతు రాపన్నసం
త్రాణోద్యద్బిరుదాంకు లప్పురమునన్ రాజన్యచూడామణుల్. 17

ఉ. నిచ్చల మైన కెంపులును నీలమణు ల్వరమౌక్తికంబులున్
బచ్చలు పుష్యరాగములు వజ్రములుం బగడాలు తూములన్
హెచ్చుగఁ గొల్తు రెప్పుడు ధనేశునిధు ల్దమయప్పనర్థికి
న్వచ్చిననొచ్చె మెం తనుచు నవ్వుదు రప్పురిలోనికోమటుల్. 18

ఉ. చారుచిరత్నరత్నమయసౌధముల న్పురివైశ్యకన్యక
ల్గిరవగింజ లాడుతఱిఁ గ్రిందను జిందినదివ్యరత్నముల్
పౌరులు ద్రొక్కుచు న్జనఁగఁ బాడుకొన న్ధరణీపురంధ్రికిన్
వారక రత్నగర్భ యనునామముఁ బెట్టిరి సత్కవీశ్వరుల్. 19

ఉ. ఏ రొక టచ్చొ రామునకు నెడ్లు పొసంగవు చంద్రమఃకళా
ధారికి నొక్కయె ద్దిది విశావిత సీరము లేమిఁ గావునన్
సీరికి నొంటిపోగుకు విశేషము లే శివుఁ డాదిభిక్షువం
చేరులు నెడ్లు గల్గి సుసమృద్ధిగఁ బాదజు లుందు రప్పురిన్. 20

చ. భుజములు తమ్మితూండ్లు కనుబొమ్మలు సింగిణివిండ్లు చన్నుల
క్కజపుఁబసిండిగిండ్లు తెలిగన్నులు శ్రీసతియిండ్లు వాతెర
ల్నిజముగ దొండపండ్లు రమణీయకటిద్వయి పైడిబండ్లు కా
యజువిరికల్వచెండ్లు పుర మందరీ క్రొవ్విరిబోండ్లు చూడఁగన్. 21

సీ. చంచలత్వము తక్కి మించుకన్నుల నుంచి
మించుబోం ట్లైనక్రొమ్మించు లనఁగ
నిమ్ముగాఁ గాఠిన్య మెమ్మెచన్నులఁ దాల్చి
కొమ్మ లైనకడానిబొమ్మ లనఁగఁ
కుటిలత్వ మలకల ఘటియించి వనిత లై
నటియించుశశికళాపటల మనఁగ
ధవళత నవ్వులం దవతరింపఁగఁ జేసి
యువతు లౌతారకానివహ మనఁగ

గీ. వలరుదురు లోకసంహననాభిలాషి
మత్స్యలాంఛనకృతజపమంత్రసిద్ధు
లఖిలయువనేత్రభాగధేయంబు లచటి
చక్కనిమిటార్లు మరుచేతిచిక్కటార్లు. 22

సీ. కేళిత్తి మరదంతి కాలంబునకు నిల్పు
పగిదిఁ దుండెంబులు పైకి జాఁచుఁ

గలశభవాచాంతజలధి నింపఁగఁ జాలు
    నివె యున్నగతి వమథువులఁ జల్లు
నొంటి నెత్తఁగ రాదె యుర్వి నాగాధిప
    త్రయధృతి ననుమాడ్కిఁ దాల్చు మట్టిఁ
బుడమి యెల్లను నాలుగడుగుల నడుగు నం
    చనుగతి ముందఱి కడుగు లిడును
గీ. కీలు మేలును మదభరోద్వేలధార
లోలిఁ గురియంగ సెలయేళ్లఁ జాల మెఱయు
శైలములలీల నాలానజాలబద్ధ
లైనమత్తేభఘట లొప్పు నప్పురమున. 23

శా. బ్రద్ధల్యాజి ధరిత్రిలీలఁ దెలిబాబాఁ జూచి వేఁటాడుచున్
ఉద్ధుర ఘల్లున గొమ్ముక ట్లెగయఁగా నూరారు సన్నల్వడున్
సద్దైచొప్పటను విన్న డీకొను నిజచ్ఛాయ న్మహావృత్తముల్
ప్రోద్దామస్థితిఁ జెల్లగించు నచటన్ బొల్పొందుమత్తేభముల్. 24

సీ. కసవుమోపరిగాలి గనుతియే మా కందు
    వగినట్ల వదనఫేనముల రాల్చు
ధర సరి లేదు పాతాళమం దేనియుఁ
    గంద మన్నగతి ఖురాగ్రమునఁ ద్రవ్వు
నినరథాశ్వములట్ల మునుఁగుదుమే పూడ్తు
    మబ్ధు లన్నగతి రేఁచు సంక్షిరజము
తముఁ గూడి వచ్చుచి త్తమ్ముల నల్కచే
    నదలించుకరణి నల్లార్చు శిరము
గీ. లురము నందంబుఁ బలుకంద ముదుటుఁగన్ను
లరిది వెన్నులు తగ నంద మై యెసంగ
సింధుకాంభోజశకపారసీకధట్ట
బాహ్లికారట్టఘోటకపంక్తు లచట. 25

మత్తకోకిల. చక్రము ల్జత గూడ బంగరుచాయ నింగి చెలంగఁగాఁ
బ్రక్రమాదృతపద్మతన్ శరవర్షణాస్పదవృత్తులై
వక్రగామిత లేమిఁ జైత్రనవప్రతాపవిజృంభణో
పక్రమస్థితి మీఱుఁ దేరులు భానుమండలమై తరిన్. 26

క. తురగము కాతును బల్లము
గరకరి నేఁపడఁగ రథము గావించి యుకం
బరుదుగ నెదు రంతుఁడు ర
ప్పారళటులు మెరాలి గురియు బువ్వులజడికిన్. 27
సీ. కర్ణాటకామినీకర్ణావతంసిత
కర్ణికారపరాగగణముఁ దాల్చి
మధురాధరాచరన్మధురాధరావున
ర్ణిధువనోత్సాహము ల్నిగుడఁ జేసి
కుంతలాంచదరాళకుంతలాగరుగంధి
కుంతలామోదము లొక్కల్ల లాడి
లాటిశుద్ధాంతలలాటఘర్మాంబులీ
లాటనక్రియలఁ బాయంగఁ ద్రోసి
గీ. నలినకువలయనవలయనటనపటిమ
చలితలలితకదళికులకలకలకల
వితతగతికృతిచతురత వెలసి పొలసి
విసరు మరుదంకురంబు లవ్వేట నెపుడు. 28
చ. కలువల కేమి నీ విపుడు కన్గొనినంతనె కెప్ప కెప్పరా
నలినము లెన్ని రావు లలనామణి నీవిటు మోము ద్రిప్పినన్
వలసినసంపెగ ల్గలుగవా మఱి నీమెయిచాయ డాయ నం
చెలమి విటాళి పల్కు విరు లిత్తురు నవ్వురిఁ బువ్వులావికల్. 29
మ. కులుకుంజందురు కావిపావడపయిన్ గ్రొందళ్కు రాయుంచ యుం
చులజిల్గుం దెలిదుప్పటంబు రహి మించం గుచ్చెల ల్జాజునన్
దొలుక న్మైమైలసద్దుల స్మనులపద్దు ల్వేడఁగా వారకాం
తలు తద్వీథుల వత్తు రచ్చిగురుఘాణాకాతు తేజీ లనన్. 30
శా. బాగై మించినయప్పురోత్తమము క్రేవన్ జూడ నయ్యోన్ రకం
బై గంగాయమునాసరస్వతులు చంద్రాపేత యాత్మన్ గొన
ల్సాగ నృంద్రికయున్ గళంకరమయున్ సౌగంధికశ్రీయు ను
ద్యోగం బొప్పఁగ వచ్చి నందు మదిలో నుర్వీజనం బెన్నఁగన్. 31
క. అదగరంబునఁ జంద్రుఁడు
ధూనుతవై భవ మెసఁగఁ బొలుచు నిశాకా

గానసుధాపానబుధా
మానవిధామోదమోదయుక్తుం డగుచున్. 32

ఉ. చిన్నటినాఁటనే తనవివేకము లోకమువారు మెచ్చఁగా
వన్నెకు వాసికెక్క గురుభక్తియు యుక్తియు బంధురక్తియున్
సన్నుతమానృతోక్తి భుజశక్తియుఁ జక్కదనం బెలర్పఁగాఁ
గన్నులు చల్లసేయ నలకైరవమిత్రుఁడు లోకమిత్రుఁడై. 33

క. అత్రి నయ మలర నిట్లను
నత్రిసయునట్టిపట్టి కతిహర్షముతోఁ
బుత్త్రా! నీదగుబుద్ధికి
పాత్రం బగుగురునికరుణఁ బడయఁగ వలదే. 34

చ. చదువునఁ బ్రజ్ఞ దాన సరసజ్ఞత యందునఁ గార్యఖడ్గకో
విదతయు దానఁజేసి ప్రతివీరనృపాలజయంబు దానిచే
నదనుగ మీఱుసంపదలు నందునఁ ద్యాగము భోగ మందుచేఁ
బదపడి కీర్తి దాన ననపాయపదంబును గల్గు నెంచఁగన్. 35

ఉ. ఆటనిదీవె యక్షయమహానిధి జాపునవాంజనంబు నూ
రూరికి వచ్చి తోడుపడ నోపినబంధుఁడు జ్ఞాతివర్గము
ల్గోరనిసొమ్ము దేవనరలోకవశీకరణౌషధం బసా
ధారణ మైనవిద్య వసుధ న్నుతియింప వశంబె యేరికిన్. 36

క. చెలికునకుఁ బండు పసిఁడికిఁ
బరిమళమును చిత్రమునకుఁ బ్రాణంబును దా
నరుదుగఁ గల్గినరీతిని
నరపతులకు విద్య గలిగిన న్నలు వొసఁగున్. 37

క. దురమున శలుకనితురగము
వరగుణ యాయువిద వినయవంతుఁడు సుతుఁడు
స్వరతుఁడు బుధుఁడు వివేక
స్ఫురితుం డగుమంత్రి రత్నములు నీకైదున్. 38

ఉ. కావున నీవు ప్రాభవము గల్గుటకు న్నల మొందువై ఖరి
ద్దేవగురుల్ బృహస్పతి నతిప్రతిభాస్థితి భారతీపతి
న్సేవ యొనర్చి నీదగుసుశీలతచే ముద మందఁ జేసి మే
ధావిభవంబున న్దనరి తత్కృప విద్యల నెల్లఁ గాంచుమా. 39

క. అన విని చంద్రుఁడు జనకుని
మనమున సంతస మెసంగ భాసురవిద్యా
ఖని యగుగీష్పతిపాలికిం
జని ప్రణమిల్లుటయు నతఁడు సమ్మద మలరన్. 40

ఉ. మైత్రి యెలర్ప ని ట్లను కుమారక! సాకెకు సచ్చరిత్రుఁ డా
యత్రికి సేమమా కుశలమా యనసూయకు నీకు మేల లో
కత్రయవందనీయులు సుఖస్థితులే భవదగ్రసోదరు
ల్చిత్రము నీదురాక సవిశేషముగా నెఱిఁగింపు నాపుడున్. 41

ఉ. మాతలిదండ్రు లన్నలును మాతలిసారథికార్పనీయ! సం
ప్రీతిగ నున్నవా రచట మీచరణాంబుజసేవఁ జేయ న
న్నీతఁడెఁ బంపఁగా నెలమి నే నిట వచ్చితి నన్ను శిష్యుని
న్నీతనుజాతురీతిని వినీతుని గా నొనరించి ప్రోవవే. 42

ఉ. ఒజ్జలు నిర్జరావళికి నుజ్జ్వలబుద్ధిసమృద్ధు లెంతయున్
సజ్జను లిజ్జగంబునను సన్నుతి గాంతురు మీర లట్టిమీ
పజ్జను జేరి యొజ్జ గని భక్తి యొనర్చుచు విద్య నేర్చిన
న్మజ్జననంబు సార్థము నమజ్జనతావన! లోకపావనా! 43

శా. మీచెంత న్బహువేదశాస్త్రపఠన న్బక్కెంద్రు విద్యాంసులై
వాచోయుక్తిపటుత్వ మొందిరి గదా వారంద ఱీ నా నన్
ధీచాతుర్యము మించ శాస్త్రముల నర్థి న్నేర్చి యుష్మద్దయా
సాచివ్యంబునఁ జేరఁ బ్రౌఢియుఁ బ్రతిష్ఠారూఢియు న్గాంచెదన్. 44

క. సదమలగురువిశ్వాసము
త్రిదశులు మనుజులును మెచ్చ ధృతి మీయొద్దన్
జదివెద మీపరిచర్యను
నొదవెద తుదఁ గీర్తిఁ దెత్తు నురుతరలీలన్. 45

మ. అనిన న్సంతస మంది గీష్పతికుమారా! యత్రిగర్భంబున
న్జననం బొందిననీకు నీవినయము న్సౌజన్యమర్యాదవ
ర్తన మంచన్మధురోక్తులుం దలఁప వింత ల్గావు రాజత్కళా
ఖని వై యొప్పెడినీవు శిష్యుఁ డగుభాగ్యం బెన్న సామాన్యమే.

క. పదునెనిమిదివిద్యలు నీకుఁ
జదివించెద వేయు నేల జగముల నెందున్

జడు లితనికే దనిపిం
చెద నేను నాయంతవానిఁ జేసెదఁ జంద్రా! 47

ఉ. అని మది నూద మందుడు బృహస్పతి యాహరిణాంకు నింటికి
గ్గొని చని యాదరించి తనకు న్సహధర్మిణి యైన తారఁ గ
గ్గొని యిటు దత్రిపుత్రకుఁ డనూనగుణాఢ్యుఁడు తల్లిదండ్రిపం
పున మనవద్దకుం జదువుపూనిక వచ్చినవాఁడు తొయ్యలీ! 48

చ. నీరజగంధి! వీఁడు జననీజనకు ల్గడు గారవంబున
న్బోరకఁ బెంపఁగాఁ బెరిఁగినాఁ డతికోమలదేహుఁ డీతని
న్నేర వెలింగి యాదరము మీఱఁగ వేళకు వేళకు న్మనం
బారసి యన్నపానముల కాఁకొననీయక ప్రోవఁగాఁ దగున్. 49

మ. అనిన న్దారయు నట్ల కాక యని విద్యాసక్తుఁ డౌ చంద్రుని న్
దినము న్మజ్జనభోజనాదివిధి నర్థిం బూని పోషింప న
వ్వనజారాతియు భక్తిగౌరవము విశ్వాసంబు సంధిల్లఁగా
ననిశంబు న్దలిదండ్రుల న్మఱచె నయ్యాచార్యసేవారతిన్. 50

మ. పరమప్రీతి నహర్నిశంబు త్రిదశోపాధ్యాయవర్యుండు సు
స్థిరతం బాఠము సెప్పి చింతనలు ప్రీతిం దానె చేయించి ప
ల్మఱు నయ్యర్థ ముపన్యసింపు మని లీలం దానె శంకించి యు
త్తరము న్దెల్పఁగ నేర్పె సభ్యనుతవాదప్రౌఢిమం దిద్దుచున్. 51

క. ప్రఖ్యాతిఁ గాంచఁగలఁ డని
ముఖ్యం డగుశిష్యుఁ డనియు ముద మలరంగా
నాఖ్యానాఖ్యాయికల న్
వ్యాఖ్యానముఁ జేయ నేర్పె నాతనిప్రేమన్. 52

సీ. చదివెను ఋగ్యజుస్సామాది వేదంబు
లధికరించెను దద్రహస్యజాత
మభ్యసించెను లక్షణానీకముల నెల్ల
నధిగమించెను షడంగాంగములను
బఠియించెఁ గాణాదభాష్యమీమాంసలు
తెలిసె వ్యాసమతంబు తేటపడఁగ
గ్రహియించె సాంఖ్యయోగములమర్మము లెల్ల
నాకళించెను బురాణాదికముల

గీ. నేర్చెఁ దెల్లముగా దండనీతిశాస్త్ర
ధురను నాద్యంతముగను వైద్యాగమంబు
నెఱిఁగె సాంగధనుర్వేద మెల్ల నవుడు
సోముఁ డుద్యత్కళాస్తోమధాముఁ డగుచు. 53

చ. అరసి విశుద్ధశబ్దములు నర్థములు న్ధ్వనివైభవం బలం
కరణము రీతి వృత్తులును గల్పన పాకము శయ్యయు న్రస
స్ఫురణము దోషదూరత యచుంబితభావము లొప్పఁ జిత్రవి
స్తరమధురాశులీలఁ గవిత ల్రచియింపఁగ నేర్చె నంతటన్. 54

క. అంగనలసౌఖ్యమందుగ
సంగీతము భరతశాస్త్రసరణియు విద్యా
సంగతులగు గంధర్వుల
సంగతి నమ్మేటి నయ మెసంగఁగ నేర్చెన్. 55

క. అఱువదినాలుగువిద్యలు
నఱువదినాలుగువితంబు లయ్యె నుతింప
న్సురగురునికరుణఁ జిరభా
సురగురునియతి న్సుబుద్ధి సోముఁడు నేర్చెన్. 56

క. నానావిధవిద్యలకు
న్థానాస్పద మగుచు నమృతధాముఁడు బోలిచె
న్నానుతబహువిధరత్నని
ధానం బగుజలధివిధము దైవాఱంగన్. 57

ఉ. అంత ననంతవిభ్రమనిరంతర మై జిగికుందనానకున్
వింతగ సౌరభంబు ప్రభవించినవైఖరి జంటి తేనె క
త్యంతము తేట పుట్టినటు లాతనిమేనికి వన్నె దెచ్చుచు
న్గాంతి నెసంగె జవ్వనము కాంతలకు న్నయనోత్సవంబుగన్. 58

క. పరువంపుఁబ్రాయమున నా
సరసుని నెన్నడుము మిగుల సన్నం బయ్యెన్
మరుని మురు లెసఁగ నిచ్చలు
తరుణులు చూడంగ దృష్టి కాఁకపరీతిన్. 59

చ. అలవలివారి పాల్పె విజయావనవేళ స్వకీయబింబలీ
లలు దన నెమ్మొగంబునఁ గళంకరుచుల్ నునుమీసకట్టునన్

వలుదన యారుణద్యుతులు వాతెఱ వెన్నెలడాలు లేఁతన
వ్వుల నమృతంబుఁ బల్కులను బూనెనొనాఁగ మనోహరాంగుఁడై.

సీ. తను బాహుజవరాంధ్ర తనయుకోర్కులభంగి
విడుదలై శావాంపు ల్మీటు మెఱయ
గని శాక్కకాంతలయనునమోక్తులరీతి
మొగుబుజంబులు కర్ణయుగళి సోఁకఁ
దిలకించు భామలబలుచింతయును బోలె
విస్తీర్ణమై తొమ్ము వీఁకఁ దనర
వీక్షించుకన్నెలవిరహాబ్ధికై వడి
లలితవాక్కులు గభీరత వహింప

గీ. మిసమిసలు దేరుసునుపైనమేనిసొబగు
కన్నులను గాంచి మది మెచ్చుకమలముఖుల
మనసువలె బాల్యము గరంగ మరునిమామ
సొంపు గనెఁ జాల యెలజవ్వనంపువేళ. 61

ఉ. చక్కనిపోఁకబోదె నగఁ జాలుగళంబును గేల నొక్కినం
జిక్కనిపాలుగాఱునుఁ జెక్కులు సంపెఁగమొగ్గయందముం
ద్రొక్కుడు చారునాసికయుఁ దోరపుడాల్యెలిదమ్మిరేకులం
మిక్కిలి గెల్చుకన్నులును మించు నొయారము నింపు నింపఁగన్.

కం. చక్కరవిల్తునొయారపుఁ
జక్కర పం చని వలంచు చక్కదనాన
న్మిక్కుటముగ విలసిల్లెను
చుక్కలగమికాఁడు మిగులఁ జూపఱు లెంచన్. 63

చ. మునుమును వింతగాఁ జిలుకముక్కుజిగి న్దగునుక్కుగోటిచే
ననువుగ గీరునామము నొయారముగా నిడ నేర్చెఁ జెన్నెలు
ల్వెనుకకు నొత్తి జాలుసిగ వేయఁగ నేర్చెఁ గడానితమ్మిపూ
పనిసునుఁబచ్చడంబ వలెవాటు వహింపఁగ నేర్చె నీటునన్. 64

సీ. పలుమాఱు ముగ్ధభాషలు పల్కుటలు మాని
యమరి జాణతనంబు లాడఁ దొడఁగె
సతతంబు వేదశాస్త్రప్రసంగము మాని
శయ్య లొక్కొక్కసారి చదువ సాగె

సహజంబుగా వధూజనులఁ జూచుట మాని
  సొలపున నోరగాఁ జూడఁ గలిగె
వేడ్క బాలురతోడ విహరించుటలు మాని
  సరసులతోఁ జెల్మి సలుపఁ బూనె
గీ. పటువు జిగిమోవి మెఱయ నవ్వట లెఱింగె
వింతవింతగఁ గైసేయువితముఁ దెలిసె
మొలకమీసలు వడి గొల్పుమురువు నేర్చె
రసికతానందశృంగారరసము నేర్చె. 65
ఉ. వాని యొయారపున్నడలు వానిచకచ్చకలీనుపొన్నొడ
ల్వానిరుటంపుఁజెందొడలు వానిరువారపుసిబ్బెపుంబొడ
ల్మానవతుల్గనుంగొనిరి మానసవీథి మనోరథానుసం
ధానము పూని సూనశరదారితభూరితరాభిమానలై. 66
సీ. కులుకుఁ జూపులను గన్గొనని యేణాక్షియు
  ననురక్తిఁ గననిబింబాధరయును
బలుక నుంకింపని చిలుకలకొలికియుఁ
  దమి జెంది కుందని కమలముఖియుఁ
జెనఁకువ కాసఁ జేయనిలతాతన్వియుఁ
  బారవశ్యంబుఁ దాల్పని ప్రమదయు
ఘన మైనమరుకాఁక గొనని హేమాంగియు
  సరసతఁ జెందని జలదకచయు
గీ. డాసి దయ నేలు మనుచు వేఁడనియబలయుఁ
గదిసి కేలెత్తి మ్రొక్కనిగజగమనయు
లేదు ధారుణిలోఁ గల్గు లేమలందు
జవ్వనంబున రేరాజు నివ్వటిల్ల. 67
ఉ. హాటకగర్భవంశ నమృతాంశుఁడు నుజ్జ్వలమూర్తి యాజగ
న్నాటకసూత్రధారకుమనం బలరంగ మెలంగినట్టియ
మ్మేటి కళానిధిత్వమున మించినవాఁ డెలజవ్వనంబు స
య్యాటలు మీఱుచోఁ గువలయాక్షుల కింపొనరించు టబ్రమే. 68
ఉ. ఆలలితంబు లాపొగను లానెఱజాణతనంబు లాకళా
శాలిత యానుతాభరుచిసంపద లాహవణింపుసొంపులున్

వాలిక మెయిం గనుంగొనినయంతన వేలుపుటొజ్జలయ్యయి
ల్లాలు విరాళి నొందె మది సంగజమాయ తలంప శక్యమే. 69

ఉ. రాకకుఁ జోకకుం గలువరాయని చక్కదనంబు కంటి కిం
పై కనుపట్టి యచ్చెలువ యప్పటికప్పటికిన్ మనంబునన్
వ్యాకులతన్ వహింప మరుఁ డంతట నంతట తమ్మిగుమ్మితిం
జేకొని వీఁక మై మొనలఁ జిమ్ముఁ దొణంగెను గొమ్మతొమ్మునన్. 70

మ. ప్రమదారత్నము తార చంద్రు నెనయన్ భావించుఁ దోడ్తోన న్యా
యము గాదంచుఁ దలంచుఁ దాళఁగలనా యంచున్ వితర్కించు వం
శము శీలంబు మదిం గణించును బ్రతిష్ఠ ల్పాచినం దీరునా
తమి యందుం గమకించు భీతి మదిలోఁ గర్కించుఁ గాంచు న్వ్యతన్.

ఉ. ఒప్పుగ నొజ్జయొద్ద శశి యున్నతతిం దలు పోరఁ దేసి యా
యొప్పులకుప్ప వాని మెయి యొప్పిదముం గనుతెప్ప వెట్టకే
తప్పక చూచి కన్మొగిచి తళ్కు తళుక్కనఁ గమ్మ లూఁగఁగాఁ
గొప్పసియాడఁ జెక్కులు గగుర్పొడువం దలయూఁచు మెచ్చుచున్.

ఉ. కమ్మజవాదివాసనలు గ్రమ్మఁగ నోరపయంట జాఱఁగా
నెమ్మెలు మీఱ నగ్గురునియింటి తొలంగఁగ నిమ్ము లేనిమా
ర్గమ్మునఁ జంద్రుఁబిం గదియఁగాఁ జని వానిభుజమ్ము సోఁకఁగా
జిమ్మును జన్మొనన్ గళలు చెమ్మగిలన్ దనువెల్ల జల్లనన్ 73

ఉ. పాయనిప్రేమ బాల్యమునఁ బాపఁడ! చిన్నకుమార! రార! బా
బా! యనుపల్కులం దొఱఁగి యాగజగామిని సామి! యేమిరా
కాయజమోహనాంగ! వగకాఁడవురా నెఱహొంతకారివౌ
నోయి! వరాకు జాణ! యనుసూక్తులు పల్కఁగ సాగె వింతగన్. 74

మ. జనము ల్లేని తెమెడన్ శశాంకుసరసన్ సాంబ్రాణిధూపంబు వా
సన గుప్పన్ నెఱిగొప్పు విప్పి పయఁటన్ జందోయి నిక్కంగ వే
డ్కను గిల్గంటు ఘటించి చెంగలువమొగ్గ ల్చెక్కి రేరాజ! యీ
నన నీ వంటిన విచ్చునం చతని మేనన్ మోవుఁ దా నవ్వుచున్. 75

క. పరిపరివిధముల నిట్లా
పరనునిఁ జెనఁకుచును నిలుపఁ జాలనిప్రేమన్
మురుసురవడివిరికిరునున
మెరమెర భావంబు లోన మెఱవఁగ మఱియున్. 76

సీ. కనుఱెప్పవెట్టు కాలని వెగాదిగఁ జూచుఁ
జూచి యల్లన తల యూఁచి మెచ్చు
మెచ్చి మోహము బయ ల్పెటయఁ బక్కున నవ్వు,
నవ్వి తోన గిరుక్కునను దొలంగుఁ
దొలఁగి వెంటనె యోరఁ దళుకొత్తఁ గన్గొను,
గన్గొని వానిఁ జెంగటికిఁ బిలుచుఁ
బిలిచి యూరక నీమఁ గలముచ్చటల నాడు,
నాడి యేకాంత మటంచుఁ జేరుఁ
గీ. జేరి చెవిలోన గుసగుస ల్చెప్పినట్లు
మోహమున వానిచెక్కిట మోముఁ జేర్చుఁ
జేర్చి చెక్కులఁ బులకలు చెంగలింప
నవశ యై చొక్కుఁ దమి మీఱి యామిటారి. 77

చ. గడెతడ వాతఁ డొక్కపనిగాఁ జని యింటికి రాకయుండినన్
దడఁబడు మీఁ దెఱుంగదు వితాకున నుండును జిన్నవోవుఁ దా
బుడుతలచేతఁ బిల్వఁబనుపున్ మఱి వచ్చిన నింతసేపు నె
క్కడ నని మోడిగాఁ బలుకుఁ గ్రక్కున నవ్వును నాతఁ డల్గినన్. 78

ఉ. అందపు జాఱుఁగొప్పు నసియాడుకొనును లేఁతవెన్నెలల్
సిందెడునవ్వు నబ్బురపుసిబ్బెపుగుబ్బ సగంబు గానరాఁ
గ్రిందును జీరుపయ్యెదయు గిల్కు గిలుక్కని మ్రోయమట్టియల్
చం దమరంగ నిందుముఖి చందురుముందఱ నిల్చుఁ గుల్కుచున్. 79

ఉ. మట్టుకు మీఱు మోహమున మానిని వానికి మేలిదుప్పటు
లొట్టఁగ నిచ్చుఁ గుంకుమముఁ గస్తురిఁ దాసె యలందుఁ గ్రొవ్విరు
ల్చుట్టు ననర్ఘ్యరత్నములసొమ్ములు వెట్టును భోజనం బిడున్
గట్టేఁడుకెల్లనాకులును గప్పురబాగలు నిచ్చు నిచ్చలున్. 80

సీ. జిలుఁగువల్వ వదల్చి చెంగావి ధరియించి,
యిది బాగొ యిది బాగొ యనుచు నడుగు
రైక సడల్చి యారజపుఁ బైఁట ఘటించి,
యిది మేలొ యిది మేలొ యనుచు నడుగు
జడ విచ్చి వింతగా జాఱుకొప్పమరించి,
యిది నీటొ యిది నీటొ యనుచు నడుగు

పొద్దుముక్కర దీసి పచ్చతళ్కు ధరించి,
యది లెస్సొ యిది లెస్సొ యనుచు నడుగు
గీ. కమ్మకస్తూరితిలకమ్ముఁ బెట్టి సమ్మ
దమ్ము గ్రమ్మఁగ జగికుందనమ్ముఁదళుకు
తిలక మలికమ్మునను జిగి దొలఁకఁ బూని
యందొ యిందునొ యంద మం చడుగు వాని. 81
గీ. ఇంత మెలఁగెడివారిలో నెవ్వ రైన
సతినిఁ దారామనోహరా! యనుచుఁ బిల్వ
రెండ మానంద మొంద నాయందకాని
మొగముఁ గనుఁగొని ముసిముసి నగవు నగును. 82
క. అద్దము గానము తిలకము
దిద్దర నుదుట నన నతఁడు దిద్దుచు నుండన్
ముద్దిడ వాతెఱ యొగ్గును
ముద్దియ యతఁ డారకున్న మోడిగఁ జూచున్. 83
ఉ. చేరఁగ రార నీకురులు చిక్కడలించెద నంచు నేర్పుతో
సారసగంధి పిల్చి బిగిచన్నులు వెన్నున నాన నిల్చి శృం
గారపువింతమాటల వికావికఁ వాని నగించి నవ్వుచుం
గూరిమి మీఱ గీఁతి కొనగోటఁ జిటుక్కున నొక్కఁజొక్కఁగన్. 84
ఉ. ఒక్కొకవేళ నాసరసుఁ డొంటిగ నింటను నిద్ర పోవఁగా
నక్కలకంఠి తమ్మరస మంటఁగ గెంటనిప్రేమ వాని ను
న్నెక్కులు ముద్దు పెట్టుకొని నిద్దుర లేచినయంత వింతసే
పెక్కడఁ బోయి తీగుఱుతు లేదవి యద్దముఁ జూచికొమ్మనున్. 85
సీ. గుబగుబ మఱి పల్కు కోకిల పల్కులు,
విని యవి నేర్తువా యనుచు నవ్వు
గవ గూడి పొదలు జక్కవల ముక్కు వటిక్కుఁ,
గాంచి వానిగుఱించి కన్ను గీటు
నీవు పెక్కువొ లేక నేను చక్కనొ యంచు,
సరి నిల్చు వానిభుజంబు సోఁక
నడుములు చుట్టి యేర్పడఁగ గోరులు పెట్టి,
లలి మీటు మరునికిల్లాకు లనుచు

గీ. మురిపెమున మేను విఱుచుఁ గన్మోవి దెఱచుఁ
గుచ్చెల విదుర్చుఁ బయ్యెదకొంగు జార్చుఁ
గొసరు వగ నవ్వుఁ గొనగోటఁ గొప్పు దువ్వు
నొంటి వరికట్టు నిలు ముందు నొట్టుఁ బెట్టు. 86

క. ఈరీతిన్ వాని యెడన్
నారీతిలకంబు మేలునన్ వర్తిలఁ గా
నారసి యారసికుని పైఁ
దారసిలెన్ గిన్క మీఱి దర్పకుఁ డంతన్. 87

క. ఆపాలఁతి తలఁపు వలపున
దాపక తోఁ దోపులాడు నయు తరితీపుం
జూపుల కోపుల నేపుల
వైపుల మై పులక లెసఁగ భావము గరఁగన్. 88

సీ. కులుకులాడిని ప్రేమ దొలుకుఁజూపులఁ జూచి,
యలుకు మీఱఁగ దోస మనుచుఁ దొలఁగు
కనకాంగి తనుఁజేరఁ జెనకంగ నుంకించి,
వెనుకటి కిది మాట యనుచు వెఱచు
సరసిజాననతోడ సరస మాడఁ దలంచి,
వరుస కాదంచు భావమున నెంచు
నెలఁతఁ గన్గొని సొక్కి నిచ్చలు తన కిదే,
మరు లాయె నని హరిస్మరణ సేయు

గీ. నొంటిపాటున నవ్వాలుగంటి నంటి
యొంటుకొనఁ జూచి యోహో యయుక్త మనుచుఁ
దలఁచు దలఁచియు మరునికిఁ దల్లడిల్లు
నుల్లమున నుండు యామినీవల్లభుండు. 89

ఉ. చెంతఁ దనంత నింతి కడుఁ జేరిక సేయఁగ సంతసంబునన్
గంతుఁడు రంతొనర్పఁ బరకాంత యటంచు నధర్మ మంచు తో
నెంతయుఁ జింత నొందు మన సిట్టటు కొట్టుక నాద సాహసం
బింత భయం బొకింత రుచి యింతి యసమ్మతి యింత గన్పడన్. 90

క. వెండియు దినదినమును దన
దండను వేదండయాన తరితీపువగల్

మెండుకొన నుండఁ గన్నుల
పండువుగాఁ జూచి కామపరవశుఁ డగుచున్. 91

ఉ. ఈయబలాలలామ కెన యేయుగమందును గాన నీచెడం
గీ యెలప్రాయముం జెలువ మీకొమరుం మఱి దీనికే తగుం
వే యన నేల ధాత్రిఁ బ్రభవించినవారికి నీమిటారిపై
చాయ యొకింత సోఁకినను జాలు నదే కనకాభిషేకమౌన్. 92

క. చన్నులు కౌఁగిటి కెఱఁగవు
కన్నులు చేరలును గొల్వఁగా సరిమించుం
వన్నెలు పలుకులు వేలుపు
టన్నులయందైన దీనియందము గలదే. 93

సీ. నిద్దంపుటద్దంపునిగనిగల్ గలదీసి,
ముద్దుచెక్కుల నుంచుమోము మోము
జగజంపుజిగికెంపునగ నింపునీయింతి,
మోవిపై నానించుమోవి మోవి
బలుకోకముల వీఁక నలవోక గెల్చునీ,
కలికిచన్గవఁ బట్టు కరము కరము
క్రొమ్మించుపమ్మించునెమ్మేన మెఱయునీ,
సుదతియందము చూచుచూపు చూపు

గీ. మదనదవదహనోద్దూయమానమాన
సాబ్జసంజీవనీవిద్య యైనదీని
రవళొనరుఁబల్కు వినువాని చెవులు చెవులు
తనియ నీయింతిఁ గూడినతనువు తనువు. 94

ఉ. ఎందఱఁ జూడ మిద్ధరణి నిందునిభాస్యల వారి కెల్ల నీ
యందము చందముం గలదె యక్కట! మిక్కుట మైనకోర్కి చే
నందఁగరానిమ్రానిఫల మాస యొనర్చినచంద మాయె నే
మందు మనోజుఁ డీగతిని నారడిఁ బెట్టఁదలంచినాఁడొకో! 95

సీ. కలకంఠితళ్కుగాజులు గల్లు మనినంత,
మనసు ఝల్లని చాల మమత నొందఁ
జిగురాకుఁబోఁడి మై జిగి దళు క్కనినంత,
కొల్మి చెళు క్కని తత్తరిల్లఁ

గులుకుగుబ్బతెలాటుకొప్పు ఘుమ్మనినంత,
        సొక్కి జుమ్మని మేను సొమ్మసిల్లఁ
జేరి మాటాడక చెలి గిరుక్కున నేఁగ,
        మఱి చురుక్కని చాల వెతలఁ జెంద
గీ. వాలిఁ గడు దూలి జవరాలిపై విరాళి
బయలు మతిమాలి తమి సోలి బయిసిమాలి
వనరువిత మాయె నౌర భావజునిమాయ
నేకరణి నిల్వఁగా నేర్తు నెట్టు లోర్తు. 96
ఉ. ము న్నొకనాఁడు సంగనల ముద్దులసుద్దు లెఱుంగనట్టిచో
వన్నెలు మీఱ నందమున వావిరి వింతకు వింత యైనయీ
క్రొన్ననబోణి తానె ననుఁ గోరికఁ జేరిక సేయ నూరకే
యున్న యెడ న్మనోజుఁ డిది యోర్చునె దైవము మేలొనర్చునే?.
ఆ. అలక లురులు గాఁగ యలనాభి చెలమగా
మెఱుఁగుఁదియ్యమోవి మేఁత గాఁగ
చెలియదీమమునను వలరాజు వేఁటాడఁ
జిక్కె నామనంబు జీనువాయి. 98
ఉ. ప్రేంఖదధర్మవర్తనకు భీతిలి గోలతనాన నివ్వడీ
శంఖసమానకంఠిని విశంవదఁ జేసుక పొందనైతి నా
పుంఖితబాణుఁడై మరుఁడు పొంచినవాఁ డెటులో "శరీరమా
ద్యం ఖలు ధర్మసాధన" మటంచు వచింపఁగ నాలకింపమే. 99
క. ఈవనిత బెళుకుఁజూపులు
భావజుతూపులవితానఁ బైఁ బర్వినచో
నేవేదము లేశాస్త్రము
లేవాదము లేవివేక మేలా నిల్చున్. 100
సీ. పాలయుక్కలోన నీపాలఁతుకతోఁ గూడఁ,
        దర్కించువేడుక తర్కశాస్త్ర
మంగజుకేళి నీయంగనతోఁ గళా,
        స్వరములు పల్కుటె శబ్దశాస్త్ర
మదనమాతమి దీనియాస్యంబున నిజాస్య,
        యోగ మొనర్చుటె యోగశాస్త్ర

మిమ్ముగా విమ్ముద్దుగుమ్మగుణమ్ములు,
సంఖ్య యొనర్పుటే సాంఖ్యశాస్త్ర
గీ. మలఁతికొనగోట నొక్కి నీయలివనీవి
మోక్ష మొనరించుటే యెల్ల మోక్షశాస్త్ర
మేను నీవని పైకొనుటేను ద్వైత
మిరువు రొక టైన నద్వైత మిద్ధరిత్రి. 101

క. మెఱుఁ గెక్కినయద్దముగతిఁ
బరఁగినయాచెలికపోలఫలకము మీఁదన్
చిఱుత నెలవంక లుంచుట
సరసముగ గురుప్రతిష్ఠ సలుపుట గాదే. 102

చ. మెలకువ సెజ్జఁ గాంచి తమి మించి నయంబున బుజ్జగించి వై
ఫుల నెలయించి వింతసొలపుం దెలుపుంబలుపున్ వగల్ దగన్
గళల గణించి భావములు గాంచి రతిం దనియించి వేడ్క నీ
యలికులవేణిఁ గూడవలదా యిలఁ దాఁ దను వెత్తినందుకున్. 103

క. ఉన్నవి నామది కోరిక
లెన్నన్నో యింతిహృదయ మేమో నన్నున్
మన్నన దయఁ జేయునొకో
గ్రొన్నవిలుకాని వెతలకుం ద్రోయునొకో. 104

మ. అని యంతంత నిరంతరాంతరదురంతానంతచింతామహాం
బునిధిస్ఫీతతరంగభంగురహృదంభోజాతుఁ డై సంతతం
బును గుప్యద్ఝషమీనకేతనధనుఃపుంఖానుపుంఖోత్పత
ద్ఘనజానర్గళమార్గణప్రకరవిస్ఫుత్రాకృతస్వాత్మతన్. 105

క. పువ్విలుతుఁ డొకఁడు త్రిప్పఁగ
నెవ్వరు నెఱుఁగనివిరాలి హృదయంబు గడు
న్నొవ్వఁగ నెవ్వగఁ బొగలుచు
నవ్వనజారాతి మగుడ నాత్మగతమునన్. 106

చ. పలుకులనేర్పులన్ జిలుగుఁ బయ్యెదజార్పులు వింతమోడిన
వ్వులు నలయింపులన్ బెళుకుఁబోరయొయారపుఁజూపుసొంపులుం
గులుకులుఁ బ్రౌఢకామినులకున్ సహజంబులు వీనిఁ జూచి య
య్యలికచఁ జేరఁ గోరఁ దగవా నగ వారడి గాదు మీఁదటన్. 107

చ. తలఁపఁగ సాహసంబు తలిదండ్రులు విన్నను తాళ రీగురుం
డలిగిన మోస మింద్రుహృదయంబునకు న్వాలి యాదు నందుపైఁ
బోలఁతుల నమ్మఁ గూడ దెటు బో నెటు లౌనొ యిదేల తానె యా
చిలుకలకొల్కి బల్మి దయచేసిన చూత మటంచు ధీరతన్. 108
క. అగ్గలిక మీఱఁ దాలిమి
తగ్గక మానసముఁ బట్టి తను వలచినయా
దిగ్గజకుంభస్తనిపై
నొగ్గినభావంబు నూఁది యుడుపతి యుండెన్. 109
ఉ. అంత లతాంతకుంజసదనాంతవిహారవిలాసవత్త్యప
క్రాంతవసంతరాగవిసరద్విగుణీకృతపల్లవోల్లస
త్కాంతిసదారుణోదయతతప్రమదాకులకోకకామినీ
సంతతరుచ్యదంతము వసంతము దోఁచె వనాంతరంబులన్. 110
క. ఆకులపాటు వియోగుల
కే కాదు ప్రపంచధర్మ మెఱుఁగనివృత్తా
నీకంబునకుం గలిగెన్
ఢాక వసంతునిదె మిక్కుటంబుగ ధాత్రిన్. 111
ఉ. వాలుగడాలువానిదళవాయి వసంతుఁడు చైత్రయాత్రకై
సాలములందు జీర్ణదళసంఘము చీలిత బెట్టి క్రొత్తఁగా
మేలిదళంబుల న్నిలిపి మీఱి యయుక్తజనామితక్షమా
పాలి గ్రహించి నూత్నమగుపైకములన్ సవరించె నెల్లెడన్. 112
క. ఎలమావిని నునుఁబల్కులు
గలకోయిలఁ జేరనీక కాకము తఱిమెన్
లలిఁ దగున్నృపుని చెంగట
ఖలుఁ డొక్కరుఁ డుండి కవులఁ గదిమెడిమాడ్కిన్. 113
మ. కలిమొగ్గల్ బలుసిబ్బెపుంబొడలుగాఁ దేనె ల్మదోద్వేలధా
రలుగాఁ దేఁటులబారు బారిగొలుసై రాజింప లేగుజ్జుపొ
న్నలు పున్నాగము లై వనిన్ జిగురుఖాణామేటికి న్మైచ్చుగా
దళశృంగారము లై చెలంగె నిరుచెంతన్ మావు లొప్పారఁగన్.
గీ. సరజపారణమకరందసారధార
గురిసె నప్పుడు కుసుమమంజరిని జాల

కమ్మవిలుకాఁడు విరహులఁ గ్రమ్మి చివియఁ
గెలుసుకత్తిని దొరఁగునెత్తురు లనంగ. 115

ఉ. కోయిలపేరిగారడపుగొంటరి తా ఋతురాజుముందటన్
మాయ వహించి లేఁజిగురుమారునికత్తులు మ్రింగ వాఁడు ము
త్తాయతహారపఙ్క్తులు ప్రియమ్ముగ నీయఁగ దెచ్చి నించె నా
నేయెడ మొగ్గచాలు జనియించెను భృంగకులంబు మెచ్చఁగన్. 116

మ. అమరం గ్రొవ్విరితేనెచాలుకొణకా లందంద లాగించి పొం
కముగం బుప్పొడిమట్టిలోఁ బొరలి వీఁకన్ బోక పూమొగ్గగో
తములం ద్రొబ్బి సమీరమల్లుఁ డనువొందన్ మావిపూలోడిఁ ద్రి
ప్పుమెయిన్ గోకిలకాలుఁ డెంచికొను పొంపుల్ గుల్కు నాదంబులన్.

రగడ. వెలసె వనాంతరవీథి వసంతము
కలిగె జగంబులఁ గనకవసంతము
బిలిబిలియలరులఁ జిమ్మె లతాంతము
పొలపున మీఱె నశోకలతాంతము
మురువుగఁ బొన్నల మొగ్గలు పుట్టెను
సరసిజముల మధుసారము పుట్టెను
కరకరిఁ గంతుఁడు కైదువఁ బట్టెను
విరహిణులకు మది వెత చూపట్టెను
భుగభుగ మని సుమపొన్నలు విచ్చెను
మగనికిఁ జెలి కమ్మనిమో విచ్చెను
పొగడమొగడలకుఁ బుట్టెను దావులు
తగె విటసంకేతమ్ముల తావులు
భసలవిసరములు బారులు తీరెను
మసలక పికములమౌనము దీరెను
కనుఁగొనవే శృంగారపువనములు
మన మలరించునె మఱి జవ్వనములు
పొలిచె మహీజంబులు సదళంబులు
తులకించెను గంతునిషుదళంబులు
కననీయ నిదే కైకొను మరువము
వనితా! యిచ్చితివా విను మరువము

మెలఁతరో! నావి సుమీ విరవాదులు
వలదే నాతో వలవనివాదులు
కలికీ! యిచ్చుట కంతునికై దువ
నలికీ నరుగఁగ నచ్చుటకై దువ
తగఁ జూచెఁ గదే స్థలనీరజములు
దిగు లొందించెఁ బథిని నీరజములు
పువ్వులు గలవఁట పోదమె దవులకు
నవ్వేటు జవ్వని! నను వెను దవులకు
ఇంతి! యెక్కడివె యీకోరకములు
చెంత నుండె నిచ్చెద కోరకములు
చెలి! మును నేఁ జూచితినే కొమ్మలు
బలి న్యాయముఁ జెప్పరె యాకొమ్మలు
నాతి! ప్రేంకణము నగె నీపాటల
చేతి కబ్బె నిదె చేకొను పాటల
తోయజలోచన! దొరకెను దవనము
వే యీడకు రావే మీఁద వనము
మోవి గంటివా ముద్దులఁగులు కదె
మోవిగంటి నా ముద్దులగులు కదె
విటపాళుల నీవేనలిఁ బెట్టుదు
విటపాళుల నీవే నలిఁ బెట్టుదు
ననిచినగో రంటను జెలి! మెచ్చవు
ననిచినగో రంటను చెలి మెచ్చవు
అని వనితామణు లాడఁగఁ బాడఁగ
ఘన మగుతమి మొగ్గలు గిలు పాడఁగ
నలు వగునబలల నారామంబుల
నళికులయుతముల నారామంబుల
పాటీరనగోపరివారిచందన
వాటీవేల్లితవల్లీస్పందన
పటిమ చెలంగుచుఁ బాండ్యవధూటీ
చటులోపరిరతిసంభ్రమఘాటీ

విలులితసురభిళవేణీజాలన
లలితసుపరిమళలహరీఖేలన
సరణిం బొదలుచుఁ జల్లగఁ గదలుచు
విరులను గురియుచు విరహుల నొరయుచుఁ
గములను లంటుచుఁ గలువల నొంటుచు
స్త్రియుతతఁ గులుకుచుఁ దేనెలుఁ జిలుకుచు
నలసతఁ దూలుచు నళితతిఁ దోలుచు
మలసెను దారము మలయసమీరము. 118

సీ. ఏలాలతాజాలడోలాసమాలోల,
బాలామణీగానభాసురములు
ధీరానిలవ్రాత ధారావలద్భూత,
దూరాపతద్రజోధూసరములు
మోదావహాంగనవేదాభరవభృంగ,
ఖేదావహాబ్జాతికేసరములు
నాళీకదృక్కాంతపాళీనవైక్రాంత,
కేళీపరిస్ఫూర్తకేసరములు
గీ. కనఁ దగె నకుంతకలకంఠకంఠనాద
పటుభటాహ్వానకుపితవిభ్యత్ప్రపంచ
పంచసాయకమదహస్తిపైసరములు
మీసరమ్ములు మధుమాసవాసరములు. 119
క. ఆమని యేమని చెప్పెద
నామనికిఁ వికచకుసుమితారామతరుల్
కామునిరంతరకీర్తి
స్తోమముగా నిఖలదిశల సొబ గొందునెడన్. 120
చ. ప్రతతభుజానిరర్గళపరాక్రమపాలితలోకుఁ డాశత
క్రతుఁ డవు డత్యుదారత నొకానొకయాగము సేయఁ బూని దై
వతగురుఁ డైనయాంగిరసుపాలికిఁ జారునిఁ బంప వాఁడు శీ
ఘ్రతఁ జనుదెంచి గీష్పతినిఁ గాంచి జోహారొనరించి యిట్లనున్. 121
క. తిన్నగ జన్నము సేయుము
తిన్నగవైరి నను బంచె దేవరకడకుం

బన్నుగ నాతని ఫలసం
పన్నుఁగఁ జేయఁ దగు శిష్యవత్సల ! యనినన్. 122

క. హృదయమ్మున సమ్మోదము
గదురఁ సురాచార్యుఁ డట్లు కాని మ్మనుచున్
మది రాగము కుదురు గాఁగ
మదిరాయతనేత్రఁ జూచి మధుమధురోక్తిన్. 123

పంచచామరము.

సరోజపత్రనేత్ర! గోత్రపత్రభంజనుండు స
త్ప్రియోగ మైనయాగ మర్థి తా నొనర్పుపూనికన్
బ్రియంబునన్ రయంబు మీఱఁ బిల్వఁ బంచె నన్నయో !
వియోగవేగ మెట్టు లోర్తువే గజేంద్రగామినీ ! 124

శా. ముల్లోకంబుల నేలురాజు సవనంబున్ దీర్ప రమ్మన్న చో
నుల్లంఘింపఁగ రాదు గావునఁ బదుద్యోగంబు గాఁ జేసి సం
పల్లాభంబున వేగ వత్తు నివు డాత్మన్ ఖేదముం జెందకే
యిల్లున్ వాకిలిఁ జూచికొమ్ము మదమత్తేభేంద్రకుంభస్తనీ ! 125

చ. అలకలు దువ్వరాదు సరసాన్నములన్ భుజియింపరాదు మై
కలప మలందరాదు తిలకంబు రకంబుగ దిద్దరాదు సొ
మ్ములు గయిసేయరాదు సుమముల్ ధరియింపఁగరాదు సాధ్వియౌ
నలినదళాయతాక్షికిని నాథుఁడు చెంగట లేక యుండినన్. 126

తే. కాన నీవును మారాక మానసమునఁ
గోరి యీరీతి సత్పథాగారగరిమ
మీఱ నుండుము చారుచకోరనేత్ర !
నీవెఱుంగనినీతి నిర్మితి గలదె. 127

చ. మఱియొకమాట బోటి వినుమా మునిమారసి యాద కేము క్ర
మ్మఱఁ జనుదెంచునంతకును మాప్రియశిష్యుఁడు చంద్రుఁ డన్నిటన్
వెఱవరి నీమనం బరసి వేడ్క మెలంగుచు నింట నుండు నీ
వఱమఱ లేక కావలయునట్టివను ల్గొను మంబుజాననా ! 128

ఉ. వయసున బాలుఁ డయ్యు: బరువంబగు తెల్విని జాలపెద్ద యెం
తయు గృహకృత్యవర్తనల నన్ మఱపించును నిచ్చలున్ సుఖో

దయమున నెంత కన్నెఱుంగఁ దారయుఁ జూచినఁ గందు మేను స
త్ప్రియహితవర్తనుం డితని వేఁడుగ నెంచకుమా తలోదరీ! 179

క. ఇంటికిఁ బ్రాపై యెవ్వఁడు
కంటికి ఱెప్పవలెఁ గదిసి కాచు నితని కాఁ
కంటికి నన్నుం బిడి వా
ల్గంటీ! కడు ప్రేమఁ బ్రోవఁ గాఁదగుఁ జుమ్మీ. 180

చ. అనినఁ దదీయదార సముదారము దారమదాత్మ భావగో
పనమున నోరచూపులను బ్రాణవిభుం దిలకించి యుస్సురం
చని వెస నూర్చి చెక్కిటఁ గరాబ్జముఁ జేర్చి ధరిత్రి వ్రాయుచున్
గనుఁగవ నశ్రువుల్ దొలుక గద్గదికన్ దల వాంచి యిట్లనున్. 181

శా. ఓ! లెం దేమిటిమాట! హా పయనమా! హాస్యానకుం బల్కుటో!
కాలి న్నాహృదయంబుఁ జూచుటకొ! నాపైఁ గోపమో! కాక నన్
జాలిం బెట్టెడిలాగొ! నైజమొకటా! నన్నింటిగా నుంచి పో
నేలీలన్ మన సొగ్గ మీకు నహహా! యేనా మిముం గాయుటల్?

ఉ. ఏ మనుదాన నేకరణి నే మనుదాన వియోగసాగరం
బేమని యీఁదుదాన గతి యేమని పల్కెడువారిఁ గాన హా!
గామిడి దైవ మీవితము గామిడి మేలపు సేఁత నిర్దయన్
సీమలు గానిసీమలకుఁ జెల్వుఁడ! యేఁగఁగ దెచ్చె నక్కటా! 183

ఉ. పైన మిదేల యన్నఁ గ్రతుభంగము చేసినదోస మశ్రువుల్
పూన నమంగళం బగును బొమ్మని పల్కను నోరెటాడు మీ
తో నయినట్టిపాటు ననుఁ దోడ్కొనిపొమ్మన నెంతభారమో
యా నది మీకు నెట్టు లహహా యెడఁబాయుదె నేమి సేయుదున్.

గీ. తలఁపు లొక్కటి గాఁగ నగ్గలపువలపు
చెలిమికలిమిని దొలఁకక కలసి మెలసి
భువిని క్షీరోదకన్యాయమునను వెలయు
దంపతులు చేసినట్టిదే తపము తపము. 185

సీ. తీర్థాలవెంబడిఁ దిరుగుట కొన్నాళ్ళు,
    జన్నంపుదీక్షలఁ గొన్నినాళ్ళు
తుద లేనిమొక్కుప్రొద్దుల చేతఁ గొన్నాళ్ళు,
    ఘోరతపంబులఁ గొన్నినాళ్ళు

గురుకులవాసపుగోష్ఠిచేఁ గొన్నాళ్లు,
పున్న మమా సంతుఁ గొన్నినాళ్లు
ఋతుదినంబు లటంచు మది నెంచి కొన్నాళ్లు,
పన్నినవేసటఁ గొన్నినాళ్లు
గీ. గాఁగ నొలప్రాయ మెల్ల నీకరణి నేఁగె
నెన్నఁడును నీదుకౌఁగిలి నెఱుఁగ నైతి
యిపుడు నీవద్దనుండుటకేని యోర్వ
దాయెఁ బగదాయదైవ మీదారి నకట. 136
చ. గళరవమంత్రము ల్చెలఁగఁ గా బిగిసిచ్చెపుగుబ్బచన్ను ల
న్కలశము లంది యంది జఘనం బనువేదికయందు నుండి యు
జ్జ్వలరశనన్ గ్రహించి బిగివాతెరసోమరసంబు గ్రోల వే
డ్కలు గలమన్మథక్రతువు కన్నను వేఱొకజన్న మున్నదే. 137
గీ. తలుచుమాటలు నేర నిర్దయత మీఱ
నింట నన్నొంటి నుంచిన నేవిటానఁ
దాళఁగలదాన నెన్నిచందాల నైనఁ
బైనమైరాక మాన మీపాద మాన. 138
చ. అని కపటాంతరంగ మెనయంగఁ బొసంగఁగఁ బల్కుసంగనన్
గని దయ రాఁగ రాగరసకందళికం దలిరాకుబాకునన్
ఘనముగఁ దుంటవింటిదొర కాయము గాయము సేయ జాయతో
ననిమిషదేశికుం డనియె సాదరమోదరసాదరాత్ముఁడై. 139
చ. వగవకు మింతకంటె బలవంతపువంత పురంధ్రి! మా కిదే
నెగు లెగయించెఁ బువ్విలుగ నీమది నీ మది దోఁచకున్నె నె
మ్మి గదుర వచ్చి పొం డిటకు మీ రన మీఱ నయుక్త మిందుపై
నిగఁ బసిగోల గోలతన మేలను మే లనుకూలమయ్యెడిన్. 140
ఉ. ఇచ్చటియగ్నిహోత్రతతు లెవ్వరిపా లతిథివ్రజంబులన్
వచ్చినయాప్తబంధుల ఘనంబుగ నెవ్వరు పూజసేయువా
రిచ్చట నున్నశిష్యులకు నేగతి నన్నెడఁబాయ లేనిబ
ల్మచ్చిక నీవు వచ్చిన బలా! యబలా! శ్రీబలాఘ మంటదే. 141
క. నటవిటవారవధూటీ
పటలీసంవృతము స్వర్గపట్టణ మటకున్

ఘటకుచయుగ! సతులకు నేఁ
గుట యుచితమె వలదు మదినిఁ గోపము నాపైన్. 143

వ. నావచనంబులకుఁ బ్రతివచనంబులు వచియింపకు నాయాన యానంబు విడువుము శుభోదయంబుగా మమ్ముఁ బైనంబు పంపుము పోయి వచ్చెద మనిన సక్కల్కి కల్పితవిషాదంబును కపటలజ్జాభరంబును గైతవాశ్రుపాతంబునుం గనుపట్ట మీ రిట్లు పల్కిన నేమి సేయఁగలదాన విరహసాగరం బేరీతిఁ గడవఁ గలదాన నైనను మీయానతికి సమ్మతింపడితి నన్నగారాతిజన్నంబు సేయించి పిమ్మట నిమిషమాత్రం బైన నచ్చట నిలువవలదు మీమాట జవదాఁట నే నంత వేలనే యాత్మ కుమారునింబలె యీయత్రికుమారునిం బోషించెద విశేషించి నేఁటనుండియుఁ బ్రాణపదంబుగా గారవించెద మీకుం బ్రియుం డఁట యితని యేసుం బ్రియునిఁ గాఁ దలంపవలవదె యిచ్చటివిచారంబులు మాని నెమ్మదిగాఁ బయనమ్మఁ బోయిరమ్మని యనువుటయు నయ్యనిమిషగురుండు శతమఖమఖనిర్వర్తనకౌతుకాయత్తచిత్తంబున నమరావతీపురంబునకుం జనియె ననుటయు.

ఆశ్వాసాంతము.

శా. అర్ణోరాశిగభీర! భీరహితచిత్తాభోగ! భోగావలీ
వర్ణోదీర్ణవిభా! విభావశమితవ్యాపాద! పాదాంబుజా
భ్యర్ణప్రావృధమిత్ర! మిత్రహితసంపద్వాస! వాసచ్ఛటా
స్వర్ణాంచత్కవిరాజ! రాజకసదస్సమ్మాన్య! మాన్యగ్రణీ. 144

క. కల్పకసమదానకళా
కల్పక నిజపాణిపద్మ! కాంచనపద్మా!
కల్పక సత్కవివినుతా
కల్పక! సత్కీర్తినూత్న! గాయకరత్నా! 145

పృథ్వి. మంతుకెక్కెదై వైరిసామంతమంత్రిస్మయ
ధ్వాంతవిధ్వంసనోదగ్రజాగ్రద్రవీ!
సంతతౌదార్యసౌజన్యగంభీరతా
కాంతిసంపన్న రాజద్గవీ భారవీ! 146

గద్య. ఇది శ్రీజానకీరామచంద్రచరణారవిందవందనకందళితానందకందాళ రామానుజగురుచరణసేవాసమాసాదితసాహితీవైభవశేషము కృష్ణయార్యతనూభవ సుకవిజనవిధేయ వేంకటపతినామధేయప్రణీతంబైన శశాంకవిజయం బనుమహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ ర స్తు.

శ శాం క వి జ య ము.

తృ తీ యా శ్వా స ము.

శ్రీరంగపతిపదాంబుజ
సారంగచ్చిత్త ! చిత్త జాతజయంతా
కారా ! కవిమందారా!
క్షీరాంభోనిధిగభీర ! సీనయధీరా! 1

వ. అవధరింపుము సూతుండు శౌనకాదిమునీంద్రుల కిట్లనియె నవ్విధంబున బృహస్పతి దివస్పతిసదనంబునకుంజనిన యనంతరంబ యిక్కడ.

ఉ. ఒంటిగ నచ్చెఁ జంద్రుఁ డిపు డొంటిగ వాతెరజుంటి తేనియల్
గెంటనిప్రేమఁ గ్రోలి రని కేళిని దేలక యున్నముత్యపుం
బంటవలంతివింటిదొరబారికి నోరువలే నటంచు నా
తుంటరిగుబ్బలాఁడి వగతో విగతోరువివేకపాక యై. 2

గీ. గురునివెంబడిఁ దా నొకకొంత దూర
మరిగి యాతనియనుమతి నంబుజారి
క్రమ్మఱఁగ వచ్చునాలోనఁ గంబుకంఠి
పట్టఁగూడనితమకంబు నెట్టుకొనఁగ. 3

సీ. సరసాన్నపానము ల్నాకపాకంబులు,
వింతవింతగఁ జేసి దొంతి నునిచి
యొప్పైనవలుగులు నుష్ణోదకంబులు,
నొనర మజ్జనగేహమున నొనర్చి
చెలువొందువలువలు వెలహెచ్చుసొమ్ములు,
పొందక్కుతట్టలఁ బొందుపఱిచి
కుంకుమంబు రసంబు గోరజవ్వాదియు,
రతనాలగిన్నెల జతనపఱిచి

గీ. పువ్వుబెత్తులపొట్లము ల్విప్పటించి
పొంకముగఁ గేళిగృహము నలంకరించి
యింతి యాతనిరాకకు నెదురు చూచు
చుండఁ దారామనోవల్లభుండు వచ్చె. 5

క. వచ్చినయాతని వేగమె
పచ్చలగద్దియను నునిచి ప్రమదామణి తా
నొచ్చంబు లేనికూరిమి
ముచ్చట లాడుచును బ్రేమ ముప్పిరిగొనఁగన్. 6

ఉ. ఊరికిఁ బంపి వచ్చితివె యొజ్జల నీగురుఁ డమ్మచెల్ల! సం
సారముమీఁదిభ్రాంతిఁ జనఁజాలఁడు దవ్వుగ సాఁగిపోయెనే
దారుణ గాఁడుగా మరలి దైవకృతంబున నొంటిపాటు చే
కూరిన దింక నీమనసుకూరిమి నేగతి నాదరించెదో. 7

గీ. ప్రొద్దు వోయెను లెమ్మిఁక సుద్దులేల ?
శిరము మజ్జన మొనరింప వరుస నేఁటి
కనుచు నమ్ముద్దుచాన యత్యాదరమున
నలవు సొలపును వలపు సయ్యాట మెసఁగ. 8

సీ. ఫాలభాగమున వజ్రాలపాపటబొట్టు,
తళుకుతళుక్కని తాండవింపఁ
గరసరోజముల బంగారుగాజులు రత్న,
కంకణమ్ములు గల్లు గల్లు మనఁగఁ
జెమటచేఁ జాఱినచికిలికస్తురిబొట్టు
ఘుమఘుమతావులఁ గుమ్మరింప
మెఱుఁగారుకమ్మలు మృదుకపోలములపై,
ధళధళత్కాంతులు దళుకు లొత్త

గీ. గొప్ప ముడిపీడ నుదుట ముంగురులు గూడ
గుబ్బచనుదోయి హారముల్ గుసిసియాడ
నీటువగ మీఱ వన్నెకానికి మిటారి
దమక మొదవ నంట సంపెఁగతైల మంటె. 9

గీ. చెండ్ల గెలిచినమెఱుఁగుపాలిండ్లతోడ
బీరములు చూపవచ్చు జంబీరములను

ఱించి సారస్య మంతయు వంచినట్లు
నిమ్మపండ్ల రసంబున నెలఁత యంటె. 10

మ. తరుణీరత్నము బాలనై తరదళోదంచన్నఖాగ్రంబులన్
గురులన్ మెల్లనఁ జీరిపాయ లిడి చిక్కుల్ పాయఁగాఁ బ్రాముడున్
గరపంకేరుహరత్నకంకణఝణత్కారంబు తోరంబుగా
వరగంధామలకంబుఁ బెట్టెను సుధావారాశితో ల్పట్టికిన్. 11

ఉ. జాలుపయంటఁ జెక్కి బిగి చన్గవ నిక్కఁగ బాహుమూలశ్రీం
గారరుచు ల్వెలిం బొలయఁగా నగుమోము చెమర్ప రత్నకాం
చీరవము ల్సెలంగ నభిషేక మొనర్చె లతాంగి వానికిన్
మారునిమాటు సాగరకుమారునిఁ బట్టము గట్టెనో యనన్. 12

సీ. పసమించుమాటర పాకపోరువలచేఁ,
దడియార నొత్తి కుంతలము లార్చి
సాంబ్రాణిధూపవాసన నించి జవ్వాది,
చేనంటుదును కురు ల్చిక్కు దీర్చి
అఱవిరివిరిజాజివిరులు చుట్టినజాలు,
సిగను జంటరుమాల సొగసుపఱచి
తళుకునిచ్చులవు నెత్తమ్మిపూవులబంతి,
వుట్టంబు హొయలు గాఁ గట్టనిచ్చి

గీ. కమ్మకస్తురిచేఁ దిలకమ్ము దీర్చి
యొంటివజ్రంపుబావిలీ లుంగరాలు
చేసరాలును సరిపెణ ల్చిలుకతాళి
పంకజేక్షణ వాని కలంకరించె. 13

చ. ఖలురతనంపుఁజెక్కడపుఁబళ్లెర మూంచి పసిండిగిండిలో
సలిలము నుంచి ముత్యసరిసన్నపుబియ్యపుటన్న మొల్పుఁబ
వ్వాలుఁ బొడిమారగుంపు కలువు ల్వడియంబులు చారు లూరగా
యలు కలవంటకాలు పరమాన్న మిడెన్ లలితాంగి వానికిన్. 14

సీ. విరహాగ్ని నీరితి గరఁగె నామానసం,
బనినట్ల వెన్న గాచినఘృతంబు
పాలఁబోల్వయదు నీపాలు సేయుట కిదె,
యానవా లన్నట్లు లానవాలు

నిమ్మ నీరిది నాకెమ్మావిఁ గ్రోలుమీ,
పూని నీ వన్నట్టు పానకంబు
తనవచోమాధుర్య మెనయునా యివి చూడు,
మన్నట్టు మేలిరసాయనములు
గీ. నొప్పుగా గిన్నియల నుంచి యుపచరించి
పాణిపంకజకంకణక్వాణ మెసఁగఁ
బువ్వసురటిని విసరుచు భోజనంబు
కాంత సేయించెఁ దనమనఃకాంతునకును. 15
క. బంగారుబొమ్మ రంగగు
భృంగారుజలంబు వంపఁ బ్రియ మిం పెసలా
రంగా మోదంబున సా
రంగాంకుఁడు ధౌతపాణిరాజీవుం డై. 16
ఉ. కాంత యొసంగువీడియముఁ గైకొని యింతి యొసర్చునవ్విధం
బంతయుఁ జూడ వింతపగ నై కనుపట్టె నటంచు నెంచుచుం
గంతునిరంతు లోర్చుక చొకాటపుగాటపుఁ బువ్వుదోఁట నే
కాంతముగా వసించె హృదయంబునఁ జొక్కుదలంపు లూరఁగన్.
క. అలపాలఁతుక దా నంతట
వలపులు వడ్డికిని బాఱ వాంఛలు మీఱన్
దలపోయుచుఁ బనిదోఁపక
నిలుపం జాలనివిరాళి నెమ్మదిఁ బొదలన్. 18
సీ. లేట యాగొజ్జఁగినీట మజ్జన మాడి,
వలిపచెంగావిపావడ ధరించి
పసిడిరాయంచుబవంతిచీర ధరించి,
రాణించుపై రాణిరైక దొడిగి
వదనాంబుజమున జవ్వాదిచారికఁ దీర్చి,
గొప్పఁగా నెఱజాజుకొప్పఁ బెట్టి
గమగమ వలచుకుంకుమము మేన నలంది,
మృగనాభిపంకంబు మెడను బూసి
గీ. మినుకకాటుకరేఖ కన్గొనలఁ దీర్చి
చరణయుగమున లత్తుక జాజుకొలిపి

తన రొమ్ముయారంబు నిలువుటద్దమునఁ జూచి
యపుడు గై సేసి గడిదేరి యామిటారి. 19

సీ. చిగురాకువిలుకాని చేతిచక్రమురీతి,
కమ్మలు ధగధగకాంతి గులుక
కుసుమసాయకధనుర్గుణనినాదములీలఁ,
గలమేఖలాఘులంఘులలు వెలయ
చెఱకువిల్మాష్టినిబిరుదుడిండిమలీలఁ,
జరణనూపురఝుళంఝుళు లెసంగఁ
బంచసాయకసార్వభౌమసత్కీర్తి నాఁ,
దారహారము తళతళ యనంగ

గీ. సారె రతిరాజుమ్రోల హెచ్చరిక దెలుపు
చక్కి మెట్టెలు గిలుకుగిలుక్కు మనఁగ
లలితకందర్పసామ్రాజ్యలక్ష్మి నాఁగ
గంధగజయాన వచ్చె శృంగారవనికి. 20

వ. ఇవ్విధంబున నచ్చకోరలోచన యచ్చటికి వచ్చి విచ్చు నిచ్చలు నొప్పర విచ్చి విచ్చలవిడి రాలిననిచ్చలంపుఁబచ్చకపురంపుఁబరాగంబునం బ్రోదులుగాఁ బాదులు గట్టి సజ్జకంబైనగుజ్జగోజ్జంగినీరు నించి పెంచినపొన్నలుపొగడగున్నలు గన్నేరులుకన్నెగోరంటలుచిన్నిసుర పొన్నలు నిమ్మలు కమ్మసంపెఁగలు నింపు మీఱునునుపోఁకమాఁకులు డంబు మీఱునారికేళంబులు తావులకుం దావు లయినమావుల నెలమావుఁబ్రోవులు వాసనాసారదంబు లగుశారదంబులు నారదంబులు నీరదంబులడంబు విడంబించుచీఁకటిమాఁకులును లికుచకుచాకుచసాదృశ్యఫలంబులపోడిమి మీఱుదాడిమీనికుంజంబులు జంబూవృక్షంబులు జంబీరంబులు ఫలరసజంబాలంబులైనపనసతరుజాలంబులు సాలహింతాలతాలతక్కోలసాలంబులుం గలిగి యెల్లెడల నల్లిబిల్లిగా నొల్లమిగ నల్లికొనినమల్లియల నుల్లాసంబునం దిరుగు తేఁటిపిల్లలగరులగములఁ గనిఁగనిగనిజిగి మిగులుమొగులతెగ లని మచ్చికలం బురివిచ్చి యాడుమవ్వంపుఁజిలువ జవ్వనుల తెక్కుమెక్కుతెరల మురువున కులయుపవననటనర్తితలలితలతికాలతాంగులనటనంబులకు నాటకంబులుగా లోకమీఱుతటీయకేకారవంబులు మద్దంబులుగా

సమదకోకిలకాకలీరవంబులు పంచమశ్రుతులు గా గానంబుఁ జేయు
తేఁటిబోటిపాటల కనుగుణంబుగా నుగ్గడించుభరతపిట్టలదిట్టంపు
సొల్లుకట్టులం గమ్మి యఖండనాదమేదురం బై యయత్నకల్పితసంగీత
మాధుర్యంబునం బొలుపొందునందనోద్యానంబుచందంబున హృద
యానందం బగునమ్మందిరోద్యానంబునఁ జెంగల్వకొలనిచెంగటరంగా
రుబంగారుకలశంబులం బొలుపొందుజీవదంతపుఁజవిక వసియించునమ్మ
నోహరాకారునిం దూరంబునం గాంచి కాంచీకలకలంబులు నిగుడ
గబ్బిగుబ్బలోపల నొరవు నెరవుమెఱపుఁదీఁగెలాగునం బొదరిండ్ల
డాఁగుచు మనోజ్ఞానంబునఁ దూఁగుచు నిద్దంపుటద్దంబులగతిముద్దు
గులుకుబాహుమూలంబులరుచులు చెమచెమక్కని వెలిం బర్వఁ
దళుక్కనఁ జనుగుబ్బలు నిక్కి నిక్కి విరులు గోసి కప్పుగొప్పునం
జెక్కుచుఁ బుప్పొడితిన్నియల నెక్కుచుఁ జిఱుచెమటజాతిసతిలకంబు
లేటనీటిబావులనీడం జూచి నీటుగాఁ గొనగోట దిద్దుచుఁ జేసున్న
పూబంతి కాలువ నద్దుచు మొయిళ్లనుండి ముత్తియంబులు రాలువి
ధంబున గొప్పునుండి తెలిమల్లెమొగ్గలు రాలఁ దేనెవాఁకలు దాఁటు
చుఁ జిగురుటాకుల నెలవంకగోళ్లు నాటుచుఁ జెదరినముంగురులు
చక్కందువ్వుచు నల్లనల్లనం గులుకుచుఁ బల్లటీలం గని నవ్వుచు మల
యానిలంబున నరజాలుపయంటమాటిమాటికిం జేర్చుచు రాయంచ
లకుఁ దనగమనవిలాసంబు నేర్పుచు వెడవెడసడలినపోకముడి బిగి
యించునెపంబునఁ దనపొక్కిలిచక్కదనంబుఁ గన్పడంజేయుచుఁ గర్ణా
వతంసంబునకై చివురులం గోయుచు మరువంపుఁబాదులజాడ ద్రాక్ష
పందిళులనీడఁ గప్పురపుటనంటులమాటునఁ బోఁకమాఁకులచాటునఁ
బటికంపు మెట్టికలకేళాకూళులదరిఁ గుసుమకేసరపరాగధూసరం
బైనతోవం జేరవచ్చు నవసరంబున. 21

చ. కనియె మృగాంకుఁ డాచెలిని గన్గొనినంతనె తళ్కుబెళ్కుగా
ననిచి కటారి నూరి యెద నమ్మదనుం డెద నాట మీటఁగా
మనసు ఝుళుక్కన న్మైయిఁ జెమర్పఁగ నోర్వఁగ రానితత్తరం
బునఁ బులకల్గనర్ప ధృతి వొగ్గగ దిగ్గున లేచి యాత్మలోన్. 22

శా. ఔరా చక్కదనంబు హా! సు! మురిపెం బయ్యారె! యొయ్యారమా
రౌరా! మైసిరి హైసరే! సొగసు మే! లావణ్యవిలాసంబు! ల

ఝ్ఝారే జవ్వని! ముద్దిరా వగలు! మఝ్ఝారే తనూవిభ్రమం!
ఓరామామణితోడ నీడు గలరా యీరేడులోకంబులన్? 23

గీ. బొమ్మ గా దిది బంగారుబొమ్మ గాని
యింతి గా దిది జాజిపూబంతి గాని
కలికి గా దిది మరునిపూములికి గాని
భామ గా దిది లావణ్యసీమ గాని. 24

చ. నవతనుకాంతియుక్తిని ఘనప్రతిభం బని తాను తారకా
నివహ మెదిర్చి యింతి తపనీయరుచి న్నిజసత్త మాయఁగా
బవలు దొలంగి చేరి పదపద్మముల న్నఖరత్నవైఖరిన్
దివిరి భజించెఁ గా దనఁ దదీయసమాఖ్యను దన్వి పూనునే? 25

క. పాటలగంధి మొగంబుం
చేటకు నే నోడి బంటుకెలఁగైతి నిదే
సాటిగ ననుఁ గొల్పినయుడు
కోటియు నీచెలువనఖరకోటికి నోడెన్. 26

ఉ. పల్లవజాతిబింబములఁ బాపుట కే నిటు సాటి కాంతిసం
పల్లవవర్జితంబులు ప్రవాళము లవ్వివరంబు గన్నదే
పల్లవపాణిపాదములఁ బర్యజపాధికలీల వాటిసాం
పల్లవసిత్మతండ్రి గనినట్టివలంతియు నెన్న నేర్చునే? 27

ఉ. కామతరుప్రవాళనవకందళరేఖలొ లేక మన్మనః
ప్రేమ నవానురాగఝరి పేరినతావులొ కాక యుల్లస
త్కోమలకాంతిపూరనదకోకనదంబులొ లేక మోహరా
త్రీముఖసాంధ్యరాగపరదేవతలో కనకాంగిపాదముల్! 28

గీ. కమలగర్భాదుల జయించుకలికిజంఘ
లాత్మరాశిగ మకరంబు నరసి ప్రోచె
స్వజనసంరక్షనై కతత్పరుల కెందు
నెదుటిమందాధికారత యెంచ నేల? 29

చ. కరభము లన్న పేరు వినఁగానె వికారము దోఁకుదెల్పెడిన్
కరివరతుండము ల్సమతఁ గైకొని వచ్చి ధరిత్రి వ్రాలె నీ
హరివరమధ్యపెందొడలు హైసరె జానులపేరియుందవుం
గరుడులపైడికంబములె కాయజమల్లుని బంధనాచితిన్. 30

చ. గొనబురువారపుంజులుపసోకకు బంగరునీటిచిక్కడా
ల్గొనకొనఁ జేసి మాటికిఁ దళుక్కనుచు న్వెలిఁ బర్వుకాంతి నిం
పెనసినయీయొయారితొడ లించుక పోఁకినయంత నబ్బు గొ
బ్బునఁ బదివేలరంభలఁ గవుంగిటఁ జేర్చినసౌఖ్య మొక్కటన్. 81

క. ఈనారీమణినునుతొడ
లేనుఁగుతుండములె కాని యెద నుడిఁ బెట్టఁ
బూనినకదళీతరులఁ
దా నేలా పిల్లపిల్ల తరముఁ దరమున్?. 82

చ. కటి యొకటే ధరిత్రి నవఖండము లేలఁగఁ జాలు నందుపైఁ
బటుజఘనంబె చక్రములఁ బంపు లిడుఁ గుచము ల్మహోన్నతం
బిటు సృజియించి దీని కొకయించుక కొను సృజింపఁ డాయె నే
మిటికొ విరించి యింతిమెయి మించు కనుంగొని మోహ ముందెనో!

సీ. ఈలేమ చక్కదనాలవెల్లియె కాక,
తళుకుకన్బేడిస చెళుక నేల ?
యీరామ రతిదేవియారామమో కాక,
పొక్కిలిపొన్నపూ పుట్ట నేల ?
యీకల్కి మదనునిచేకటారియె కాక,
కొనుపేరిటిపిడి గాంచ నేల ?
యీరాజముఖి పంచదారరాసియె కాక,
యారుచీమలబారు చేర నేల ?

గీ. మేటియీబోఁటి తేటపన్నీటిచెర్వు
కానిచో వళివీచిక ల్కలుగ నేల ?
యీవనిత నాదుపుణ్యంపుఁదీవె యరయఁ
గానిచో చన్నుగుత్తులు పూన నేల ?. 84

గీ. అంఘ్రులకుఁ బద్మసారూప్య మతులకును
గమలవర్గగర్వసంపద కర్ణములకు
శ్రీవిలాసంబు గలిగియుఁ జెలియకొను
కేలనో లేమి దాని యదృష్టరేఖ!. 85

ఉ. బంగరుకుండ లంచు విరిబంతు లటంచును జెండ్లటంచు రా
ధాంగయుగం బటంచు సమదద్విపకుంభము లంచు నెంచి ప

ల్కఁగ నయుక్త మిక్కలికిగబ్బిచనుంగవ కంతురాజరా
జ్యాంగములందు నెక్కుడగునంగము యౌవనరేఖఁ బొల్పుటన్. 36

సీ. పీనకాయలు గుణశ్రేణిపై నిడుకొన,
* యెఱుఁగవు యొరుక్రింద నీఁగియుంట
తమ్మికొమ్మొగ్గలు తమముద్దు చూపెడి,
నలజన్మపంకంబు † దలఁప నెఱుఁగ
వరయక నెరవుబంగరుకుండ ‡ లరయంగఁ,
జేరి వేఁడిమి చూప నీరు గావె?
§ బట్టగూర్చుతనానఁ బుట్టచెండ్లగరీని,
మఱచెనో తలకొట్లమారితనము

గీ. నొమ్ము గాస్పించె బలుగజనిమ్మపండ్లు
గలుగుసారస్యమును దామ కానుఁ జేయఁ
గలవె యీయింతిబిగిచన్నుఁగవకు సాటి
యొకటొకటితోడ జోడుగా నొనరుఁ గాని. 37

చ. కమలదళాక్షి హస్తములు గన్గొనఁ బద్మిని కౌనుదీవెపో
ణిమఁ బరికింప శంఖినియె నెన్నడ హస్తిని యౌఁ బరేంగిత
క్రమ మరయంగఁ జిత్తినియె గా కటు పల్కులు వేయునేటికిం
బ్రమద మెసంగ నిక్కలికి పక్కున నవ్విన జాతు లేర్పడున్. 38

చ. మృగమదసారసౌరభము మీఱినయాసలికంకలక్ష్మి న
ద్భుగ నెదిరించు కౌనుపొలుసుంగనుశంఖ మదెంత చుట్టియుం
దెగున మొగాన నిల్వవలదే యవు డేర్పడకున్నె దానియా
సొగసులుగుల్కు పల్కుబడి సోయగముల్ దనరి త్రికూఁతలున్. 39

క. పగడంబుల తెగడంబుల
జగడంబుల గెలువఁ జాలుసఖిమోవి జగా
నిగరాల న్నగరాలన్
నగరాల న్వేలకు నమ్ము నాతిరదమ్ముల్. 40

క. అంబుజము ఖనెమ్మొగ మన
యంబును నిద్ద మగు నద్ద మగుఁ గానియెడన్

* ఎఱుఁగరు తమయొకవెల్లవారు. † దలఁచకె మెం. ‡ లవియంత. § కూని
గుర్తుతనానఁ బూలచెండ్లరిదిని.

బింబమునకుఁ బ్రతిబింబము
డం బౌ కెమ్మోవి పేరిటం దాలుచునే?. 41

ఉ. చక్కదనంబు పాల్కడలిచాయఁ దగం గుచమందరాద్రి యా
చక్కినె రోమరేఖనుభుజంగము గవ్వడి నందుచేఁ గదా
యిక్కడితియ్యమోవిసుధ లింపులు గుల్కెడు దీని గ్రోలకే
యొక్కడి సౌమనస్యము? హరీ! యిది నీకృప లేక కల్గునే?. 42

సీ. ఇది మనోహరకాంతి కింపైనబింబంబు,
బింబంబు గా దిది బెడగుకెంపు
కెంపు గా దిది లేఁటియొంపనిమంకెన,
మంకెన గా దిది మంచిచిగురు
చిగురు గా దిది వింతజిగిహెచ్చుపగడంబు,
పగడంబు గా దిది పానకంబు
పానకం బిది గాదు పలుచనిచెఱకుపా,
ల్చెఱకుపా లిది గాదు కురుజుతేనె
గీ. కురుజుతేనెయుఁ గా దిది కుసుమరసము
కుసుమరసమును గా దిది గొనబుజున్ను
జున్ను గా దిది చవిగుల్కుసుధలదీవి
సుధలదీవియుఁ గా దిది సుదతిమోవి. 43

ఉ. నీరజగంధిమోవిజిగి నిక్కనుముక్కరముత్తియంబు తా
మారుఁడు ధాతువాదపటిమన్ ఘుటికాకృతి గట్టినట్టిసిం
దూరితపారదం బనఁగ నూత్నరుచిం దనుపట్టెఁ గానిచోఁ
గారణమేమి నాసకును గాంచనకోశసమృద్ధి గల్గఁగన్. 44

మ. తళుకుం దేటయు విప్పు సోఁగతన మందం బొప్పఁగాఁ దారకా
కలితచ్ఛాయల నింపు సొం పెసఁగు నీకంజాతకన్దోయితోఁ
జెలువారన్ సరసంపునవ్వులకు వచ్చెన్ జూడు రేఁటేకటిం
దలవంపు ల్గనునట్టితమ్మియు దివాంధం బైన లేఁగల్వయున్. 45

క. కులుకునెఱవంకకన్బొమ
సొలపుల నీయింతివాలుచూపులఁ జూడన్
వలరాజువంటివాఁడును
విలునమ్ములు వైచి దాస్యవృత్తిఁ జొరఁడే. 46

సీ. పదపల్లవంబులఁ బద్మసంపదయును,
ప్రపదంబులను గచ్ఛపప్రభూతి
రక్తమైనజంఘల మకరలీలారోఁగ,
మూరుల వరమనోహారితయును
గొనబుటారున నాముకుందనందకలక్ష్మి,
చారుగళంబున శంఖగరిమ
యందంపురదములఁ గుందంపువిభవంబు,
పరఁగుమోమున మహాపద్మసుషమ
గీ. యలకముల నీలకాంతియు నెలవుకొలిపి
నలువ నవనిధులను గూర్చి చెలువఁ జేసి
వరుస నాలెక్క లిరువంకవ్రాసె ననఁగ
నీనలినపత్త్రనేత్రకు పీను లమరె. 47
క. నుదురా జిగి క్రొన్నెలచె
న్ను దురాగతమునను దేంట్లనుదురావెట్టు
న్న దురా యని ముంగురు లె
న్న దురా నెతివేణి జీవనదులాజసమున్. 48
సీ. నవరంబు తనకుఁ దా నవగంబుగా నెంచు,
మలయు మజ్జను మజ్జ మాను మనును
బర్హంబు కనికరం బర్హంబు గా దను,
నలితెక్కకప్పులకప్పు లొసఁగు
నీలంబు జిగి గాంచి నీలంబు వల దను,
నలరారు నాచు మున్నాచు నిరమి
చీఁకటిమూఁ నోర్చు చీఁకటి మ్రాన్పడ,
తమము గైకొన దను త్తమము గాఁగ
గీ. ఘంపు సాంబ్రాణిధూపంబు పెంపు పెంపు
వంపు మరువంపుటిందీవరంపు రంపు
గుంపు మృగమదవాసన గుప్పు రనఁగ
సాటిలే కొప్పు నీయింతిజాలుకొప్పు. 49
గీ. ఆకృతిని హేమరూపి యామైనముక్క
ఛాయఁ జూడఁ దిలోత్తమసరణి దోఁచె

మోముఁ జూచిన శశిరేఖమోడి యమరె
మాటపోడిమిఁ జూచిన మంజుఘోష. 50

ఉ. పన్నగకన్యల న్మనుజభామల యక్షసరోరుహాక్షులన్
గిన్నరసన్నుతాంగులను ఖేచరభామల సిద్ధకాంతలన్
జన్నవువిందుసుందరులఁ జారణవారణరాజయానలన్
గన్నది కాదె దీనిమెయి కైపులు వైపులు చూడ మెచ్చటన్ 51

గీ. చూడకుండంగఁ గూడ దీనుదతిసొబగు
చూచినంతనె మదిలోనఁ జొచ్చెఁ బాళి
యేమిటికి వచ్చె నిచటికి నిందువదన
యెట్టులున్నదొ యింక రతీశ్వరాజ్ఞ ! 52

కం. అని చింతించుచు నుండఁగ
వనజాయతనేత్ర వచ్చి వానిసమీపం
బునఁ గూర్చుండెను మేనం
గొన బగుజవ్వాదితావి గుబులుకొనంగన్. 53

గీ. వచ్చి కూర్చున్న వాఁడు నవ్వన్నెలాడిఁ
జూచి ధృతి గుంది యందంద చోద్యమంది
తనువు పులకింపఁ జిత్తము తత్తరింప
వివశతను జెంది మఁగుడ వివేక మొంది. 54

క. ఏటికి వచ్చితి నే నీ
తోఁటకు నిం దేల వచ్చెఁ దోడ్తోడనె యీ
బోటి మరుండు మనోధన
పాటచ్చరుఁ డేమిపాటుఁబడ నున్నాఁడో!. 55

క. నిలువర మయ్యెను మును నా
తలఁచినయది మది విరాళి తహతహపడి తా
నెలమిన్ జైకొనవచ్చెను
గలకంఠుల నమ్మరాదుగా కల నైనన్ !. 56

క. వినను గానీ నాచే
నైనగలి న్నిలిపి చూతు ననుచిత మగుచో
నానా మోహం బనుచున్
మానవతిం జూచి న్యాయమార్గము దోఁపన్. 57

మ. ఇది యే మిచ్చుట కేల వచ్చితివి నీ కింటం బను ల్లేవె యె
ప్పుడు పోపో పతి యూరలేని యెడ నీవల్పోకశృంగారముల్
నుడతు ల్సేయుదురే రహస్యమున విచ్చోఁ జేరి నా చెంత నుం
డెద విట్లుండిన లోకు లూరక యసందేహింపరే చూచినన్. 58

క. అనఁ జెలునవ్వు మొగంబున
దనరఁ జకచ్చకితకర్ణ తాటంకరుచుల్
దనుకఁగ మకమక చినుకఁగ
కనకాంగి హాయ ల్చెలంగఁగా నిట్లనియెన్. 59

ఉ. వచ్చిన నేమి రావలసివచ్చితి నే పని యున్న దింట నీ
విచ్చట నుండఁగా మనసు కింపగుసొమ్ములుఁ జెట్టినంత నే
యెచ్చెము లేని నీసరసనుండుట కేమియు నోచ నైతినో
యెచ్చట నున్న నేమి మనకేమిటి కెవ్వరు సంశయింపఁగన్. 60

ఉ. కాకయె సంశయించినను కాదన నేటికిఁ గంతుబారికిన్
లోకువ గానివారు ధరలోఁ గలరే యివు డిన్ని నాళ్ళకై
చేకుఱె నొంటిపాటి చటఁ జేసినపుణ్యము చేత నింక నన్
గాఁకలఁ బెట్టకే విను ముఖాముఖిఁ బల్కెద దాఁచ నేటికిన్. 61

ఉ. నీ చెలినీటు నీసొగసు నీరసికత్వము నీవిలాసము
న్నీ నవమోహనాకృతియు నీ యెలప్రాయముఁ జూచి చూచియున్
మానని ప్రేమ నేచి యభిమానముచేఁ దమి దాఁచి యున్ని నా
ళ్లేను మనోజుబారికి సహించితిఁ బొంచితి మోహ ముంచితిన్. 62

సీ. కమ్మని నీముద్దుకమ్మోవి గని యాస,
మీఱంగ గ్రుక్కిళ్ళు మ్రింగి మ్రింగి
యెఱ పైన నీదు పేరురముచందముఁ జూచి,
గుబ్బచన్నుల బయల్ గ్రుమ్మి గ్రుమ్మి
యిం పైన నీ చెక్కు లీక్షించి ముద్దిడ,
నూరకే వాతెర యొగ్గి యొగ్గి
చూడఁజూడఁగ వింతసొబ గైన నినుఁ గాంచి,
తహతహ పైఁ బడఁ దలఁచి తలఁచి

గీ. యెపుడు పైకొందు ముచ్చట లెపుడు గందు
నెపుడు దోఁదవుఁ బొందు విరహాగ్ని యెపుడు డిందు

ననుచు నే నుండు నేటికి నచ్చె నందు
లీలఁ జెంపొందురతులఁ దేలింపు మిందు. 63

చ. అన విని గుండె జల్లనఁగ నచ్చెరుపాటును రిచ్చపాటు నె
క్కొన గరుపాటునుం గదురఁ గొండొకసేపటు లూరకుండి చె
మ్మనమునఁ దెల్విఁ బెట్టి మటుమాయలమారుని దిట్టి యక్కటా
వనితలభావము ల్తెలియవచ్చునె యంచుఁ దలంచి యిట్లనున్. 64

క. తగునే నీ కిది యెంతటి
తెగువే యీను ద్దొకింత తెలిసిన జగతి
న్నగ వారడి యపయశముఁ
మగువా! చేపట్టినట్టిమగవాని కగున్. 65

ఉ. ఇంతిరొ పాలవంటికుల మీవు జనించిన దౌట నెన్నఁ గా
నెంతయు వచ్చు వాసిగను నింటను జొచ్చిన దేమి చెప్పు కం
చంతటికాఁపురంబు సతు లౌనన్ జేసెదు జాతి నీతి యొ
క్కింత దలంప కిప్పనికి నేటికి నేఁటికిఁ గ్రొత్తఁగాఁ జొరన్. 66

ఉ. ఓర్వదు బంధుజాల మడకొత్తున నాత్మను మామగారి దే
పర్వినమాత్ర పంట పగఁ బట్టును బావ మగం డటంటిమా
దుర్వహరోషభీషణతఁ దోడనె చంపఁగఁ జూచుఁ గావునన్
సర్వవిధంబుల న్నతికి జారసమాగమకాంక్ష చెల్లునే ?. 67

చ. రమణిరొ! యేటి కిట్టిహాపరంబులకు న్వెలి యైనయట్టియా
క్రమమున విన్నపాటు తమకంబును దిట్టతనం బొయారముఁ
బొమముడిపాటు జంకెనయుఁ బూనికయున్ మురిపెంబు మోడివం
తము ఓటునవ్వు దోఁప ననితామణి కన్గొని వాని కిట్లనున్. 68

శా. కానీరా యిటువంటినీతము లనేకంబు ల్వినుం బోలిని
న్నా నేను న్నినువంటినీతిపరులు న్నారీకుచాభోగభో
గానందైకరసంబె బ్రహ్మ మని మోహాయత్తతన్ మానముల్
ధ్యానంబు న్జపముం దపం బుడిగి యుండం జూడమే యిద్ధరన్. 69

ఉ. గోలతనానఁ బల్కెదవు కుంభకుచాపరిరంభగుంభనో
ద్వేలసుఖోదయం బనుభవింపనివాఁడవు గానఁ గూరిమిన్
దాళఁగ లేనిదాన దయదాఁచకు నీకిటు తప్పనేమము
ల్బాలురచాలు నీగొనబుచక్కెరమోవి యొసంగి యేలరా. 70

ఉ. మానశరార్తికి న్మిగులఁ జొక్కుచు దీనతఁజేరి మ్రొక్కుచున్
దానయి కోరి పైఁబడినదాని నుపేక్ష యొనర్పఁ బాతకం
బౌ నిఁక నోర్వ నే నిమిషమైనను నాగోన చైవమే నిదే
కానుక నీకు రూప జితకైరవసాయక! ప్రాణనాయకా!. 71

క. గణ్యత నేమైనన రే
ప్రాణ్యావనముఁ జేయవలయు రసికసుతప్రా
వీణ్యా! "పరోపకారః
పుణ్యాయ" యటన్న వచనము న్వినలేదా. 72

క. అతివలవ్యాశయము లారసి
రతికలనద్దేల్ప లేనిరట్టడిరూపున్
జతురతయు జవ్వనంబును
వితయ చుమీ యడవిఁ గాయువెన్నెలరీతిన్. 73

ఉ. ఎంచఁగ రానిమోహమున నే నీటు పిన్నటనాఁటనుండియు
న్బెంచితిఁ బెద్దఁజేసితిని జేర్మిగఁ బ్రాయము వచ్చినంత నే
గొంచక మాటలాడె దిపు డిన్ని ప్రియోక్తుల కిమ్ము పుట్టెఁగా
మంచిది విన్ను గాఁచుటకె మాకు స్వతంత్రము లేకపోయెనే. 74

ఉ. నావుడు నాతఁ డేమియు నన న్మన సొగ్గక మోహ మెట్టిదో
యేవగఁ ద్రోసినన్ విడువ దీవగలాడి బలారె యుక్తమా
యీవిత మందు నిట్లనె సురేంద్రునకుం గురుపత్ని వై జగ
త్పావనకీర్తి గాంచితివి పాడియె నీకిటువంటిపోడుముల్. 75

చ. వికలచరిత్రుఁ డైన ముదివెంగలి యైనఁ గురూపి యైనను
త్రికరణశుద్ధిగా మగఁడె దేవుఁ డటం చని విశ్వసించి యొం
డొకఁ డెటువంటివాఁ డయిన నొప్పదు కోరఁగ సాధ్వి యిల్లెలుం
గక మది దప్పె నేని కలన న్నిరయంబు రయంబున న్గనున్. 76

క. కోపము వల దిది నీ వీ
పాపమునకుఁ జొచ్చినం బ్రపంచంబున నిం
కేపాలంతి మగని యొద్దన్
గాపుర మొనరించు నలదు శాపథ మదినన్. 77

క. కటకట! గురువులతో నే
గుటగుటలా నేను గోరుకోరిక వితగా

నటు నిటు ప్రొద్దులు పుచ్చుచు
నటమటఁ జెఱఁగాయనుద్దు లాడెద వౌరా! 78

చ. మగని నతిక్రమించుటలు మానినికిం దగ దంటి వొప్పితిన్
మగఁడు మగం డనంగ మది నుక్కివ యెవ్వనియందొ కంటి కిం
పగునతఁ డెవ్వఁడో యతఁడె యాతనిఁ గా దని యన్యుఁ గూడినన్
దగ దిది కాముకీజనులధర్మము మర్మము నే నెఱుంగుదున్. 79

ఉ. జాలి మనంబునం దణఁచి ప్రాయము వ్యర్థము చేసి యూరకే
దూలిన నేమి పుణ్య మని తోఁచెను ము న్నలదారుకావన
స్త్రీలు గిరీశునిన్ గలయరే వ్రజభామలు శౌరిఁ గూడరే
యాలలనాశిరోమణుల కందున నిందున నేమి చెప్పుమా. 80

సీ. కన్నకూఁతు రటంచు నెన్నక భారతీ,
తరుణిఁ గూడఁడె నీపితామహుండు
మేనత్త యనుమేర మీఱి రాధికతోడ,
నెనయఁడే నిన్న నీ యనుఁగుబావ
వదినె యంచు నొకింత వావి లేకయె జ్యేష్ఠు,
నెలఁతతోఁ బొందఁడె నీగురుండు
మునిపత్ని యన కహల్యను బట్టఁడే నీదు,
సహపాఠి యగు పాకశాసనుండు

గీ. ఇట్టిమీవారినడతలు గట్టిపెట్టి
యమ్మ నే చెల్ల! న్యాయంబు లాడె దౌర!
కడను నీరంకు నీవెఱుంగనివితాన
దూరెదవు నన్ను జలపోరి దోసకారి!. 81

ఉ. లోకములోనఁ గొంద ఱబలు ల్పతులం దనియింపలేక య
స్తోకమనీష నన్యపురుషు ల్దమకాంతల నంటకుండఁ దా
టాకులలోన వ్రాసిరి పరాంగనఁ గూడినఁ బాప మంచు న
య్యాకులపాటుఁ జూచి యిపు డాకులపా టెనయంగ నే[illegible]. 82

ఉ. పాప మటంచు నీవనికి భైకొన కుండితి వేని కంతుసం
తాపముచేత నాతనువు దాళఁగలే దినుమంత నీకు ని
ప్పాపము పోవు వెట్టు నను పాలన సేయుము నీవు దీన నా
పాపము నాది ప్రాణపరిపాలనపుణ్యము నీది వల్లభా!. 83

ఉ. ఎక్కువ మాట లేల విను మే బహుభాషలదానఁ గాను నా
యక్కట చిన్నపుచ్చక ప్రియంబున నేలిన మేలు గానిచో
మక్కువ లేనివారిఁ బతిమాలిన నేమిఫలంబు చూడరా
గ్రక్కున నింద నీకు నయి ప్రాణము లర్పణఁ జేతు గట్టిగన్. 84
ఉ. ఒల్లను శీల మాపఁగని నొల్లను కాపుర మొల్ల మాన మే
నొల్లను దుష్టపక్కముల నొల్లఁ గులంబును నొల్ల నామనో
వల్లభ! నీదుకెంజిగురువాతెరఁ గ్రోలక మాన నేల నీ
యొల్లనిసుద్దు లింపెసని యున్నదినం బొకటైనఁ జాలదే. 85
ఉ. ఏలర జాలిఁ బెట్టె దివు డేలర వేగమె యున్నిపువ్వులన్
వ్రాలదు తేఁటి యట్లు మగవాఁ డనువానికి దోస మున్నదే
బాలిని దానె పైఁబడినభామను బిగ్గ కవుంగిలించినం
జాలదె యింద్రభోగపదసౌఖ్య మన స్మృతి వేఱె యున్నదే. 86
సీ. చిత్తజాకార! నీ చెలువుఁ జూడఁగ లేని,
కమలాక్షినిలువాలుఁగన్ను లేల?
కాంతుఁడ! నినుఁ జేరి కౌఁగిలింపఁగ లేని,
జక్కవగుబ్బలచన్ను లేల?
ప్రాణేశ! నీప్రక్కఁ బవ్వళింపఁగ లేని,
తరలాక్షిచక్కనితను వదేల?
రమణ! నీతోఁ గూడి రతికేళి నెనయని,
బాలికామణియెలప్రాయ మేల?
గీ. చిన్నివయసున నుండియు నిన్నె కోరి
యున్న నను బోయమరునికి నొప్పగించి
తేలచూచిన నిన్ను నే నేల విడుతు
కోర్కి దీరంగ నీకఁ గైకొందుఁగాక. 87
చ. సరసుఁడ! నీమనంబునకె సమ్మతి గావలె నంచు నింత నే
పరసితి యాఁచి యాఁచి యిఁక నంగజసాయకకేళికేలచే
నరనిమిషంబు నోర్వ నధరామృత మానఁగ నిమ్ము కానిచోఁ
దెఱవను జంపినట్టికొల దీరక తాఁకుసుమీ మనోహరా!. 88
చ. అని యిఁక మాటు పల్క వల నంచును దీనత దోఁప నాడుచున్
జనుఁగవ యుబ్బఁగాఁ బయుట జారఁగఁ గ్రొమ్ముడి వీడ దేహ మె

ల్లను బులకింప నీవి వదలం గరకంకణకింకిణీకన
ధ్వనమణిమేఖలాధ్వనులు గ్రమ్మఁగఁ బైఁ బడి కౌఁగిలించినన్. 89

చ. పరవశుఁ డయ్యె వాఁడు నలపంకజగంధియుఁ జొక్కి వ్రాలె న
య్యిరువురు నట్లు మోహముల నేమియుఁ దోఁపక యుండి రంత నా
గురుకుచ వానితొమ్మఁ జనుగుబ్బ మొన న్నెరుమంగ వాఁడు న
య్యరవిరిబోఁడిమోవిచిగు రానఁగ నెం చినుమంత కొంకినన్. 90

ఉ. భావము గాంచి యావికచపంకజలోచన మంచ మెక్కియు
న్నావులు చాలురా హృదయవల్లభ! యం చని వానియందవు
న్మోవి బిత్తాన పంటిమొన నొక్కుచు నానుచుఁ జొక్కు చుండఁగా
నావగ గాంచి యారసికుఁ డట్లనె దా నొనరింప నెంచినన్. 91

మ. తరితీపు న్వగలెత్తి మోవి మెలుపుందప్పింపులం జాల య
క్కఱఁ బుట్టింప నతండు తత్తర మొసంగ న్గొమ్మ ధమ్మిల్లముల్
జెరపిన్ గైకొని బాహుమూలయుగళి న్గిల్గింతఁ గావింప న
య్యరవిందానన నవ్వ నాతఁ డధరం బాసక్తిమై నొక్కినన్. 92

చ. కమలదళాక్షి సంకలితకంకణఝంకృతి సీత్కృతు ల్నవి
భ్రమగతి మీఱ మేను గరుపార మనోజవికారపారవ
శ్యము దయివాఱ నీవి దిగజాఱ నొకింకము జాఱువారఁగా
రమణుని పేరురంబుపయి వ్రాలెను జంత్రపుబొమ్మకై వడిన్. 93

ఉ. మోమును మో మురంబు నురము న్భుజము ల్భుజము ల్దొడల్దొడ
ల్ప్రేమఁ గదించి పాదములు పిక్కలు నొక్కటిగా మలించి పో
రాములనిందు కౌఁగిటఁ దిరంబుగ సౌఖ్యపయోధి నేలి రా
లేమయుఁ బ్రాణనాథుఁడును లీల భుజంగయుగంబుపోలికన్. 94

సీ. కన్నాత లాఁగించి కాంతుమోవు గదించి,
సారెసారెకు మోవిఁ జప్పరించి
రతిచాతురికి మెచ్చి రమణుఁ గౌఁగిటఁ గ్రుచ్చి,
మోహాన నూఱాఱుముద్దు లిచ్చి
తనియక యెదురెక్కి దయసేయు మని మ్రొక్కి,
గుదికాళ్లు వెల్లువఁ గూర్చి నొక్కి
మదనశాస్త్ర మెఱింగి మనసుకొంకుఁ దొఱంగి,
కాయంబు లొక్కటి గాఁగ మెలఁగి

గీ. యరిది మూదంటుశిలవలె హత్తి హత్తి
గొనబులీవియచందానఁ జెనఁగి పెనఁగి
కౌముదిని జంద్రశిలవలెఁ గరఁగి కరఁగి
సురతుల దేలె నాబాల సరసలీల. 95

చ. ఎఱుఁగదు చన్నుదోయి బిగియించి కరంబులఁ బట్టు టెంతయున్
ఎఱుఁగదు వాఁడిగోళ్ల తుదనిక్కవ లెల్లను గ్రుచ్చుటేమియున్
ఎఱుఁగదు లేఁతమోవిచిగు రెంతయుఁ గుమ్మెలువోవ నొక్కుట
ల్తరుణి యఖండసౌఖ్యరసతన్మయత న్మరుసంగరంబునన్. 96

ఉ. మక్కువఁ దిట్లుకొట్లు బతిమాలుట లూఱట లెచ్చిపోరుట
ల్పక్కమరల్పు నేర్పులును బద్దులు నబ్బినచోట ముద్దులున్
మ్రొక్కులు పల్కు మోడి విసరు ల్కసరు ల్కొసరు ల్పెలంగ నా
చక్కెరబొమ్మ నెమ్మి మరుసామున సోమునిఁ గూడె వేడుకన్. 97

మ. కనుదమ్ము ల్ముకుళింపఁగాఁ బులక లంగశ్రేణి నిండారఁ గాఁ
దనువు ల్సొక్కి విచేష్టితం బొరయఁగాఁ దత్తద్గతు ల్మాని నె
మ్మనము ల్నిర్వృతిఁ జెందఁగా నలరుచున్ బ్రహ్మైక్యలీలాసుఖం
బన నింపొందుసుఖోన్నతిం గనిరి రత్యంతంబునం దిర్వురున్. 98

సీ. చిలుక వ్రాలినమేలిచిఱుదొండపం డన,
మొనపంటినొక్కులమోవితోడఁ
గపురంపువీడెంపుఁ గఱ చుట్టుఁ గనుపట్టు,
గబ్బిసిబ్బెపుఁ జనుకట్టుతోడఁ
గమనీయమణిమాలికాశశపదచంద్ర,
రేఖాంక మూతనురేఖతోడ
నలరువిల్తునిసాము జిలిబిలిచెమటచే,
సొగసు మీఱినవవ్వుమొగముతోడఁ

గీ. గొం గొకటి కట్టి మిగిలినకోకఁ జుట్టి
కరమునను బట్టి పీడినకచభరంబుఁ
దగ నమర్చుచు విభునికై దండఁ బూని
తారశృంగారలీలావతార వెసలె. 99

గీ. ఇవ్విధంబునఁ జను దెంచి యిగురుఁబోఁడి
విభుని తనవెన్కనుంచుక వింతవారు

తేరుగా నుండు సదనంబుఁ బాగఁజూచి
యలబలము లేనినిజమందిరాంగణమున. 100

శా. పన్నీటం జలకంబు లాడి నునుజాళ్వాయంగదట్టంబుతోఁ
బన్నీటందవుజల్వఁ గట్టి హారు వొప్పన్ దావిగంధంబు మే
న న్నిండార నలంది జాజివిరిదండ ల్జుట్టి జవ్వాజిరే
ఖ న్నెమ్మోమునఁ దీర్చి నూత్న మగుశృంగారంబు రంగారఁగన్. 101

గీ. కాంతునట్లనె కై చేసి కళ్కు పసిఁడి
తమ్మి మొగ్గల వాకిఁతయందంపుజిగులు
దుప్పటిని కట్టఁగా నిచ్చి తోడుకొనుచు
వచ్చి వాఁకిటితలుపు తీవ్రముగ వైచి. 102

సీ. కసటు వోఁ బన్నీటఁ గడిగి పువ్వులతావి,
వల నైనకమ్మజవ్వాజివలవు
నెఱపెడిసుగటీలగరులగాడ్పులఁ సోఁకి
పలుకుకిన్నెరతంతి యళుకు కులుక,
కొరలి యల్గించుకోకిలపల్కుతమి కింపు,
నింపు కెంపులగుంపు నిగ్గుజగ్గు
చప్పరకోళ్లమంచము సఖి నెలపాన్పు,
తలగడ బటువుబిల్లలును జిల్గు

గీ. తెరయు చౌశీతిబంధంబుటరిదిపటము
లగరుసాంబ్రాణిధూపంబుపొగలు నూడి
గమ్ము లొనరించుకీల్బొమ్మ గమియుఁ గల్గి
వెలయుపడకింట నాదంట విభునిజంట. 103

చ. బిలిబిలి తేనియ ల్బ్రలుకు చెందొవచందువక్రింద నంద మై
చలువలఁజిల్లుసన్నవిరిజాజులపాన్పునఁ గమ్మతెమ్మెర
ల్పొలయఁగ నుండి ప్రాణవిభుమోముఁ గనుంగొని లేతవెన్నెల
ల్దలకొన నవ్వుచుఁ దమిఁ జెలంగి పునారతికౌతుకంబునన్. 104

చ. గమగమవాసన ల్దిసలఁ గప్పఁగ నొప్పుకప్పురంపుబా
గము లవు డిచ్చి లేతవిడిగాఁ దగు గేదఁగి రేకుటందపుం
దములపుటాకుమడ్పులును దా నొసఁగం గొంతె కిమ్మటంచు వా
రముఁదు మోము ద్రిప్పటయు రాజముఖీమణి యట్ల చేయుదున్

మ. మొనపంట న్నదుపు పందుకొంచుఁ జెలికెమ్మో వింత యానంగ నం
గన సీత్కారకపోతకూజితచమత్కారంబు సంధిల్ల నా
తనిబింబాధర మాని నొక్కెఁ దమిచేత న్నార లీరితి నిం
పొనరం జొబ్బనమాలగాఁగఁ గొని రన్యోన్యాధరంబు ల్దమిన్. 106

క. అద నైనపికిలిగువ్వలు
గదుముచు నొండొంటిమీఁదఁ గవియువిధానన్
మదవతియుఁ బ్రాణనాథుఁడు
మదనాహవకేళివేళ మార్కొని రంతన్. 107

క. గుత్తంపుగుబ్బ లురమున
హత్తుగసరి యాని యాని యారసికుండున్
బిత్తరియును బెనఁగిరి సరి
బిత్తరులుం బిరుదుజెట్లు బెనఁగినమాడ్కిన్. 108

చ. పెనఁకువ తత్తరంబునను బిత్తరి కత్తతి నీవి జాఱిన
న్ననవిలుకానిసాదనకు నాథుని: బైకొన లాఁగి కేల్మెయిన్
ఘనమణిఘంటికాకటకకంకణకింకిణికాంచికాంచికా
స్వనములు నివ్వటిల్లఁ బురుషాయితకేళి కుపక్రమించుచున్. 109

చ. అమరిక మీఱఁగా నిలిచి యందపు మై సిరి నుల్లసిల్లఁగాఁ
గొమరుమిటారిగబ్బిచనుగుబ్బలవ్రేగునఁ గౌను నాడఁగా
రమణి క్రమక్రమంబున దుసంపువగ న్నటియించె వింతగా
సుమశరసూత్రధారకుఁడు సొంపున దిద్దినపాత్రమై వడిన్. 110

సీ. కట్టుగంబంబునఁ గట్టినగంధేభ,
మనఁగ నల్లన నసియాడి యాడి
బిరుదుజెట్టియు నాఁగఁ బెనఁగి యారాటాన,
నందంపుఁదొడలచే నదిమి యదిమి
చికటారిమాప్టిని చెలువునఁ గూర్చుండి,
పూనిక మీఱంగఁ బొదలి పొదలి
చెండు గోరించినచెలువున లివ మీఱ,
సొయ్యారమునఁ గొంత యుబికి యుబికి
గీ. కలయ మెలఁకువ తెలుకుచుఁ గులికి కులికి
వలపుఁ దెలుపుచు నరయరఁ బలికి పలికి

యలవుసొలపున నిలువక నిలిచి నిలిచి
మొనసి ప్రియుఁ గూడె మగపాడి ముద్దులాఁడి. 111
సీ. అరవిందమకరందమళి యానినటు లాని,
వరునివాతెఱ చిఱుపాలు గ్రోలు
గిరి హత్తుమదమత్తకరి వ్రాలునటు వ్రాలి,
చనుగుబ్బ లతనివక్షమునఁ గ్రుమ్ము
నెరసానిదొరసాని హరి నెక్కు దుర మెక్కు,
వగ వింతజోడైనవగవుఁ జూపుఁ
బవమానలవమాననవమ్మాలి కన జోలి,
యదరునిట్టూర్పుల నలవుఁ దెలుపు
గీ. అమరికకు మెచ్చి కెమ్మోవి యాన నిచ్చు
నానికల నిచ్చు సరిపల్కు మని యదల్చుఁ
గేళిఁ బడలితి వని నవ్వుఁ గేల దువ్వు
బాల గిఱికొన్న బాళి పుంభావకేళి. 112
సీ. సొంపారఁ గుల్కెడు కెంపుబావిలితోడ,
నలరువజ్రపుఁగమ్మ లల్లలాడ
నుదుటిపైఁ జెమటబిందువులు గుంపులు గూడ,
ఘుమఘుమతావిని గొప్పు వీడ
రమణీయతారహారములముత్యము లూడ,
నిగ్గుపాపటబొట్టు నృత్య మాడ
నాయాసభరమున నాననాబ్జము వాడ,
విభుఁడు ప్రేమను దను వేడ్కఁ జూడ
గీ. మించుతీవియ మెఱసి నటించుజాడ
నరిదిచూపులు ప్రియుహృదయంబు గాఁడ
సంగళావేశమున సన్న మైనవ్రీడ
రమణునెద క్రీడ సలిపె నారతులప్రోడ. 113
ఉ. * సెయ్యక సెయ్యచిక్కులును జిన్నిమిటారపుగోటినొక్కులున్
నెయ్యముఁ దొల్కుచూపులును నిచ్చలు మెచ్చుల గిచ్చువైఖులున్

* అర్థము చింత్యము.

దోయ్యానికూర్ములుం దనరఁ దొయ్యలియుం శశియుం దివానిశం
బయ్యెడ నుండి రిట్లు మదనాహవమోహవశానురక్తులై. 114

వ. అనుటయుం. 115

శా. ఆచంద్రాచలచందనాచలధరణ్యాకల్పకీర్తిప్రభా
శోచిష్కేశపటుప్రతాపశిఖభస్మీకృతారివ్రజా
ధీచాతుర్యలసద్వచోవిజితమాధ్వీగోస్తనీపాణితా
త్యాచిత్యాంచితసత్కవిప్రవర వాగ్జాలప్రియంభావుకా. 116

క. స్వామిద్రోహరగండా!
సామాదికచతురుపాయసాధనకాండా!
శ్రీమద్గుణప్రకాండా!
హైమగృహశిలిందపూర్ణహయవేదండా! 117

స్రగ్విణీవృత్తము. దానధారాసుతా! ధర్మసత్యవ్రతా!
దీనరక్షాప్రియా! ధీరభావోదయా!
భానుభాస్వద్ఘృణీ! బ్రహ్మవంశాగ్రణీ!
మానలక్ష్మాకృతీ! మేరుభూభృద్ధృతీ!. 118

గద్య. ఇది శ్రీజానకీరామచంద్రచరణారవిందవందనకందళితానందకందాళ రామానుజగురుచరణసేవాసమాసాదితసాహితీవైభవశేషము కృష్ణయార్యతనూభవ సుకవిజనవిధేయ వేంకటపతినామధేయప్రణీతంబైన శశాంకవిజయం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీ ర స్తు.

శ శాం క వి జ య ము.

చ తు ర్థా శ్వా స ము.

శ్రీమధురాధిపసన్నుత
సామాదికచతురుపాయసంధానభవ
శ్రీమానితకవివినుత
క్షేమంకర సుగుణహార సీనయధీరా. 1

వ. అవధరింపుము సూతుండు శౌనకాదిమహామునీంద్రుల కిట్లనియె. 2

ఉ. అంత గురుం డనంతమహిమాతిశయంబున నప్పులోమజా
కాంతుఁ డొనర్పుయాగము నఖండితవైఖరి నిర్వహించి తా
నెంతయు భక్తియుక్తి నతఁ డిచ్చుబహూకృతు లంది హర్షిత
స్వాంతత నాశ్రమంబునకు వచ్చె వియచ్చరకోటి గొల్వఁగన్. 3

క. తారయు వాచస్పతికిని
దా రయమున నెదురు వచ్చి తాత్పర్యంబుల్
గూరిమియు భయము భక్తియు
గౌరవముల్ హర్షముల్ ప్రకాశింపంగన్. 4

క. పాదములు గడిగి పయ్యెద
చేఁ దడి యొత్తి పదజలము శిరమునఁ గొని యా
వేదండయాన యతనికిఁ
గైదండ యొసంగి వినయగౌరవ మెసఁగన్. 5

ఉ. ఇంటికిఁ దోడి తెచ్చి మణిహేమమయోజ్జ్వలపీఠి నుంచి ప
య్యంట చలింపఁగా సురటి నల్లన వీచుచుఁ బ్రాణనాథ! న
న్నొంటిగనుంచి యీకరణి నుండుదురే? క్రతువాయెనే? సుఖం
బుంటిరె యిన్ని నాళ్ళు? పురుహూతబహూకృతిఁ గంటిరే! యనన్.

మ. క్రతువాయె న్సుఖముంటి వాసవునిసత్కారంబుఁ గైకొంటి ది
వ్యతు లత్యుత్తమరత్నభూషణధనవ్రాతంబు లర్పించి రు

స్మృతి నొక్కింటఁ గొఱంత లేదచట చానా! నామది న్నీదుసం
గతి లేకుండుట యొక్కటే కొదువ యోగక్షేమమే నీ కిటన్. 7

మ. అని వాచస్పతి పల్కువేళ శశి సాష్టాంగంబుగా మ్రొక్కి ని
ల్చిన దీవించి కుమారకా! సుఖమె శాలిన్ శాస్త్రము ల్నీవు చిం
తన గావింతువె భోజనాదివిధులన్ మద్భార్య నిన్ బ్రేమచే
తను బోషించునె యగ్నిహోత్రమును నిత్యంబు న్విచారింతువే.

క. అనుటయు శాస్త్రంబును చిం
తన సేయుదు మీావధూటి తాత్పర్యముతో
ననుఁ బ్రోచు నన్నివిధముల
ననిన స్సంతుష్టహృదయుఁ డై గురుఁ డంతన్. 9

క. శాంతామణియును జంద్రుఁడు
మంతనమునఁ జెలఁగి మెలఁగుమార్గముఁ జూడన్
వింతగఁ దోఁచిన మది నొ
క్కింతయును న్సంశయించి యెఱబఱికమునన్. 10

క. వీరలచందముఁ గన నొక
తీరై యున్న యది గురుసతీశిష్యవిధం
బారయఁ జూడంబడ దా
నారాయణుఁ డెఱుఁగు నేమన న్గలవాఁడన్. 11

క. కాని మ్మైనను జాతము
నానాఁటికి వీరు నడచునడక పరిచయం
బై నట్టిమందె మేలమొ
కానియెడ న్కిల్బిషంబు గలదో యనుచున్. 12

మ. పరికింప న్మఱి వార లబ్బినయెడన్ భావంబులన్ గొంకకన్
పరిహాసంబులు కన్నుసన్నలును భ్రూభంగంబులు న్నర్మముల్
సరసోక్తు ల్పచరించువైఖరుల నెల్లం గాంచి కోపించి యా
తరుణిం జేరఁగఁ బిల్చి రోష మిగురొత్తం బల్కె గద్దించుచున్. 13

ఉ. ఓసి యిదేమి యీానడత యొప్పదు సాధ్వి వటంచు నమ్మితిన్
మానము వచ్చె నీని పతిమూర్ఖుని శిష్యుఁ డటంచు నెంచితిన్
వాసవముఖ్యసర్వసురవర్జితచర్యుఁడ వై చరించునా
వాసియు వన్నెయుం దొఱఁగి వచ్చెను దుర్గతి యేమి చెప్పుదున్.

క. పెద్దలు లేనియెడఁ గా మి
ద్దిద్దఱ నే నొంటి నునిచి యేఁగఁగ వగు నే
ముద్దియ! యేమని చెప్పుదు
పెద్దతనము వోయె బుద్ధి పెడతలఁ బట్టెన్. 15

చ. శివశివ! యెంతపాతకము సేయఁగ నొగ్గెను సిగ్గుమాలి వీఁ
డవిరళభక్తిమై జనని యంచని *యెన్నుచుఁ దండ్రి యంచు న
న్నవిరతము న్భజించి నిఖిలాగమము ల్చదివి విట్లు చేసె నే
యువిదల నమ్ముటే పురుషు! లుర్వి నవిశ్వసనీయ లెన్నఁగన్. 16

చ. నిలకడ నున్న వారి నహి నేస్తము సాక్షి భయంబు లేదు చం
చలహృదయల్ దురాత్మక లసత్యలు కాంత లదాంత లింతయున్
దెలియక యానృపాలకులు నిగ్రహ మొప్పఁగఁ బోటుటేఁగియు
న్బాలయఁగ నియ్య రంతిపురిఁ బుత్త్రుల నైనను నమ్మ రెంతయున్. 17

గీ. తెఱవ! మీశీల మెల్లను దివ్యదృష్టిఁ
జూచినాఁడను నీ వింక దాఁచవలదు
నీవు చెనకితివో లేక నిన్ను వాఁడె
చెనకెనో తెల్పు తెలిసి శిక్షింతు ననిన. 18

క. బొటవ్రేల నేల వ్రాయుచుఁ
గటకటపడి మేను వడఁకఁ గనుఁగవ నశ్రు
ల్పొటపొట రాలఁగ నేడ్చుచుఁ
గుటిలాలక శిరము వంచికొని యిట్లనియెన్. 19

సీ. ఏ మని యుత్తరం బే నియ్యఁ గలదాన,
నెందునఁ దీరు మీసందియంబు
ఇంక నాపయి దయ యెట్లు గల్గును మీకు,
నైఁపక యున్న నాజన్మమేల
పాపపుదైవంబు పాపెనో మనలను,
తలను వ్రాసినవ్రాలు తప్ప దింకఁ
ద ప్పొనర్చినవారి దండింతు నంటిరి,
త ప్పొనర్పనివారు ధరణిఁ గలరె

* నన్నును.

గీ. యజ్ఞభవుకూఁతురైనయహల్య మొదలు
నేర మొనరించె ననినచో నేర్చి నడువ
నాకరితర మానె మగవార లోర్వ వలయుఁ
గానిచో వట్టినగుపాటు గాదె మీకు. 20

క. పిచ్చుకపై బ్రహ్మాస్త్రము
వచ్చుగఁ దొడఁగినవిధాన నబలపయి న్నీ
కెచ్చుగఁ గోపం బిటు రా
వచ్చునె తప్పినసైఁపవలయు నటంచున్. 21

మ. చరణాబ్జంబుల వ్రాలి నేత్రయుగళీసంజాతబాష్పాంబువు
ల్వరద ల్గట్టఁగ లేవకున్న నతఁ డవ్వామాక్షి వీక్షించి తాఁ
గరుణన్ లేవఁగ నెత్తి యీనడత లింకన్ మాడి గా దంచుఁ జె
చ్చెర నీడ్కొల్పి హృదంతదంతురమహాచింతాభరాక్రాంతుఁడై.

క. కోపంబున నత్రిసుతుఁడున్
శాపింపఁ దలంచి లోన క్షమియించి మనో
గోపన మెసఁగఁగఁ దనదుస
మీపమునకుఁ జంద్రుఁ బిలిచి మెల్లనఁ బలికెన్. 23

చ. చదివితి నీతి వేదములు శాస్త్రము లన్నియు నీదుభక్తికిన్
హృదయము సంతసిల్లె నిఁక నీతలిదండ్రులఁ జూచుటొప్పుఁ జె
క్కు దినము లాయె వచ్చి మదిఁ గూర్మియు భక్తియునుండనిమ్ము మీ
లోదవెదుఁ బోయి రమ్మనుచు నాజ్ఞలు వేమరు తీరింపఁగాన్. 24

క. ఆమాటకు మది ఝల్లన
సోముఁడు గురుఁ డిట్లు పలికె చూచితె యకటా !
మోమాట లేక దైవము
నామీఁద న్గరుణమాలి నాతి న్బాపెన్. 25

గీ. సంది యమ్ము దోఁచె నీతనిడెందమునకుఁ
బోయి రమ్మన్నచో నుండఁ బోనఁగ దిచటఁ
బొలఁతి నెడఁబాసి ప్రాణము ల్నిలిచి యున్న
తెగువ నెటులైనఁ బోవక తీర దనుచు. 26

క. చేరి ప్రణమిల్లి నేరిచి
నేరక నే నడుచుకొన్న నేరము దయ మీ

కోరుచుకొను దని పలుకుచుఁ
దారను నెడఁబాసి తుహినధాముఁడు వెడలెన్. 27

చ. అటువలె నంటుకాఁడు చని నంత నెలంత దురంతచింతచేఁ
బొటపొట బాష్పముల్దొరుఁగఁ బొక్కుచు స్రుక్కుచు దిక్కులేనిత్రొ
క్కటదిట మాఱ మారవిశిఖమ్ము లురమ్మునఁ దూఱి పాఱఁగాఁ
త్రుటి ఘటికాసహస్ర మయి తోఁపఁగ నాపఁగరాని కాఁకతోన్. 28

సీ. కొండపైఁ బడినట్లు కొంతసే పేమియు,
ననలేక మిన్నుగన్గొనుచు నుండు
మిగుల వెక్కసమైనమీనాంకుశిఖిపొగ,
ల్వెలికిఁ దార్చినరీతి వెచ్చ నూర్చు
విరహాంబుఁ బెనునీటివెల్లువ కెదు రీఁది,
నట్లుగాఁ జేతు లిట్టట్టు వైచు
ధనముఁ గోల్పోయిన దారిగాఁ బుష్పాడి,
మే నంట విరిపాన్పుమీఁదఁ బొరలుఁ

గీ. గొలఁకులను జాఱుకన్నీటి గోట మీటుఁ
దొడరి యడిగెడునిల్లాండ్రతోడ మాటుఁ
జింతను జెమర్పు చెక్కిటఁ జేయమర్చు
ననలవిలుకాసిపటుధాటి నవ్యధాటి. 29

గీ. ఇందు రమ్మన్న మాటల చంద మన్న
నదిగో నెలవంక లెంత లె స్సాయె ననిన
రాజభోగంబు లన్న నారాజవదన
రమణుపేరని మది నెంచు భ్రమ వహించు. 30

సీ. విభుఁడు మాటాడుచో వెదకి తప్పులు పట్టుఁ,
బొలయల్క నవలిమోముగఁ బరుండుఁ
గొనగోటఁ బ్రియుఁడు చెక్కుఁ జిటుక్కునను జిఱ,
నిది యేటిసరస మం చీసడించు
ముచ్చటై నాథుండు మోవిఁ బల్మాన నొక్క,
వెలయాలనా యంచు వీడనాడుఁ
దమకాన ధవుఁడు కందర్పకేళిఁ బెనంగ,
నెంతసే పని లివరింప సాగు.

గీ. ఎక్కడ మనం బటన్నఁ జూలున్క మనుసు
వలనే కోప మునిన నేమేమొ గొణఁగు
మేను పతి చెంత మనసు రేతేని చెంత
నిలిపి యాచాన విరహంపు నెగులుతోన. 31

సీ. పతి పిల్వఁ బిల్వఁ దాఁ బలుకక పెడపెడఁ,
బనులచేఁ గాలయాపన మొనర్చు
మాటికి మాటికి మగనితో మెండొడ్డి,
చలపాదితనమున నలిగి యుండు
మమతతో నాథుండు మాటాడి యుంచుక,
యటు మొగం బైనచో నెటికె విఱుచు
రతికాంతు ధవుఁడు చీరఁ జెఱంగుమానె నం,
చవ్వాలి కేఁగు నిరాశ గాఁగ

గీ. ఎల్లగృహకృత్యములయం దుపేక్ష సేయు
నఖిలభోగంబులను వ్యర్థ మనుచు రోయు
జారవిభుమీఁది మోహంబు సారె కంటె
కాఁపురము నొల్లదాయె నాకలువకంటి. 32

ఉ. చేరల కెచ్చు కన్నుఁగవ చెక్కుల యందము చెప్ప శక్యమా
బారలఁ గొల్వనౌ నురము బాహులు జానులు మీఱునూఁదుబం
గారు కవుఁగ బ్రాఁశములఁ గైకొన వంఘ్రులు లోకమందు శే
దారసికత్వ మాగుణము లారతిచాతురి వానికే తగుఁగా. 33

ఉ. భామలజారిచేష్టితవిధానము లెల్ల నెఱుంగు కాముకం
గ్రామకిరీటి యైన విటరాయఁడు మోహనమూర్తి యెంతయున్
నామది చల్లఁ జేయుప్రియనాథుఁడు నన్నెడఁబాసె నయ్యయో!
యీమగఁ డేల యీసదన మేటికిఁ దక్కిన వేమి యేటికిన్. 34

ఉ. కోరిక కొన్నినాళ్లు మది కొంకు దొలంగక కొన్నినాళ్లు చే
కూరక కొన్నినాళ్లుఁ జనఁ గూర్మివిటుం డొకఁ డబ్బె నబ్బినన్
వారక పేరులేనిప్రతిబంధము పెన్మిటి నంచు వచ్చి నా
ధారక పోరి పాపె నకటా మగనాలయి పుట్ట జెల్లునే! 35

సీ. అలయించు నొకవేళఁ బొలయల్క చిక్కుల,
సొలయించు నొకవేళ సొగసువగలఁ

కరఁగించు నొకవేళఁ గళలయుక్కువ యంటి,
మఱఁగించు నొకవేళ మెఱుఁగుమోవిఁ
బలికించు నొకవేళఁ బావురాపలుకులు,
కులికించు నొకవేళఁ గొసరి నవ్వ
యానించు నొకవేళ నరిది మోమున మోముఁ,
బూనించు నొకవేళఁ బురుషరతికిఁ

గీ. చిగురువిలుకాని కైన నాసొగసుకాని
యొప్పులే దన్న ముది మదిదప్పినట్టి
యీమగం డేడ నే నేడ యేడ కేడ
యేటి కీపోరు వినిపాం దెవతె గోరు: 36

ఉ. ఆడిక లైన నేమి మగఁడారడిఁ బెట్టిన నేమి చుట్టము
లాడక యున్న నేమి పరివారలు నవ్విన నేమి కాఁపురం
బూడిన నేమి నాదగుప్రియుం డిలుఁ బాసి చనంగ నేనునుం
గోడని పోవ నైతి మదిఁ దోఁపక పోయె నిఁకేమి సేయుదున్. 37

గీ. ఏకరణి నైన వానితో నెనయు టొకటి
కానిచో మేనిపై నాస మాను టొకటి
యింతయే కాక మగఁ డంచు నతనిమొగముఁ
జూచి సైరింప లేను త్రిశుద్ధిగాను. 38

చ. అని యనిశంబు నెంచు మదనాశుగదుర్దినదుర్దనంబునన్
ఘన మగుమూర్ఛఁ గాంచు పగకానివగ ల్గణియించు నైజవుం
బనిమిటి నీసడించు మదిఁ జెక్కుతలంపులు పెంచు వాఁడు వ
చ్చె నని తలంచు నెచ్చటను చీమ చిటుక్కనిన న్దలించుచున్. 39

క. ఇటు లెంతయుఁ జింతింపఁగ
నటనీమణి యార్తు బాల్యసఖి యింటికి వ
చ్చుటయును దద్భాషణములు
ఘటియించి రహస్యముగను గామిని పలికెన్. 40

ఉ. నీవ యెఱింగి యుండుదువు నేనును జంద్రుఁడు నొక్క మాటయున్
బావును దాపియు న్వలెను బొందుగ వాఁడును నేను నుండఁట
ల్నా విధి వెన్నెలై యీతఁడు నన్నును జానిని బాపె నీకరన్
భావజకేళిల కుసుమాస్త్రము నోర్వఁగఁ జాల గోమలీ! 41

సీ. తడవు చూచిన దృష్టి దాఁకు నం చని వాని,
    పోఁగ నెల్లఁ దప్పక చూడ వెఱతు
మొనగుబ్బ లదిమి కుమ్మినఁ గందు నని వాని,
    లేఁత మేనును గౌఁగిలింప వెఱతుఁ
దోడఁబడ నమృతంబు దొలఁకు నం చని వాని,
    నునుమోవి గట్టిగా నొక్క వెఱతుఁ
జెమటచేఁ జెలువంబు చిందు నం చని వాని,
    నెనయుచోఁ గసి దీఱఁ బెనఁగ వెఱతుఁ
గీ. గాని యొకనాఁడు నావన్నెకానిఁ గాంచి
కదిసి తనివార బిగ్గనఁ గౌఁగిలించి
నునుఁబెదవి నొక్కి రతికేళిఁ బెనఁగి చొక్కి
యేలుకొనలేక యీరీతి జేల నైతి. 42

ఉ. అన్నము నిద్ర యుం జెఱఁగ నశ్రుజలంబులు నిల్వఁ జాలమేన్
సన్నగిలెన్ దిటంబు దనెఁ జాల విరాళియు మీఱె నేమియుం
గన్నుల కింపు గాదు త్రిజగంబులు లేవనునట్లు దోఁచె మో
హోన్నతి మేనఁ బ్రాణములు నున్నవొ లేవొ యెఱుంగ నంగనా. 43

శా. ఏవంకం జనెనో మదీయదయితుం డెచ్చోట నున్నాఁడొ నే
నేవెంటం బ్రియుమోముఁ గాంతు నిఁక నే నెవ్వారితోఁ దెల్పుదు
న్నీవవ్యాజపరోపకారవు గదే నెమ్మి న్ననుం బ్రోవవే
పోవే వానికి నావెత ల్దెలుపవే పుణ్యంబు నీక య్యెడున్. 44

క. అని వేడిన సత్తాపసి
విను మేవగ నైన నీదు వేడుక కానిం
గొని తెచ్చెద మచ్చాపురిఁ
గనవే నేఁ డనుచుఁ బల్కి గ్రక్కున వెడలెన్. 45

మ. అతిమోహోన్నతి తారఁ బాసి శశి చింతాక్రాంతచిత్తంబుతో
వెతతో వెక్కసు నిడ్పుపావములతో విభ్రాంతభావంబుతో
ధృతిహీనస్థితితో దృగంచలనముద్వేలాశ్రుపూరంబుతో
మతిఁ జింతించుచు నేఁగి యొక్కవనసీమన్ గుంజగర్భంబునన్. 46

చ. భ్రమ గొనినట్లు మిన్విఱిగి పైఁ బడినట్లు గ్రహంబు సోఁకిన
ట్లమితధనంబు గోల్పడినయట్లు ప్రపంచము గ్రుంగినట్లు చి

త్తము వికలత్వ మొంద మదిఁ జాలిమి డిందఁగ మేను కందఁగా
హిమకరుఁ డంతరంగమున నింతిఁ దలంచి వలంచి యిట్లనున్. 47

ఉ. ఆతఁడె కాంత ప్రేసినటు లాతఁడు పొమ్మని వీడ నాడఁగా
నాతరలాక్షి చిప్పిలెడు నశ్రుల నప్పళించుచుఁ
దాఁ దలుషోర దివ్య నయనమ్ముల నేఁ బయనమ్ము దెల్ప సం
జాతవిషాద యై యనుపఁ జాలనిచందము లెంచఁ గూడునే. 48

ఉ. పొమ్మనినంత రాఁగనె బుద్ధికి మోసము వచ్చె నప్పుడే
కొమ్మను వెంటఁ బెట్టుకొని కొంకక వచ్చితి నేని నన్ను దా
నమ్ముని యేమి చేయు నాకఁ దక్షమె యే నటు సేయమి న్గదా
ముమ్మర మైనకంతువిరిముల్కులకు న్దను నొప్పగించెదన్. 49

సీ. తళుకుబంగరుకుండ తావిసంపఁగిదండ,
వలపులసరణిజవాజి బరణి
పచ్చికస్తురివీణ బాగైననెఱజాణ,
కల్కిమిటారి యంగజుకటారి
మకరందములవాక మదనశాస్త్రపుటీక,
రతిచేతిచిల్క మరఁపుమొల్క
మురిపెంబులకుదీవి మరుదోఁట యెలమావి,
నెఱనీటు కిరవు పన్నీటిచెఱువు

గీ. ఎంచఁ దగుముచ్చటల కిమ్ము మంచిసొమ్ము
కాంతలకు నెల్ల మేల్బంతి కలువకంతి
మేటిరతులకు సురతాణి మించుబోణి
దాని కెనయైనచాన జగానఁ గాన. 50

క. తారల గెలుచును నఖరుచిఁ
దారలతరళాక్షి రూపతారుణ్యములం
దారం జేయును మనసిజు
దారం జిగి మోవి పంచదారం గేరున్. 51

శా. ఆమోమందము నాకసుంగవ బెడం గామోవిసింగార మా
గోముంజన్గవగబ్బి యాగొనబునిగ్గు ల్మిఱుమూఁగారుసొ
రంమించుందొడజగ్గు లానడలయొయ్యారంబు లయ్యారె! యా
భామారత్నముఁ జూచి చూడవలెనా పద్మాక్షి నింకొక్కతెన్! 52

సీ. ఘనవేణి వేణీశృంగార మారసినంత,
        మోహాంధకారంబు ముమ్మరించె
హరిమధ్యమధ్యమై ఖరి స్మరించినయంతఁ,
        బ్రకటధైర్యము బట్టబయటఁ బడియె
నళినాభినాభిసౌందర్య మెంచినయంతఁ,
        బలువివేకము సుడిఁ బడఁ దొడంగె
మృగనేత్రనేత్రలక్ష్మిని గణించినయంత,
        నెదలోనఁ జాంచల్య మిరవుకొనియెఁ
గీ. పాటలాధరయధరంబు నీటుఁ దలఁచి
నంత ననురాగమంతయు నలవి మీఱె
నింతి మైనిగ్గు లపుడు విశ్రాంతి హేతు
లిపు డతిశ్రాంతి హేతులే నెటుల నైతు. 53
సీ. జగజంపువగకెంపు జగడంపుటలుకచేఁ,
        దొగ రైన కెమ్మోవి చిగురుదాని
యల జక్కవలఁ గ్రక్కదలఁ ద్రొక్క గమకించు,
        బిగువు మీఱినకుచయుగము దాని
సగరంపుబవరంపుసవరంపునటనచే,
        గుటిలవృత్తి నహించుకురుల దాని
సరి దొన్న విరిపొన్న సరిగొన్న గరిమచే,
        గంభీర మగునాభిఁ గాంచుదాని
గీ. మారుశంఖంబు గెలువ ముమ్మాఱు బద్ధ
కంకణం బైనయట్లు రేఖాత్రయంబు
పొలుచుకంఠంబు గలదానిపొందు మాని
మోహవార్ధికి లోనైతి మోసపోతి. 54
సీ. ఏదిక్కుఁ జూచిన నెలదేఁటిదునెదారు,
        లేజాడఁ జన్న నంభోజవనము
లేచాయ మెలఁగినఁ బూచినదీవియు,
        లేకడ నుండినఁ గోకవితతు
లేత్రోవ నిలిచిన నెలపొన్న శృంగార,
        మేమూల కేఁగిన నిగురుటాకు

లేవంక కొదిగినఁ దావిమొగ్గలగుంపు,
        నేదెస డాసిన జాదిపువ్వు
గీ. లదరు పుట్టించుచున్న వాయతివకురులు
నయనములు కేలు కుచములు నాభి చరణ
ములు నఖమ్ములు మైతావి తెలియఁ జేయు
నట్టి వయ్యెను బాగాయె నతనుమాయ. 55
ఉ. చక్కదనాల కేమి రుచి సంపద చిత్తరుబొమ్మయు న్గదుర్
జక్కన గాదె యెంత నెఱజాణతనం బొకచోటఁ గానఁ గా
మక్కువ లోకమందె నహి మాటలపోఁడిమి దానికే తగుర్
దక్కినభామినీమణులు దానికళాంశముఁ బోల నేర్తురే. 56
సీ. నునుఁబంట నామోవి నొక్కి చక్కనిసామి!,
        నొచ్చెనో యనుచు నానుచును జొక్క
నమర వింతగఁ బల్కు మనుచుఁ జెక్కిలిఁ గొట్టి,
        కందెనో యనుచుఁ జన్గవను జేర్చు
సందీక కౌఁగిటియందుఁ జేర్చి చెమర్చె,
        నో యని పైఁటచే నొనర విసరుఁ
దడవుగాఁ బడ కిచ్చి బడలితివో యంచు
        నయముగాఁ గైకొని బయల లాఁగు
గీ. నట్టిచెలిఁ బాసి తలపోసి యలసి గాసిఁ
దాల్మి నెడఁజేసి వెత డాసి తనువు రోసి
తల్లడింపఁగ నాయె హా! దైవమాయ
యేది గతి చేర విరహాబ్ధి కేది మేర. 57
చ. సరసనయానుభావమునఁ జక్కనిచక్కఁగబొమ్మలాగుగా
దొరకె నటంచు నమ్మితిని దోడన యింటిమగం డసూయఁ బ
ల్గాఁ ఆకుచు వచ్చె గంధపాడిలోపలఁ బూరుగు? వట్టినట్టు లి
ద్దఱ కొకసౌఖ్య మబ్బినను దైవముకంటికిఁ గంటగించెనో. 58
సీ. బటువుగుబ్బల నొత్తి పక్కకు హత్తి నా,
        హానను చెల్లించినయందగత్తె
కొనగోరు నాటించి కూర్మి పాటించి నా,
        తమకంబుఁ గెరలించుతలిరుఁ బోఁడి

వా కెలపాలిచ్చి వగలఁ దేలించి నా,
వలపు లీడేర్చినవన్నెలాఁడి
పావురావగఁ బల్కి పైకొనికుల్కి నా,
ముచ్చట ల్మనుకూర్చుముద్దుగుమ్మ

గీ. మక్కువ నెసంగి కోటికనమఁడు పొసంగి
గారవించినకొమ్మ బంగారుబొమ్మ
ననపిలుతువిద్యలకు నొజ్జ నాదుపజ్జ
కన్నటికిఁ జేరు నావంత లెపుడు దీలు. 59

చ. తలిరులు కూర్మము ల్దొనలు దర్పకునద్ద మనంటికంబము
ల్పులినము నంబరంబు * సుడి పొందగుదుం దరఁగ ల్భుజంగము
ల్పలుకు నరు ల్లత ల్దరము పద్మము తుమ్మెదగుంపు గూర్చిరా
గలికి యనంగ నా నయినఁ గల్గనె తాదృశలీల సాటికిన్. 60

చ. మకరపుడాలువానివిషమంపురణంబున లోలనేత్ర తా
రకలు మెఱుంగు లీన నవరత్నపుఁబాపటబొట్టు మోమునన్
దకపికలాడ నా చెలువు ధన్యత నొందఁగఁ జిత్రభంగులన్
ముకుళితతానము ల్పలుకుముద్దులగుమ్మను జూచు టెన్నఁడో. 61

చ. ఎసఁగిననెయ్యపుంగినుక నెంతయు మోడి మునుంగు పెట్టి యా
కుసుమసుగంధి యున్నపుడు కొంకుచు నే జెయి దాఁచ నిద్ర చేఁ
గసరినయట్లు మత్కరము గబ్బిచనుంగవపైకిఁ దార్చి మై
నునులుచు నీవి జార్చిన మనోహరలీలల నెన్న శక్యమే. 62

చ. మలయజగంధి దా శిరసు మజ్జనమై తెలివల్వ యొంటికొం
గెలమి ధరించి త్రైక ధరియింపకయే కురులార్చుచున్న నే
నలమిని గౌఁగిలించుకొన నాహరిమధ్య యనంగసంగరా
కలనఁ జెసంగినట్టిరతికౌశలము న్మదిలోఁ దలంచెదన్. 63

చ. వులుగుల కబ్బలో కనకపుంజిగిదిబ్బలో దానిగుబ్బలో
వలపులదీవియో సుధల బావియొ దాని మెఱుంగుమోవియో
కలునలబంతియో కుసుమకార్ముకదంతియొ కాక యింతియో
యలవియె దానియందము శివా! తలఁప న్దెలుప న్నుతింపఁగన్. 64

---

* నురపొన్నగర.

చ. ఒకతొడ సందిట న్జానిపి యొక్కతొడన్వ్రేలఁ జేసి యొక్కచే
రక మగుగుబ్బచన్నొకకరంబునఁ జెన్నరికొప్పుఁ బట్టి త
త్తకతక తాళమానముల దారిగఁ గూడెడునన్నుఁ జూచుచుఁ
బకపక నవ్వె నావలపుబంగరుబొమ్మను జూచు టెన్నఁడో. 65

సీ. వెనుదీయకు మటంచు వెడవిల్తుఁ డాడించు,
జంత్రిపోలిక కీలుబడ నటింప
స్మరసంగరంబునఁ గురియుపువ్వులవాన,
క్రమమున సరులముత్యములు రాల
మరుఁ డనుజెగజెట్టి బిరుదుఢక్కికమాడ్కి,
గళరవంబులఘుమత్కార మెసఁగ
చిత్తజరాజ్యాభిషేకాంబుపులభంగిఁ,
దొడరినచెమటబిందువులు చెలఁగ

గీ. మదనవరదేవతాధ్యానమహితనిష్ఠఁ
బోలి యఱమోడ్పుకనుదోయి పొలుపు మిగుల
మగసొగసుఁ జూపె నాయింతి మరునిదంతి
పగడసాలను గెల్చినపంతమునను. 66

శా. ఏమాటాడిన జాళువారు నమృతం బేయంగ మోహించినన్
హేమంపుందళుకు ల్తళుక్కను బలే యేదిక్కు ముద్దాడినన్
ఏమో చక్కెరలప్పలంటినటు లౌనెచ్చోట చే సాఁచినం
బ్రేమం జెన్నిధి యబ్బినట్లగు నయారే!యాయొయారే తగున్. 67

సీ. కళుకుబంగరుచాయ గాజు లల్లన మ్రోయఁ,
గులికి పక్కకు హత్తి కొంతసేపు
తనివి దీరక పేర్చి తనపైకి ననుఁ దార్చి,
వంతుగా సమరతిఁ గొంతసేపు
అది చాల కెదురెక్కి యనురాగమున మ్రొక్కి,
వింతహత్తింపులఁ గొంతసేపు
కసి దీఱ కటు లేచి గ్రక్కునఁ దమి రేఁచి,
కులుచగోరింపులఁ గొంతసేపు

గీ. గొనబుకోకిలరవములఁ గొంతసేపు
కొసరువగ గుల్కుపల్కులఁ గొంతసేపు

కరఁగికరఁగించువలపులఁ గలసి మెలసి
సొలసి సొలయించునాతి నే చూడనైతి. 68

చ. తలఁపఁ గులాంగనారతి సుతప్రద మేమిసుఖంబు వేశ్యతోఁ
గలయుట ద్రవ్యహానికిని గారణ మింతియె సందుగొందియిం
తుల యెడఁ బొందు లన్న నతిదూష్య మగు న్బహుయత్నలభ్యతన్
దలఁకొనునన్యభామలరతంబె రతంబు జగన్నుతంబుగన్. 69

చ. గరగరికైనదై నెనరు గల్గినదై నెఱసీటుకత్తెయై
పరువపునిండుజవ్వనపుబాగరి నాగరికంపుఁబ్రోడయై
మురుపగునవ్వుమోముదయి ముద్దులగుమ్మయి ముచ్చటైనదై
సురతకళాప్రవీణ యగుసుందరి యందఱికిన్ లభించునే. 70

గీ. జాఱుకొప్పును నగుమోము చలువచీర
మెఱుఁగుఁగమ్మలు జిగిమోవి మెఱయునింతి
కన్నులను దోఁచుచున్నది గాని చేతి
కబ్బ దద్దంబులోఁ దోఁచులిబ్బపగిది. 71

వ. జిలిబిలిచెమ్మటల్ దొలుకుచెక్కులు ముద్దులమోవినొక్కులున్.
సొలపులకన్నుదోయి యరసొక్కులు పీడకు మన్న మ్రొక్కులున్
బెళుకులపావురాపలుకుపెక్కులు మైసిరినింతటక్కులున్
గలిగిననీరతంబు లికఁ గందునె యిందునిభాననామణీ! 72

శా. ఔనే ముద్దులగుమ్మ! కుల్కి తపునే యందంపుఁబూరెమ్మ హా
సోనే చక్కదనాలయుక్క! యిది యా యబ్జాస్త్రుచేధక్క! మే
లే నీలాలక! యందు నే బొగడ నెంతే వింత పుంభావకే
లీనాట్యంబున నన్ను నేలినవగ ల్నేనెంతు కాంతామణీ!. 73

చ. కలఁగినకొప్పుతోఁ జిటిలుగంధముతో విడఁబడ్డతైకతోఁ
వలిరులవిల్తుపాళె మొకతట్టు తళుక్కనుకట్టుఁగొంగుతో
సొలపులకన్నుల న్నిదురసొక్కులతో విరిపాన్పు డిగ్గి నీ!
వెలమిని వచ్చుఠీవి మది నెన్నుదు నోమదహంసగామినీ!. 74

ఉ. పంత మి దేలనే పెదవిపానక మానక తాళఁ జాలనే
యెంతటిదిట్టవే కనగ కిప్పుడు నాకొకముద్దుఁ బెట్టవే
వంతల నేఁచకే మరుదివాణముఁ జూతు నటన్న దాఁచకే
యింతులమేటి! యింతచల మేటికిఁ జీటికి మాటిమాటికిన్. 75

చ. ఒకచరణంబున న్నిలిచి యొక్కపదంబు ముడించి పొన్నడా
ల్చికలిమెఱుంగుగాజులు ఘలీలనఁ జేతులు నాదుమూఁపునన్
రకముగ వైచి గుబ్బల నురస్థ్సలిఁ గ్రుమ్మెడినీదుమేలుపొం
దికలనుఖోన్నతిన్ బొగడ నీరజగర్భునకైన శక్యమే. 76

చ. అరిదికడానిబొమ్మ మన మందపుటద్దపుటింటిలోపలన్
సరసత మీఱఁ బెందొడలసందులపొందుల మోవివిందులం
బెరిమె చెలంగి కూడి ప్రతిబింబములం గనుపట్టినట్టియా
గుఱుతులు వేఁకనొండొరులకున్ గనిపింపఁగ నుండు టెన్నఁడో!.

చ. చిలుకలకొల్కి చిత్తజునిచిల్కలముల్కులకల్కి మోహ మిం
పెలయఁగ నేను రాఁగఁ గడ కేఁగి తటుంచు మటంచు వంచనం
బలికిన గుండె జల్లు మన వ్రాన్పడి యుస్సురు మంచు నే నిలం
గలకల నవ్వి తోన ననుఁ గౌఁగిటఁ జేర్పవటే విలాసినీ !. 78

చ. పెనిమిటివెన్కనిల్చి ననుఁ బిత్తరిచూపుల నీవు చూడ నే
మునుకొని ముద్దుఁబెట్టుటకు మోవఁటు లొగ్గఁగ నీవు వేర గా
దని తల యూఁచి నే నలుగ నందుకుఁ గన్నుల నీవు మ్రొక్క నే
నిను మఱిఁ గౌఁగిటం బొదువ నీ వఱగన్నులు మోడ్పవా చెలీ !.79

ఉ. నింతువు నాదుకోర్కి గమనింతువు కేళి కహర్నిశంబు నా
నింతువు బొమ్ము గుబ్బలఁ జనింతువు పౌరుషకేళిచేతఁ బూ
నింతువు తోన కేళికి గణింతువు నాదుగుణంబు లెల్లెడన్
గాంతలలోన నీకు సరి గాన జగాన నగానతస్తనీ !. 80

సీ. చనుగుబ్బపెనుగొండసంస్థాన మమరించి,
తెలిచూపువెలితామరల ఘటించి
పయ్యెదచెంగావిపావడ హావణించి,
ముఖపుండరీక మింపునఁ గదించి
యారోహారత్నసింహాసనంబున నుంచి,
కటిచక్రమును హస్తగతము చేసి
పావురావగముద్దుపటహంబు మొరయించి,
కలయంగసంపదఁ గానిపించి
గీ. మిసిమిపొక్కిలిమూలబొక్కస మొసంగి
తొగరుచిగురాకువిలుకానినగ రమర్చి

గరిమ వలరాయపట్టంబు గట్టి నన్నుఁ
గరుణతో నేలుకొమ్మ బంగారుబొమ్మ!. 81

చ. విరహదవానలంబునను వేఁగుచు నన్న మటంచు నిద్రయం
దెఱుఁగక నేను జాలిఁ బడ నేమని పల్క విదేమి యల్క నీ
సరసతఁ గంటి నీబిగువుచన్నులకై పడి నీదు చిత్తముకో
హరిహరి! యింతయేల కఠినత్వముఁ బూనెదు మానినీమణీ!. 82

సీ. కలికి! నీసొగసెల్లఁ గలయఁ గన్గొను వేళఁ,
గను తెప్పపాటు విఘ్నముగ నెంతు
నతివ! నీతో మాట లాడ నిల్చినయట్టి,
నిమిషంబు నొకవత్సరముగ నేంతుఁ
చెలి! నీవు రతికేళి నలసి నిద్రించునా,
గడియసేపు యుగంబు గాఁగ నెంతు
మగువ! నీదు చెఱంగు మాసినమూన్నాళ్లు,
కల్పకోటిశతంబుగా గణింతు
గీ. నెమ్మి గలవాఁడ నీకు మే నమ్మినాఁడ
లాఁతిగాఁ జూతువా నన్ను లలన! నిన్ను
గాఁగిలింపక మాన నా కన్నులాన
నిలిచి మాటాడవే బాల! చల మిదేల. 83

సీ. పల్కవే నునుఁదేనె చిల్కవే మారురా,
చిల్క వేడుకపల్కు తళ్కు దీర
నిలువవే యొకసారి కలువవే వెడవిల్తు,
కలువవేఁడిశరంబు కలఁచెఁ దాల్మి
చూడవే కన్నెత్తి వీడవే మోడి నీ,
వీడ వే రావె నీ వాఁడ నేను
దియ్యవే చెంత సందియ్యవే మదువు లం,
దియ్యవే ఖలి కంతుకయ్యమునను
గీ. గలికి! రాయంచగాథల కలికి యలికి
యలికి వలమానపవమానగళితమాన
దళితమానసలీల నేఁ దాళఁ జాల
జాల మిది యేల లోలవిశాలనయన!. 84

సీ. జిలిబిలిగాడ్పులచేఁ దాళఁజాల నీ,
ఘననాభిగుహ చెంత గదియ నీవె
మోహాంబురాశిలో మునిఁగెద నిపుడ నీ,
పృథునితంబద్వీప మెనయ నీవె
యామనిభలుతాప మానంగ లేను నీ,
యధరసుధాధార నాన నీవె
చిగురాకుకార్చిచ్చు సెగ లెగయించె నీ,
నెరులమబ్బులచాయ నిలువ నీవె
గీ. మారభూతంబుబల్విత ల్మీతె నీదు
విశదగళరవమంత్రము ల్వినఁగ నీవె
కొమ్మ! విను నాఁటనుండియు నమ్మినాఁడ
జాల మిఁక నేల నేఁ దాళఁజాల బాల!. 85
సీ. ఎలదేఁటిగమిమేటి యెలగోలుమూకల,
నెల్ల ముస్తీబుగా నెచ్చరించి
నలువంక గొరువంకబలితంపుఁదోఁటల,
నెల్లను వేర్వేఱ నేర్పరించి
రహి మించువహి నించు రాయంచగమి యాస్తి,
కై జీతముల నెల్ల గణుతిఁ బెట్టి
నునుమావు లను మావు లెనసినకోయిల,
సరదార్ల కెల్లను సారిఁ జెప్పి
గీ. యదిగొ వలరాజు దనఫౌఁజు నదనుఁ జేసి
వెడలి వేయించెఁ బూపాదవెలిగుడారు
నింక నేఁ దాళ ననుఁ బ్రోవ నిదియ వేళ
యేలనే మోడి యయ్యయో యెమ్మెలాడి!. 86
క. అని తా వనితామణికై
జనితార్తినితాంతవిరహిజనతాఘనతా
పనిదానం బగుమదనుఁడు
ననవిల్లును దాను డోఁచినవితం బయినన్. 87
శా. ఏరా మారుఁడ! తల్లినంక యని నీ కింతేనియుఁ లేదు గా
రారావు ల్ననుఁ జేయ నాయ మగునా రాజత్కృపాశాలియా

శ్రీరామాహృదయేశుఁ డాఘనున కేరీతిన్ దగన్ బుట్టితో
క్షీరాంభోనిధికిన్ హాలాహలముమాడ్కిన్ పాంథవిధ్వంసకా!. 88

చ. బలిమి వియోగవర్గములబాధలఁ బెట్టెదు నిర్దయాత్మ! నీ
దళములు చెల్లవా లయి శశాంగ మరూపక మై శిలీముఖం
బులు కడువాఁడి హేయ మయి పూనినయిక్షుశరాసనంబుని
ష్ఫల మయి పోయెనం గద శుభం బగు ధారుణి కెల్ల మన్మథా!.

గీ. శివుఁడు నిను జీవమాత్రావశిష్టుఁ జేసె
నన్నఁ గడముట్టఁ దునుమ కట్లగుటఁ గాదె
తనువు నగ మైన భంగంబు తడఁబడంగ
జంగ మై పోయె శత్రుశేషంబు దగునె. 90

ఉ. మత్తత విప్రయోగిజనమర్దనుఁ డైనప్రసూనధన్వికిన్
గత్తు లొసంగినట్టిజనఘాతుకమాధవనామధేయ మ
త్యుత్తమ మేగతిం గలిగెనో గద నీకు సుధాఖ్య గారకున్
హత్తినలీల రక్కసున కంచితపుణ్యజనాఖ్యయుం బలెన్. 91

గీ. మధుపగుణశాలితో మైత్రి మహి నొనర్చి
పైకములఁ గూర్చి పంచమభంగి పేర్చి
రంతు లిడియెదు జాతి రసంత యెన్న
నుచితగతి లేదు కాసంత యోవసంత!. 92

ఉ. బాపురె పాంథభంజన! ప్రభంజన! యామ్యదిగంతరంబునం
గాపుర మీవు సల్పుటలు కాలునికిన్ జనపీడనంబు లం
కాపురి నుండుదైత్యులకుఁ గర్కశభావము చందనాద్రిశృం
గోపరిపన్నగావళికి నుగ్రత నేర్పను గాదె నిచ్చలున్. 93

చ. ఇల సుమనోగుణంబు విరియించెదు ప్రాణ మటంచు నెంచు మ
మ్మలయఁగఁ జేసె దౌర మలయానిల! యెంతటిమాంద్య మెంతపాం
క. సులగతి గర్భమందె బలసూదనుఁ డాగతి మట్టుఁ బెట్టఁగా
నిలిచె జగంబు కానియెడ నింగియు నేలయు నాక్రమింపదే. 94

అవునా ప్రేరేప మనో
భవు నాపై కలితతామ్రపర్ణీపవనా
పవనా! పథికోత్పవనా
పవనాపవనాదిచలదుపవనా! పవనా!. 95

సీ. పొదలపై మెదలుతుమ్మెదలార! మీదాఁక,
చెలికటాక్ష మొకింత కలుగుదాఁక
గములుగాఁ దెమలుకీరములార! మీదాఁక,
హరిమధ్య చేరి మాట్లాడుదాఁక
వగలచే బొగలుసంపెఁగలార! మీదాఁక,
మృగనేత్ర యంగీకరించుదాఁక
సిరులచే వఱలుతామరలార! మీదాఁక,
శుకవాణి మొగ మెత్తి చూచుదాఁక
గీ. నవము నవముగ మెఱయుపల్లవములార!
ప్రబలుమీ రేఖ కాంత చేపట్టుదాఁక
తగదు చల మింక దైవ మేదారి నైన
తలఁపు లీడేర్పఁగా నేర్పుఁ దరుణిఁ గూర్పు. 96

వ. అని యివ్విధంబునం బలుకుచు నళిపికశుకనికరకలకలంబున కలుకుచు నధైర్యంబునం దలఁకుచు నరిమురి యరిమి కరకరికఱకుచెఱకు విలుతుం డొరవెఱికి కలుకు కఱుక్కున నఱకుచిగురాకుబాకు తాఁకుచకచకలకుఁ జకితాయమానమానసుండై పొగలుచు దగదగ మని రగులు సెఱగలిపగిది రగులుకొనుదిగులు సెగల మిగుల నొగలుచు రాకేందువదన యవలోకంబు లేమిం జేసి లోకంబు నిరాలోకంబుగ నెంచుచు నమ్మించుఁబోఁణి తనయెడం జేసినవినోదంబులు సారెసారెకుం దలంచుచు నచ్చిగురుబోణింగూర్చి యెడఁబాసినదైపంబుకుటిలనటనకు వెఱగందుచుఁ గుందరదన తనుఁబాసిన ఖేదంబున నేమి పాటుపడునో యని కుందుచు నొప్పులకుప్ప నెప్పుడు గనుగొందునో యనుకోర్కులఁ దెప్పలం దేలుచు నంతకంతకు దురంతం బగుకంతుసంతాపంబునం దూలుచుఁ గ్రమ్మర నమ్మరాళగామినిం జెందుసుపాయంబుఁ గానక శరీరధారణంబునం దేమియు నాసఁ బూనక బెట్టునిట్టూర్పుగాడ్పుల నధరపల్లవంబు బీటలువాఱ సంజాతకార్శ్యంబున ముంజేతికంకణంబులు జాఱ నానంగరాని విరహాగసాగరంబు చుట్టుగొనెనో యనుకెఱంగున బొంగినకన్నీరు కాలఁకులం దొలంకులుగా నిగుడ సైపరానితాపంబున దం బైన యాణిముత్యంబులసరంబు లింద్రనీలవిసరంబులం దెగడ నెం దలుకు

డైన నిందుముఖి వచ్చె నని దిగ్గున లేచి బిగ్గనం బయలు కొఁగి
లించి కానక సిగ్గునం దలవంచుచు నిప్పు డమ్ముద్దుగుమ్మ నన్ను రమ్మని
కమ్మఁబంపినం గదా తనతపంబు ఫలియించు నని యెంచుచు య
త్యాసలోచనాధీనమానసుం డై యుండునవసరంబున. 97

చ. శిరమున కెంజెడ ల్నుదుటఁ జెన్నగుబి త్తరిబొట్టు వ్రాలెలన్
సరసపుపీడిపుంగఱలు చన్గవపై రుదురాకపేరులున్
గరమున నాగబెత్తమును గాత్రమునన్నునుబూది యొప్పఁగా
నరుదుగ జోగురా లొకతె యచ్చటికిం జనుదెంచెఁ గ్రక్కునన్. 98

క. అరుదెంచినయవ్వనితన్
బరిసరమునఁ గాంచి వినయభరితమృదూక్తిన్
దరుణీ! యెందుం డెందుల
కరిగెద వెందుండుదాన వని యడుగుటయున్. 99

క. కాశీపురమున వాసం
బే నలుపుదు నమరగురునిగృహమున నం తే
వాసి నయి యుండుదాన ని
న్నే సతతముఁ జూతు నన్ను నీ వెఱుఁగవొకో. 100

చ. అతులితరూప! నే నలబృహస్పతియింటికిఁ బోయినట్టిచో
నతవిలాసినీమణి రహస్యముగా నను బిల్చి నీదుసం
గతియు వియోగముం దెలిపి గ్రక్కున నెక్కడ నున్నవాఁడొ యే
వితమున నేనియు న్వెదకి వేగమె రమ్మని పంచెఁ బంచినన్. 101

క. వెదకం బోయినతీఁగెయ
పదములఁ దగిలినవితంబు పాటింపఁగ ని
న్నిదుట నె కనుఁగొంటిని స
మ్మదమున వారిజాంక! వినుము మానిని వెతలన్. 102

ఉ. ఎంతని విన్నవింతు రజనీశ! రతీశదురంతచింతచేఁ
దాంతి వహించునీదువనితామణికిన్ ద్రుటి యొక్కదివ్యవ
త్సాంతర మై క్షణం బొకయుగాంతర మై నిమిషంబు బ్రహ్మక
ల్పాంతర మయ్యె నెన్న మఱి యవ్వలిమట్టు వచింప శక్యమే. 103

క. పులకపయిరు చనుమిట్టలు
మొలక లెగయ మెఱుఁగు లెసఁగుబొమవిలు చెలఁగన్

జలము గురియు జెలికనుగవ
జలదము లనఁదగును గాక జలకము లగునే?. 104

ఉ. నేర్పుమెయిం బటంబునను నిన్ను లిఖించు లిఖించి రెప్ప ల
ల్లార్పక చూచుఁ జూచి తనయక్కునఁ జేర్చును జేర్చి సంతసం
బేర్పడ సొక్కు సొక్కి తనహృద్గతతాపము నిన్ను సోకనం
చూర్పులు నించుచు న్నెలఁత యున్నది కన్నది విన్నవించితిన్. 105

ఉ. ముద్దియమోహ మెంతటిదొ మోహనరూపవిలాస! వింటె యే
సుద్దుల నొల్ల దెవ్వరినిఁ జూడఁగ నొల్లదు సొమ్ము లొల్ల దే
ప్రొద్దు విడెంబు చల్వలును భోజన మొల్లదు నిద్ర యొల్ల దీ
కొద్దికి వచ్చువిల్తునిలకోరుల నేమగుచున్నదో కదా! 106

గీ. దేశములు లేని పెక్కుసందేశములను
నాడివె నని తెల్పఁగా నిందు తడవు పట్టు
నింటిచెంగటిపూఁబొదరింటి కిపుడె
నిన్ను రమ్మన్న దనవు డానీరజాక్షి. 107

ఉ. తాపముఁ దీరె నామది సుధామధురోక్తులు నీవుఁ దెల్పఁగా
తాపసి! యీ మహోపకృతి ధారుణిఁ జేసెడువార లెవ్వరున్
మాపటివేళ వచ్చెదను మల్లియపూఁబొదరిల్లుఁ జేర నీ
వాపరమాణుమధ్యకు మదాగమనం బెఱిఁగింప నేఁగుమా. 108

క. అని దానిఁ బంచి దట్టియు
ఘనమగు కాసెయును గట్టి కట్టాయిత మై
వనజాక్షి యుండుతమి గని
యనుగుణముగఁ దమి ఘటించె నన రవి వ్రాలెన్. 109

మ. ప్రతిజన్మంబు సుమంగలీత్వగరిమన్ బ్రాపింప నింద్రాణి సు
వ్రతచర్య న్వరుణానికిన్ రవి హరిద్రాచూర్ణరాశి న్నభ
స్తతపూర్వంబున వాయసం బొసఁగఁ బ్రత్యక్సింధువీచీపటా
వృతి యొప్ప న్గొని చల్లునక్షతలు నాఁ బెంపొందెఁ దారౌఘముల్.

క. చరమగిరి నెక్కి పశ్చిమ
శరధిం దననీడఁ జూచి శత్రుహరేచ్ఛన్
హరి దుముకన్ నిర్భయతన్
దిరిగెడుకరిఘటలొ నాఁగఁ దిమిరము లెసఁగన్. 111

మ. సమిదుల్లాసి ధనంజయుండు పటుతేజస్స్ఫూర్తి నై యుండి యా
సమయం బౌటయు హేళిసంగ్రహవిరాజన్మూర్తి యై భూరిభీ
ష్మమహం బొకరుచక్ర నేత యసదై జాలిన్ దదీయాంశకా
ఘముఁ దోర్ద్రోగానమాత్స్యమాళికలమిన్ గల్గెన్ ముదం బయ్యెడన్.

మ. నటనోద్ధూతగిరీశనూపురమున న్వ్రాలెన్ దినేంద్రుండు త
చ్చటులాతామ్రజటాచయప్రభ లనన్ సంధ్యారుచుల్ పర్వెఁ ద
త్పటుజూటీనటదాపగాంబుకణికాభన్ దారకల్ మీటెఁ ద
త్కటినిర్ముక్తగజేంద్రచర్మ మనఁ జీకట్లొప్పె నంతంతటన్. 113

సీ. జలజాప్తజాతీరతులసీవనవిహార,
పటుమురారిమయూరబర్హరుచులు
అంజనాద్రినితంబకుంజరనికురుంబ,
కటదానరోలంబపటలఘృణులు
శైలకన్యోత్సంగచరదంతివక్త్రాంగ,
కలితనీలభుజంగగరళనిభలు
సాగరాంతస్సీమచారిదైత్యస్తోమ,
తూలమేచకచామరాళిసుషమ

గీ. లోకముగఁ గ్రమ్ముకై వడిఁ గాకనికర
కంబళీకదంబకాదంబసాంబకంఠ
జాంబవద్బలజంబూఫలాంబుదౌఘ
డంబరము లైనయంధకారంబు లెసఁగె. 114

క. అప్పుడు సంకేతిత మగు
నప్పాపాదఁ జేరి సాహసైకసహాయం
బొప్పఁ జెలి వచ్చుమార్గము
రెప్ప యిడక చూచు చుండె రేరాజు తమిన్. 115

గీ. అంత నాయోగిజవరాలు మంతనమునఁ
బోయివచ్చినక్రమ మెల్లఁ బొలఁతి కెఱుఁగఁ
జెప్ప నదియును మది మోహ ముప్పతిల్ల
బహుమతు లొనర్చి సాహసపటిమఁ జేర్చి. 116

మ. గృహకృత్యంబులు వేగ తీర్చి నిజసంకేతస్థలీసీమకున్
బహుమార్గంబు లమర్చి రాత్రిగడియ ల్పల్మాఱునున్ లెక్కగా

ర్చి హితోక్తిం గడుప్రౌఢ వోయె ననుచున్ శిష్యావళిం బంచి యా
మహిళారత్నము వేడ్కభర్త భజియింపం దా కృతార్థయై. 117

చ. కపటయుతాంతరంగమునఁ గ్రక్కున ముందటిజాముకూటమిన్
స్వపతిని నిద్రఁబుచ్చి తనపై నతఁ డుంచినకేల్దయల్చి పా
నుపుపయి నుంచి లేచి పదనూపురము ల్సడలించి తల్పునే
రుపు తగఁ బుట్టిగొళ్ళెమిడి రూపవతీమణి సంభ్రమంబునన్. 118

సీ. విప్పుకప్పుగఁ గొప్పకొప్పున విరినల్ల,
కలువలదండలు చెలువు మీఱ
సిబ్బెంపుగబ్బిబల్గుబ్బ చన్గవను మీఁ,
సరము లౌసీలంపుశరము లమర
కళుకు హొందళుకులం గులుకుమైమృగనాభి,
పంకంబు నెఱపూఁత పొంక మలర
మేలుడాల్మీలనేల్గాంలుకన్నులు పోఁగ,
కాటుక రేఖలు నీటు మెఱయఁ

గీ. బోసఁగ కఱివన్నెసాలువు ముసుఁగువెట్టి
చాల సొమ్ములు పూలు బాగాలుఁ గొనుచు
గురునిజవరాలు తమతోఁటగోడ దాఁటి
శశిఁ గదియ వచ్చె సతు లెంత జంత లౌర! 119

క. ఆరీతిఁ జేర వచ్చిన
తారాతరలాక్షిఁ గాంచి తారావిభుఁడున్
రా రమ్మని చేరం జని
గారవమున బార సాఁచి కౌఁగిటఁ జేర్చెన్. 120

చ. అనుగతహారవల్లిచుర మాపరిచుంబితదంతవాసమ
త్యనుపమమోహజాతపులకాంకుర మర్దనిమీలితేక్షణం
బనవరతస్ఫురన్మణిత మత్యనురాగనిరస్తనీవిబం
ధన మగుచుం జెలంగెఁ గడుఁ దద్రతి సౌఖ్యరసాతిభూతి నై. 121

ఉ. మానినిఁ గూడి యిట్లు లసమానసుఖాంగజకేళిఁ దేలి తా
నానలినారి నారిని ప్రియంబునఁ దోడ్కొని వేడ్కతో నిశిన్
బూనిక మీఱఁగా నరిగి పూర్వదిగీశపురాథ మాప్రతి
ష్ఠానపురి వ్వసించె నయశంబునకున్ భయ మేమి కాముకిన్. 122

వ. అంత. 123

మ. తొలి దేవేంద్రుఁడు మాకులంబు చొరలేదో మేము నార్గోముఁరా
యులయంకస్థితిఁ గాంచ లేదొ స్వరవిద్య ల్మున్ను మావారికి
తులచేఁ బాణిని నేర్వఁడో యని కులస్థానప్రతిష్ఠల్ త్రిభం
గుల ఘోషించెను నాఁగ గోళ్ళుకలయం గూసెన్ ధరామండలిన్.

సీ. భూరిత్రియామికాభోగిని తొలికొండ,
 పుట్టపై నిడిననిర్మోక మనఁగ
ప్రత్యూషవిష్ణునిర్మదితాంధకారాబ్ధి,
 రహిఁ దోఁచునవసుధాలహరి యనఁగ
పద్మినీమిత్రుఁడు బ్రహ్మవేషము దాల్చు,
 తఱిని బట్టినవెల్లతెర యనంగ
కుముదంబులకుఁ గలక్రొవ్వానుగుగ్గిల,
 పొడి యుంచుదీపంబుపుటిక యనఁగ
గీ. వెలయ వేగురుచుక్కనువెన్నముద్ద
చెంతఁ జూపట్టుకానుపజ్జిగ యనంగ
మ్రుచ్చువేడుకకత్తెల మోము లెల్ల
వెలవెలను బోవఁ దూర్పునఁ దెలుపు దోఁచె. 125

ఉ. చుక్కలతేఁడు తూర్పుదెసఁ జోదు తనుం గురుసంగరార్థమై
యుక్కునఁ దారసిల్లు నని యుక్కళ మంపినరీతి వేగురుం
జుక్క సురేంద్రుదిక్కునను శోభిలెఁ దద్బలశోణ రేణువు
ల్మిక్కుట మయ్యె నాఁగ నటమీఁదఁ జెలంగెఁ బ్రభాతరాగముల్.

క. చీఁకటి కాటుకపిట్టలు
కాకుపడన్ భాస్కరుండు కిరణాలకము
ల్వైక నిగిడింపఁ దారలు
వ్యాకులతం దారె ఖగము లగుటన్ భీతిన్. 127

సీ. తేఁటి కాటుకరేక సీటు మీఱఁగఁ దీర్చి,
 మిసిమిగాఁ బుప్పొడి పసుపుఁ బూసి
తెలితేనెనిగ్గులతిలకంబు సవరించి,
 రమణీయపత్త్రాంకురముల నలరి

కమ్మబంగరుచాయ కర్ణిక ల్లావణించి,
హంసకస్ఫూర్తిచే నతిశయించి
యుదయరాగంబు సొం పొదవఁగా ధరియించి,
కంకణంబులు చాల పొంకపఱిచి

గీ. చెలఁగుతర్యగలపయ్యెదచెఱఁగు జాఱ
చిఱునగవు నెమ్మొగంబునఁ జెంగలింప
పద్మినీకాంత యతులసౌభాగ్యగరిమ
గాంచి పతికన్న మున్న మేల్కాంచి యుండె. 128

చ. జననయనాపరోధకరశార్వరగర్వ మడంగఁ ద్రొక్కి స
న్మునిగణసన్నుతు ల్వెలయ ముఖ్యమహామహనీయమూర్తిచే
నినుఁడు సెలంగఁ బద్మిని యహీనవికాసము నేత్రపద్మము
ల్గనఁ జెలఁగెన్ మరందకణకైతవకౌతుకబాష్పపూర యై. 129

చ. వనజము లుల్లసిల్లఁ జెలువం బఱి చీఁకటి పెల్లగిల్ల నిం
పునఁ దగునాత్మబింబరుచి పూర్వమహానగముఖ్య మెల్లఁ గాం
చనగతిరీతిఁ జెల్ల రవి చక్కఁగ నెక్కెనెఁ దూర్పుదిక్కునన్
ఘనగతిఁ జీఁకటుల్ మరలి క్రక్కునఁ జేరెను స్త్రీలవేణిలోన్. 130

చ. తగ సమయావనీవిభుఁడు దాల్చినకెంపులదాలిబిళ్ళ యన్
పగిదిఁ జెలంగె భాస్కరుఁడు భాసురరశ్ములు భర్మరశ్ములై
నిగిడి కనంగ నయ్యె కడు నింగిని దత్తరుణారుణాతపం
బొగి నలరెం దదీయతను వొందినకుంకుమపూఁతకైవడిన్. 131

ఉ. అంతట దేవమంత్రి మలయాచలకూటపటీరవాటికా
భ్యంతరనిర్గతానిల మహర్మ్యఖ[illegible]ధితపద్మసౌరభా
క్రాంతి నెసంగుచున్ బొలయఁ గంతునిగంతుల నిద్రలేచి తా
నింతిని గౌఁగిటం బొదువ నిట్టటు శయ్యకుఁ జేయి దార్చుచున్.

క. కానక లతికాగాత్రిం
గానక మది జల్లు మనఁగఁ గరము తమి బెడం
గానక మనసిజుఁ డేచం
గా నకటా! యనుచు గృహము కలయఁగ వెదకెన్. 133

చ. వెదకి వధూమణిం గనమి వేదనఁ జెందు మనంబునందు నీ
బ్రదుకు నిరర్థకం బనుచుఁ బల్మఱు వేసరు బల్కు వేటకే

సుదతి యటంచు నుస్సురనుచుఁ నలుదిక్కులు సూచి విభ్రమా
సదగతిఁ గంప మందు మదసామజకంపితభూరుహాకృతిన్. 184

మ. అతఁ డారీతి నిజాంగన న్వెదకి దివ్యజ్ఞానదృష్టి న్నిశా
పతి గావించినకీడుగాఁ దెలిసి హా! పాపాత్ముఁ డెంత దు
ష్కృతకర్మంబున కొగ్గె సిగ్గు కులముం జింతింపకే పుంశ్చలీ
స్థితిచే నీబలుజంత యెంత పనిఁజేసె న్నమ్మరా దెవ్వరిన్. 185

క. ఏ కినిసి శపించిన నిపు
డాకులదూషకుఁడు గ్రుంగు నది యొకహాచ్చా
కోశారిని దండింపఁగఁ
శాశారికిఁ దెలిపి నేఁడ పరిమార్పింతున్. 186

క. అని నిశ్చయించి మది న
య్యనిమిష దేశికుఁడు దుస్సహాగ్రహమతిచే
ననలునివితమునఁ గనలుచు
ననిలజవము మెఱయ నిలకనటు చని యెదుటన్. 187

క. గంగం దరంగరవ మెస
గంగం బ్రవహించు నిన్ను గం గనుగొని యే
గంగం బురముల నెల్ల న
గం గలనిర్జరులపురి తగం గనుపట్టెన్. 188

సీ. ఘనసుధర్మాస్థితుల్ ఘనసుధర్మాస్థితు,
లన మహాభోగ మొం దనుభవింతు
రప్సరోజాతంబు లప్సరోజాతంబు,
లనఁగ హేమాభిఖ్య లమరు నెందు
సురభి మరుత్పాళి సురభి మరుత్పాళి,
నా నెందుఁ జెందు మందారలీల
నానత్యముఖ్యులు నా సత్యముఖ్యులు,
నా నెందుఁ గాంతు రానందవనంబు

గీ. నమరనాయక మణిలీల నమర నాయ
కమణి శచిమోవిముద్దులు గాంచు నెచట
విష్టపవభూషణం బన వెలయు నెద్ది
యట్టి యమరావతీపురి నతఁడు చేరి. 189

గీ. వింత లేమియుఁ జూడక వివిధరత్న
కలితము లైనగవనివాకిళ్ళు గడచి
మొగమువంచి వివర్ణుఁడై మునుఁగు వెట్టి
నగరివ్రుఁడు నిచ్చ వసియించునగరి కరిగి. 140

సీ. ఆచార్యుఁ డిదె వచ్చి రనుచు దిగ్గన లేచి,
మోడ్పుకేల్దమ్ముల మ్రొక్కువారు
నతిరయంబున నితఁ డాపద వచ్చిన,
ట్లరుదేరఁ గత మేమొ యనెడువారు
వింతలేమొ చాల వినఁబడు నేటికి,
నంచు నాతని వెంబడించువారు
నాళ్లఁ గోల్పడినయ ట్లలకొ యిపు డింత,
యధికదైన్యముఁ జెందె ననెడివారు

గీ. పరిజనము లెవ్వరును లేక పల్లకొక్క
కొల్లబిరుదులు వర్జించి యేరితోడ
మాటలాడక వేదబ్రాహ్మణునిరీతి
వచ్చె ననువారు నయి సురల్ రిచ్చపడఁగ. 141

సీ. కరకంకణంబులు గల్లని చెలు లిరు,
కోపులఁ జేరి వీఁచోపు లిడఁగ
వహ్న్యర్కినైరృతివరుణవాయుకుబేర,
శంకరుల్ గదిసి పార్శ్వములఁ గొలువ
సురసార్వభౌమసంగరవిరస్తపులోమ,
బలివిరామ యటంచు బట్లు పొగడ
రంభోర్వశీముఖ్యరమణీలలామము,
ల్పదపాలికోపు లేర్పడ నటింపఁ

గీ. శాణితలమున భిదురకృపాణి మెఱయ
ననుపమానసుధర్మాసభాంతరమునఁ
బృథులచింతామణీభద్రపీఠమునను
నిండుకొలువుండు నిర్జరనేతఁ గనియె. 142

ఉ. అగ్గిరిభేది యొంతయు బృహస్పతి దవ్వులఁ గాంచి గద్దియన్
దిగ్గన డిగ్గి దిక్పతులు దేవమునుల్ గరుడోరగాదులున్

దగ్గఱ రాఁ జెదుర్కొని పదంబులకున్ బ్రణమిల్లి యాత్మలో
నగ్గల మైనభక్తి తగ నర్ఘ్యము పాద్యము నిచ్చి క్రక్కునన్. 143

క. కైదండ యొసఁగి తోడ్కొని
పావరగతి వచ్చి మణిమయాసనమున న
య్యాదిత్యతేజు నునిచి శు
భోదర్కము గాఁగ సముచితోక్తులఁ బలికెన్. 144

గీ. ఓమహానుభావ! సేమమే మీకు మీ
మోముఁ జూడఁ జిన్నఁబోయి యున్న
దేమికారణంబొ యేను శిష్యుండనై
యుండ నింతవంత నొంద నేల? 145

క. అన విని యవనతముఖుఁడై
యనిమిషగురుఁ డిట్లు లనియె నమరేంద్రునితో
వినిపింపరానికార్యము
వినిపింపఁగవలసె నైన విను మేర్పడగన్ 146

ఉ. అత్రిమునీంద్రనందనుఁడు నబ్జభవాంశజుఁ డౌకుమువ్వతీ
మిత్రుఁడు తండ్రిపంపునను మిక్కిలి భక్తిని మమ్ముఁ జేరి స
చ్ఛాత్రునియట్ల వేదములు శాస్త్రము లన్నియు నేర్చి ద్రోహియై
మాత్రధికన్ మదీయసతి మానితశీలను బట్టె వింటివే. 147

క. అంతియ కా దాపాతకి
యెంతయు మది భయము లేక నేమేమో మ
త్కాంతకు బోధించి వెసం
జెంతను నే లేనివేళఁ జేకొని యుతికెన్. 148

క. హరిహయుతో గురుఁ డీగతి
హరిణాంకుని కానినడక లటు దెల్పుతఱిన్
సుర లెల్ల చెవులు మూసుక
హరి హరి! యిదియెంతపాప మని తమలోనన్. 149

చ. కటకట! యింత పాతకము గన్నది గా దనువార లిప్పుడా
కుటిలుని నాజ్ఞ సేయఁ దగుఁ గొంచక యం చనువార లాపె దా
నెటువలె సమ్మతించె మని నీ పని కం చనువార లింతు లిం
తటిపలుజంతలా యనుచు నానను వ్రీలెడువార లై రటన్. 150

చ. అనిమిషనాథుఁ డయ్యెడ మహాగ్రహదుర్గ్రహమానసస్థితిం
గనలుచు భీషణాకృతిని గన్నులు వేయును కెవురింపఁ గా
నని ననలాదిదిక్పతుల నందఱఁ గన్గొని మీరు వింటిరే
చెనటి నిశాటుం డిపుడు చేసినయాకొఱగామిచందముల్. 151

శా. అంభోజాసనుచే వరంబు గొని గర్వాయత్తుఁడై యెవ్వరిన్
సంభావింపక చేసె నాగురుసతీసంగం బతిద్రోహి యై
దంభాచారుని గౌరతల్పగుని మద్భావాగ్రజాగ్రన్మహో
దంభోళిం దల ద్రవ్వ నేసెద నహా! దౌరాత్మ్య మే నైతునే. 152

మహాస్రగ్ధర.
అని దిగ్వేదండశుండాయతపృథులభుజోదగ్రదంభోళి కేలన్
గొని రోదోమండలన్ మిణ్గురులు గుములుగా గుప్పసారించి యుద్య
ద్ఘనశక్తిన్ ద్రిప్పఁ గొండల్ గడగడ వణఁకం గల్పవిభ్రాంతివేళా
జనితామర్షాంతకాలస్మరహరుక్రియనాస్థాని దిగ్గంచు లేవన్. 153

చ. అనలుఁడు లేచి నిర్జరకులాధిపుఁ జూచి యిదేమి దేవ! నీ
పనికి జనంగ లేచెదవు డాగ్రహవృత్తిని నింతమాత్రకై
ననుఁ బనిఁ బంపు మాఖలుని నాఘనఘోరకరాళకీలలన్
వినుకరఁతున్ సముద్రనవనీతపదంబు యథార్థమై తగన్. 154

మ. అనినం దండధరుండు చండభుజదండాస్ఫాలనోద్దండసి
స్వనదీర్ణద్రుహిణాండకంపితజగత్సత్త్వయ్యాదుర్నిరీ
క్షనిదాఘార్కనిభాననభ్రుకుటిదంష్ట్రాభీషణోద్యద్ఘనా
ఘనసంఘోషముకాలికాతనుతమస్క్రాంతాఖిలాశాంతుఁ డై. 155

శా. జంభారాతినిఁ జూచి యిట్టు లను దోషాకారుఁ డాచంద్రుసం
రంభంబు ల్బహులోపఘాతముల నారం జేసి యత్యుగ్రతన్
గుంభీపాకము కాలసూత్రము తమఃకూటంబు గాన్పింతు న
న్నంభోజాసనుఁ డిట్టిదుర్మతులఁ బో నార్పంగఁ దాఁ బూన్పుటన్. 156

చ. అలవరుణుండు భాసురనయావరణుం డను నిర్జరేశ్వరున్
గనుఁగొని సామదానములఁ గానిపను ల్మఱి భేదవృత్తిఁ జే
కొని యొనరింప నౌ నటుల గూడనికార్యము దండయుక్తిచేఁ
గొనకొని దీర్ప నీతికిఁ దగున్ మునుమున్నుగ దండ మర్హమే. 157

ఉ. సారసగర్భుఁ డాతని కొసంగెను గాండివ మక్షయాస్త్రతూ
ణీరములున్ మనోజవము నిత్యము నైనరథంబు దీధితి
స్ఫారమనోజ్ఞవజ్రకవచంబు నసాధ్యము నాపురంబు న
వ్వీరు సురాసురావళికి వేల్పొని చూపఁ దరంబె పోరులన్. 158

ఉ. కావున దూత నొక్కరుని కైరవమిత్రునిచెంత కన్పి త
ద్భావము గాంచి వచ్చుటకుఁ బంపుట యుక్త మతండు సంధిచే
నావనజాక్షి నిచ్చినఁ బ్రియం బగుఁ గాక యెదిర్చె నేని యో
దేవ! భవద్భుజాకులిశతీవ్రత నియ్యకొనంగఁజేయుమా. 159

చ. అన విని యట్ల చేయఁ దగు నంచనె నైరృతి కార్య మిందునన్
గొనకొన గోట నాపనికి గొడ్డలి యేటి కటంచుఁ బల్కె న
య్యనిలుఁడు రాజనీతి యిది యం చనె యక్షవిభుండు మఱచిదే
పనుపుఁడు దూతఁ జాత మని పల్కెఁ బురాసురవైరి యయ్యెడన్.

క. అనిన సురేంద్రుఁడు గురుతో
ననఘా! యిటు సేయ మీకు నభిమత మగునే
యని యాతనియనుమతిఁ గై
కొని తా నొక్కరుని బిలిచి కుశలత దోఁపన్. 161

ఉ. చందురుచెంత కీవు చని సమ్మతి గా నిపుణత్వ మేర్పడం
బొందుగఁ బల్కి సంధి యగుపొ ల్పొనరించుకర మ్మటన్న సం
క్రందనునాజ్ఞ నాదలను గైకొని వాఁడు విమాన మెక్కి దాఁ
జెందొవవిందుపట్టణము చేరఁగ నేఁగి వియత్పథంబునన్. 162

చ. సరయత వచ్చి వెల్పటివాకారముచెంత రథంబు డిగ్గి భా
స్వరమణికీలితంబులు విశాలము లై తగుకొన్ని కక్ష్యము
ల్వరుసఁగ దాఁటి యింతిపురివాకిటిపెద్దలఁ గాంచి వారితో
సురపతిదూత వచ్చె ననుచు న్వివరింపుఁ డటన్న వారలున్. 163

క. గమికత్తెలతో నవు డా
క్రమ మెఱిఁగింపంగ వారు గ్రక్కునఁ జెలికి
ప్రమదప్రదమై యొప్పెడు
ప్రమదవనముఁ జేరి యవుడు ప్రముఖం జెసఁగన్. 164

సీ. పటికంపుసోపానపంక్తినిజాంశునం,
ఘటనచేఁ జాలుగాఁ గలిగి మిగులఁ

బోలుపొందుజలసూత్రములు పన్ని రసరీతి,
జలజల ప్రవహించుజలములందుఁ
గలిగినచిత్తావికలువలగములలో,
వలగొనునంచతోయ్యలుల నళుల
లలిత మైనట్టికేళాకూళిఁ జుట్టి పె,
ల్లల్లినద్రాక్షపందిళ్ల చెంత
గీ. పొదలునరవిరిమల్లెపూఁబొదల క్రేవ
వాటమై పాలుతేటపన్నీటికాల్వ
మిసిమిసన్నపుటిసుకపై నెసఁగుచల్వ
గలువపాన్పున నెలజాలిపలకయందు. 165
సీ. జోడు కట్టిన గెల్తు సుదతిరో! విను లీల,
పైజోడుఁ గూడినప్రతిన దగునె
సారె పండఁగ మేలు సమకూరు మాకింత,
కాయక పండు టెక్కరణిఁ గలుగు
నిమ్మెయిఁ గుంకుమ యిదె యంటు వాల్గంటి,
పెనఁగెద నలువులవిడువ నేను
మేలుగ సతమాయె మీఁజి పోఁజూడకు,
కొసరక ముందుగాఁ గూడి పత్తు
గీ. ననుచు నర్మోక్తిచాతుర్య మమర నపుడు
కవజవలు రత్నకంకణరవ మెసంగ
పందెములు గోరి వైచుచు పగడసాలఁ
దారతో నాడువారిణాంకుఁ జేరి మ్రొక్కి. 166
గీ. దేవ! యవధారు వాకిట దివిజనాథు
దూత చనుదెంచి యిపుడు మీతోడ వార్త
లాడ వలె నని యున్నవాఁ డనినఁ గొంత
దడవు చింతించి మది ధీరతను వహించి. 167
క. చెలువ వ్వాలయఁగఁ దారా
తరుణీమణి నచట నునిచి తగ జిగిమిగులన్
మెఱయురతనంపుఁ బావలు
విరిబోణియు మొకళి దొడుగ వేడుక మీఱన్. 168

ఉ. నెమ్మి మిటారిమై పసుపునిగ్గులదుప్పటివల్లెవాటుతోఁ
గొమ్మమెఱుంగుచన్నుఁగవ గుత్తపుగుప్పటురంబునీటుతో
గుమ్మలు వోవ నొక్కచెలి గ్రోలినతేనియ కావిమోవితో
నెమ్మెలు మీఱఁ జంద్రుఁ డొకయింతికరం బవలంబనంబుగన్. 169
సీ. పగడాలచేవకంబంబులు మగరాల,
నిగరాలకోడెగలు నిద్దమైన
యద్దంపువాకిళ్లు నాణిముత్యపుమేలు,
కట్లనీలపుగవాక్షములుఁ గెంపు
టోడుబిళ్లలకప్పు లుదిరిబంగరుబైరి,
టాకులపచ్చలడంబు మీఱు
తిన్నెలు హొంబట్టుతెరలును బటికంపు,
మెట్లును జిగిరంగు మేల్చారంగు
గీ. చందురలు నంద మయి యొప్పుచంద్రకాంత
కుట్టిమంబులు గలకొల్వుకూటమునకు
లీల నరుదెంచి మదకలనీలకంఠ
కంఠరుచిరమ్య మౌ రత్నకంబలమున. 170
గీ. హెచ్చుముత్యపుగద్దియనే కరంగి
సుళువు తలగడ చెయ్యూఁది కొలఁకులందుఁ
గొంద ఱిందీవరాక్షులు గొలువ నుండి
బలరిపుని దూత పిల్వఁ బంపఁగ నతండు. 171
క. చనుదెంచి మ్రొక్కుటయుఁ బ
జ్జను గూర్చుండఁగఁ బనిచి శతమఖుసేమం
బును సురలక్షేమ మారసి
పనివడి నీ వచ్చినట్టిపని యే మనుడున్. 172
చ. కులిశకఠోరధార బలుకొండలతండము గండడంచున
బ్బలియుఁడు పాకవృత్రబలభంజనుఁ డింద్రుఁడు పల్కుచున్నవా
ర్తలు విను పద్మజాంశమున ధారుణి నత్రిమహామునీంద్రు స
త్కులమునఁ బుట్టినాఁడ వనఘుండవు ధర్మవిదుండ వెయ్యెడన్. 173
గీ. అట్టినీ యెడ నొక్కదుర్యశము గల్గె
సొబగుతెలిచల్వకును మసి పూసినట్లు

సకలజనపూజ్యుఁ డైనయాచార్యుభార్య
బలిమిఁ బట్టితి వింతపాపంబు గలదె. 174

క. అంతట బోవక నీవ
య్యింతిని నెత్తుకొని వచ్చి హృదయంబున నొ
క్కింతయు వెఱవవు గర్వా
క్రాంతుఁడ వై యెంత కండకావరమొ కదా. 175

క. ఈతిలో స్త్రీవ్యసనంబే
యతిగర్హిత మందుపైఁ బరాంగన యాపై
సుతశీలుఁ డైనగురుసతి
పతివ్రత నీ వాచరింపఁ బాడియె నీకున్. 176

చ. అరయక మించి చేసితివి యౌవనగర్వముచే నకృత్య మి
త్తఱి మును లైన నీదుతలిదండ్రులపై మొగమోట ని మ్మహా
త్తర మగుతప్పుఁ గాచితిమి దా. యది లేటికి నిప్పు డైన నా
గురు శరణంబు సొచ్చి యళికుంతల నిచ్చుట మేలు కానిచోన్.

క. ప్రకట మగుసంగరంబున
నీకక్షణమున వీపుచర్మ మొలిపించెద యా
మిక వేయించెద నిదె మా
మకభుజదంభోళిచండిమం బెఱుఁగ వాకో. 178

మ. అని దిక్పాలకు లందఱు న్వినఁగ బంభారాతి పల్కంగ దుం
గినుక న్వారలు నిట్లనే యనిరి తీక్ష్ణీభావ మొప్ప న్మహా
మునులెల్లన్ శపియింపఁగాఁ దలఁచి రుష్మాలంబుగా నాగ్రహం
బున సర్వామరసిద్ధసాధ్యులును గుంపు ల్గూడినా రెల్లెడన్. 179

క. నా విని నునుమీసముపై
చే వైచి మొగంబునందు చిఱునవ్వును గో
పావేశంబును దోఁపఁగ
నావేలుపుదూతఁ జూచి యతఁ డిట్లనియెన్. 180

శా. ఓ హోహో! పురుహూతుఁ డెంతటిగృహస్థో! యిట్లు దాఁ బల్కనీ
యూహాపోహము లెందుఁ బోయెనో! ప్రత్యూషంబునం గోడిమై
మోహావృత్తి నహల్యఁ గూడు నెడలన్ బాధింప నేనొల్ల ని
ట్లావో! యొజ్జలభృచ్చకాయపిత మూరా వేయు నిం కేటికిన్! 181

సీ. అమరేంద్రుసంశుద్ధి యతని మే న్దెలుపదా,
        ఋషివధూరతి వహ్ని కిపుడు లేదొ
మఱచెనో పాండుభామాస్నేహ మినజుండు,
        నైరృతినియమ మెన్నాళ్ళ నుండి
పోఁగఁ గాలేదొ యూర్వశిగుత్త వరుణున,
        కనిలుఁ డంజనిఁ గూడి దనియఁ డేమొ
కన్నార్తి యొకసతిఁ గనుఁగొనఁడో కుబేరుఁ,
        డెనయఁడో దారుకావనిని శివుఁడు
గీ. తమతమచరిత్ర లెఱుఁగక తాము నొకరి
ననుకొనుట లాయెనా మంచి దంద్రుగాక
నోళ్లు మూయింతు మద్భుజామానచండ
గాండివనినాద మొనరునక్కదనమునను. 182

క. మగనియెడ రోసి తటు న
మ్మగువయె నను వలచి వచ్చి మంచాడినచోఁ
దగులువడితి నన్నందుకు
దిగఁ బాలెము రాజుపేరు తెలియనిమూఢుల్. 183

ఉ. ఇందుకుగా వహించుక సురేంద్రుఁ డుపేంద్రుఁడు శూలి కేలియుఁ
గ్రందుగ సిర్జరోరగనికాయము లొక్కట వచ్చి తాఁకినన్
జెందిన వేడ్కఁ దారసిలి ఛిందరవందర గాఁగఁ జేసెదన్
జందనగంధి నిత్తునె పొసంగనిసంధికి నేను జొత్తునే. 184

క. ఈవార్తలు మీదొరతో
వే వివరింపు మని పలికి వీడ్కొల్పఁగ వాఁ
డావిబుధేంద్రుని చెంతకుఁ
దా వచ్చి తదుక్తు లెల్లఁ దగఁ దెల్పుటయున్. 185

ఉ. వింటిరె వానిప్రల్లదపువెంగలికూఁతలు వచ్చె నత్రివా
రింటికి హాని యింతటియకృత్యముఁ జేసియు స్రుక్కఁ డెంతయున్
బంటుతనంబులా జలదపంక్తులలోపల దాఁచియున్న నా
వింటికిఁ గార్య మబ్బె వెద వెట్టిన తత్తనుమాంసఖండముల్. 186

చ. చెదరనికొండల న్దరఁగఁ జేయుమదుజ్జ్వలవజ్రకేలికిన్
మృదు వగునీసముద్రనవనీతవుముద్దఁ గరంచు టెంత సే

నిదె కదనంబుటాయితము పొమ్ము గ వచ్చెద మీర లిప్పుడే
కదలుఁడు చాటి చెప్పఁ డెలుఁగన్ దెలుగంటివజీర్ల కీయెడన్. 187

క. అని పలికి యంటిపురికిన్
జనె సురపతి యంత నచటిజగడపువార్త
ల్విని నారదుండు తనురుచి
జనితశరన్నారదుండు సంతస మెసఁగన్. 188

సీ. అక్షసూత్రము ద్రిప్ప నంగుళీతతి యుద్ధ,
జనిహేతుయోజనాభినయ మెసఁగ
శౌరిఁ జేర్కొనుజిహ్వ సమరకారణమైన,
తారావధూటి సంస్తవము చెలఁగ
యలఘువైరాగ్యనిర్మల మైనమదిలోన,
జగడంపువేడుక చిగురులొత్త
నియమకల్పిత మైననెమ్మేన భావిర,
ణోత్సాహకృత మైనయుబ్బు మెఱయ
గీ. కలిగెఁ బో యిన్నినాళ్లకు కడుపునిండ
మిష్టమృష్టాన్న మని పరితుష్టుఁ డగుచుఁ
గుంచె విసరుచు వచ్చె విరించికొడుకు
కదురయంబున నపుడు భార్గవునికడకు; 189

క. ఆరీతి న్జను దెంచిన
నారదునకు దైత్యగురుఁడు నయవిధుల న్స
త్కారము గావించి దర
స్మేరముఖుం డగుచు నేర్పు మెఱయం బల్కెన్. 190

చ. అనఘ! యపూర్వమైనభవదాగమనంబు తలంప నెక్కుచోఁ
బొనరిన కయ్య మిప్పు డగఁబోయఁగ వచ్చినయట్లు దోఁచె నీ
వనుపమదేవదానవమహాహవనాటకసూత్రధారి వై
ఘనముగ వీణె మీటులయకాఁడవు నీ యొక వే నెఱుంగనే. 191

క. అనుటయు నగి పరభావముఁ
గని పల్కెఁగ నేర్పుకృతివి గావే రవి గా
ననిచోటును కవి గనుఁగొను
ననుమాట యథార్థ మయ్యె నైనను వినుమా. 192

ఉ. లాలితరూపయౌవనకళారసధాముఁడు సోముఁ డర్థిమై
వేలుపుటొజ్జపజ్జ నొగి విద్యలు నేర్చుచు నుండ వానియి
ల్లా లొకచోటఁ దా నతని కంగజవిద్యలు నేర్పి సాహసో
ద్వేలతఁ జంద్రుఁ డొడ్కొని తదీయగృహంబున కేఁగె నంతటన్. 193

క. ఆచందము వేవేగన్
వాచస్పతి వచ్చి తెలుప వాస్తోష్పతి దా
సైచఁగ యేచిన కినుక
న్బూచి విధునిమీఁద సైన్యములతో వెడలెన్. 194

ఉ. చందురుఁ డొక్కరుండు బహుసంగరకోవిదు లై కడంగుసం
క్రందనవహ్నిముఖ్యరథికప్రవరు ల్మఱి వేనవేలు వా
రందఱు నొక్కసిం బొదువునప్పు డుపేక్ష యొనర్పఁ బాడియే
యిందున కీవు పాసటయి యిందునకుం జయ మిమ్ము భార్గవా! 195

వ. అనిన దరహాసభాసురముఖుం డై శుక్రుం డిట్లనియె. 196

శా. ఏమేమీ కడువింత వింటిమి బళీ! యిల్లాండ్రలోఁ దార బ
ల్సామే చంద్రుని ముఖ్యశిష్యునిగ నెంచంబోలు మా కింక సు
త్రామాదు ల్పడిఁ జుట్టుకొన్న శశిమీఁదన్ రేఖ గానిత్తునే
నామాహాత్మ్యముఁ జూడుమా గురుని నిందామగ్నుఁ గావించెదన్.

క. సురసంయమివర! మీకున్
చెరిమన్ దృష్టిగను విందుఁ జెట్టించెద సం
గరమున మీరు నిజేచ్ఛా
పరతం జనుఁ డంచుఁ బంచి భార్గవుఁ డంతన్. 198

క. వృషపర్వాదిమహాసుర
వృషభుల రావించి చంద్రువిధముఁ దెలిపి యీ
విషమసమయంబునను నని
మిషులం గెల్తు మని నీతి మెఱయఁగ నంతన్. 199

క. శీతాంశునిచెంతకు నొక
దూతం బనిపించి తాము దోడ్పడురీతుల్
ప్రీతి వినఁ జేసి దైత్యస
మేతముగా శుక్రుఁ డచటి కేతెంచుటయున్. 200

గీ. ఎదురుగావచ్చి శుక్రున కెలమి మ్రొక్కి
కలువరాయఁడు దనుజులఁ గౌఁగిలించి
వావివరుసలు మెఱయంగ వారు దాను
నెనసి శుక్రోదకన్యాయమున వసించె. 201

వ. అనుటయు. 202

ఆశ్వాసాంతము.

శా. శ్రీరామానుజకీర్తిధారణ! రణశ్రీవేణికాఖడ్గధా
రారాజత్కరపద్మ! పద్మహితకృద్రంగద్భుజాధామ! ధా
మారామాంబుజవాసినీపదసముద్యన్నూపురారావదీ
ర్ఘారాతిప్రభుకర్ణ! కర్ణశిబికల్పా! కల్పదానోదయా!. 203

క. ధారాళజయవిహారా!
హారాయతకీర్తికృతదిశాలంకారా!
కారావసదరివారా!
వారాశిశయానపాదభక్త్యాధారా. 204

తోటకవృత్తము.
కురుకరహాటకరూశవరాటకకోసలభోజకళింగమహీ
వరనుతహాటకరత్నకవాటకవర్ణితకూటక! దానజితా
మరతరువాటక! సద్గుణపేటిక! మర్దితతాటక! సాత్కృతధీ
విరచితనాటక! దండకఘాటకవీంద్రకిరీటకళాకలితా!. 205

గద్య. ఇది శ్రీజానకీరామచంద్రచరణారవిందవందనకందళితానందకందాళ
రామానుజగురుచరణసేవాసమాసాదితసాహితీవైభవశేషము కృష్ణ
యార్యతనూభవ సుకవిజనవిధేయ వేంకటపతినామధేయప్రణీతంబైన
శశాంకవిజయం బనుమహాప్రబంధమునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శశాంకవిజయము.

పంచమాశ్వాసము.

శ్రీమన్నరరంగాధిప
రామానుజగుణగణాంకరచనాముదితా
హేమాచలమలయాచల
సీమాచరసుకవిచంద్ర! సీనసుధీంద్రా. 1

వ. అవధరింపుము సూతుండు శౌనకాదిమునీంద్రుల కిట్లనియె. 2

క. అంత శచీకాంతుఁడు మది
నెంతయుఁ గుతుకమున వీరశృంగారరసా
త్యంతరమణీయవైఖరి
వింతై కనుపట్టుమహితవిభవము మెఱయన్. 3

సీ. ధళధళద్యుతి నిండుతగటిమెఱుంగుదు,
ప్పటి కాసెదుంగులు బాగుమీఱ
మృగమదాంకిత మైనమేన వేగన్నులఁ,
గనుపట్టుఘనవజ్రకవచ మొప్ప
దివ్యమాణిక్యదేదీప్యమానకిరీట,
ఘృణు లెల్లదెసల వీరెండ గాయ
కంకణమౌర్వీకిణాంక మౌ కెంగేల,
శతకోటి శతకోటిచెన్ను మిగుల

గీ. కల్పసుమధామభూషణోత్కరము మెఱయ
చెలఁగి దేవర్షిగణము లాశీర్వదింప
మందహాసంబు మోమునఁ గందళింప
వెడలె జంభారి కయ్యంపువేడ్క మీఱ. 4

శా. ఆరీతి న్జనుదెంచి యాఘనుఁడు ప్రోద్యద్దానధారాఝరీ
పూరంబు ల్సెలయేరులై తగ జగాపాంబట్టుపాల్ గైరిక
శ్రీ రంజిల్ల చరత్తుషారగిరి నాఁ జెల్వొందునైరావతం
బారోహించె దిశావకాశములఁ దూర్యారావము ల్నిండఁగన్. 5

చ. అతిముఖ్యే వహ్ని మేషము కృతాంతుఁడు దున్న నరాశి మానవున్
వరుణుఁడు నక్రరాజమును వాయువు లేడి కుబేరుఁ డశ్వ మీ
శ్వరుఁడు వృషంబు నెక్కి వడి శక్తియు దండము కుంతపాశముల్
సురుచిర మాధ్వజంబు నసి శూలమునుం గొని తోడు గూడఁగన్. 6

ఉ. మోమున లేఁతనవ్వెసఁగ ముత్యపుటొంట్లసియాడ మల్కుతో
డా మెనవెట్టి కట్టినకడానిజగాజిగిపాగమీఁద ని
ద్దామెఱుఁగుందురా గులుక తండ్రిపిఱుందు జయంతుఁ డాశ్విక
స్తోముఁడు తోడ వచ్చె రవజో డలరన్ వెలివాజి మీటుచున్. 7

ఉ. స్వర్ణచిరత్నరత్నమయచక్రనపంబుల నబ్జజాండముల్
ఘూర్ణిలఁ గేతుకోటి మెఱుఁగు ల్నిగుడ న్వరహేమభూమిభృ
త్తర్ణకవైఖరిం దగ రథంబులు గొల్వఁగఁ జేరి మ్రొక్కి య
భ్యర్ణమునందె మాతలి రయంబున వచ్చె బలారి మెచ్చఁగన్. 8

మ. బహువర్ణాఢ్యకుథవ్రజంబు మణిచాపప్రక్రియన్ మీఱఁగా
నహనోదంచిత హేమకక్ష్యలు తటిన్మంజుస్థితిన్ బూనఁగా
లహరీవన్మదవారివర్షముగ లీలన్ మత్తమాతంగముల్
రహిఁ గన్పట్టెను మేఘవాహుని మ్రోలన్ మేఘజాలం బనన్. 9

మ. హరి గన్పట్టెను విశ్వరుద్రవసుమాహారాజికాదిత్యభా
స్వరవిద్యాధరసిద్ధసాధ్యతుషితస్వర్వైద్యగంధర్వకి
న్నరయక్షోరగచారణానిలసువర్ణశ్రేష్ఠు లుదగ్రగదా
పరిఘప్రాసపరశ్వథాసిధరులై పార్శ్వంబులం గొల్వఁగన్. 10

మత్తకోకిల.
ఇత్తెఱంగున మోహరించి మహేంద్రుఁ డాహవకౌతుకా
యత్తచిత్తత సర్వదిగ్వలయాంబరక్షితిభాగము
ల్బెత్తు రెత్త గభీరఘోరరవభేరికాపటహంబు లు
ద్వృత్తి మ్రోయఁగ ముజ్జగంబులు గ్రుంగుభంగిఁ గడంగినన్. 11

క. చారులచే నాచందం
బారూఢిగఁ దెలిసి చంద్రుఁ డాహవకేళీ
ప్రారంభసూచకంబుగ
వీరోత్సాహమున భేరి వేయించుటయున్. 12

చ. చెదరె గిరుల్ ద్రవం బడరె శ్రీపతి దిగ్గున నిద్ర మేల్కొనెన్
బెదరె నజాండభాండములు భేదిలె నాదిమభోగికన్నుగ్రు
డ్లుదిరెఁ గలంగె వారినిధు లొక్కట దిక్తటసంధిబంధము
ల్వదలెను పొట్లపువ్వు లన వ్రాలెను ఝల్లన చుక్కలత్తఱిన్. 13

సీ. బిబ్బోకవతి గబ్బిగుబ్బ గుప్పినసొంపు,
గను నురంబున దివ్యకవచ మొప్ప
జవరాలినునుకీలుజడ వేటుదద్దుము,
ద్దుల వెన్నునను కవదొనలు మెఱయ
వెలఁదికేఁ గలపంబు నలఁద ఘుమ్మనుపాణి,
తలమున గాండివధనువు దనర
కిసలయాధరమేని పసపుడాల్దుప్పటి,
కాసె నొప్పగు మొలకత్తి యమర

గీ. మోముఁదామరచిఱునవ్వు మురువు మీఱ
తారఁ గౌఁగిటఁ జేర్చి యుత్తలిరుఁబోణి
కులుకు కిలికించితంబుగ గెలువు మనుచుఁ
బనుప రహిమీఱి వనజారి బయలుదేఱె. 14

మ. ఖలువజ్రంబులబండ్లు కెంపుటిరుసు ల్పాఁబచ్చతాకూబరం
బులు సన్నీలమణిత్రివేణువు మహాముక్తామణీపీఠముల్
తెలివాజుల్ హరిణధ్వజంబు నమరన్ దివ్యాయుధోదగ్రమౌ
నలఘుస్యందన మెక్కి దైత్యగురుక్షప్తామోఘులగ్నంబునన్. 15

సీ. అతిలోకభుజగర్వుఁ డగువృషపర్వుఁడు,
విషమాహితులమిత్తి విప్రచిత్తి
యరిచమూచిత్తదత్తామయుండు మయుండు,
శంబరుం డురుబలాడంబరుండు
సమరసైన్యాజయ్యుఁ డగుశతమాయుండు,
తారకుం డనలోగ్రతారకుండు

ఘనవిభాజితవిరోచనుఁడు విరోచనుఁ,
డాహవదలితాభియాతి హేతి
గీ. యనెడుదైత్యేంద్రు లెనమండ్రు నాఁడె తామె
యష్టదిక్పాలకుల నోర్చు మనుచు సింహ
శరభశార్దూలవృకఘోణిఖరమహోష్ట్ర
తురగముల నెక్కి యుద్ధసన్నద్ధు లగుచు. 16
చ. వెడలఁ దదీయసైన్యములు వెల్వడె నుగ్రతఁ గాలమేఘము
ల్కడఁగినలీల నొక్కమొగి గాటపుఁగాటుకకొండతండము
ల్వెడివడునట్లు లబ్ధు లతివేలములై యరుదెంచునట్లుగా
నడిదములున్ గద ల్గుదియ లమ్ములు విండ్లును బూని యుగ్రతన్.
సీ. మదచండవేదండమండలు ల్గొండలు,
ఘోటకచ్ఛట లూర్మిఘాటకములు
దరదము లై యొప్పునరదముల్ దీవులు,
పటవాళ్ళు కడిమి గన్పడు మొసళ్ళు
కరవాలచయము శ్రీకరవాలమీనముల్,
చక్రసంహతి తోయచక్రవితతి
చంద్రార్ధచంద్రాంకచర్మము ల్కూర్మము,
లాయుధద్యుతిజాల మౌర్వకీల
గీ. లగుచుఁ గనుపట్టుదైత్యసేనార్ణవంబు
భూరిచంద్రోదయంబునఁ బొంగి పొరలి
కెరలి శరలీల వరలంగఁ దరలి వచ్చు
సమరవాహినితో ముదం బమరఁ గవిసె. 18
ఉ. ఆపగిదిన్ ఘటించి యమరాసురసైన్యము లంతరాంతయున్
గోపము లగ్గలింప సెలగో ల్జగడంబునఁ జేరి చేరి తోఁ
దోపుల మీఱి మేటిరవుతుల్ తురగంబుల మీటి పిల్వ చె
య్యాపక పూర్వపశ్చిమమహాంబునిధు ల్వలెఁ దారసిల్లినన్. 19
క. సుభటుఁడు సుభటుఁడు హరి హరి
యిభ మిభమున్ రథము రథము నెదిరించినయా
రభస మిది యేమి చెప్పన్
నభ మగిలెన్ బుడమి క్రుంగె నగములు పగిలెన్. 20

వ. ఇవ్విధంబునం గ్రమ్మి యుష్మాహారంబులు రెండును ముష్మరంబుగాఁ బోరునవసరంబున యుగనిగమనారంభసంరంభ విజృంభమాణమహాంభోధరగర్జాగంభీరంబు లయినభేరీభాంకారంబులును ప్రళయకాలభైరవహుంకారశంకారచనాచరణంబు లయినభీమధమాధమికాధనుధమత్కారంబులు నకుంఠితపురుషకంఠీరవకంఠ నాళ త్వేళాకరాళంబు లైనవీరకాహళీకోలాహలంబులును విగ్రహావేశాగ్రహోదగ్రహయగ్రీవగ్రీవాముహోగ్రహేషాభీషణతాక్రూరంబు లయినబూరగలరవంబులును మంథాచలమంథానమథ్యమానమహార్ణవోదీర్ణనినాదానువాదంబు లయినయసంఖ్యశంఖఘుమఘుమప్రణాదంబులునుసంవర్తనర్తనప్రవృత్తమృత్యుంజయచరణసంఘటనస్వనఘోషణంబు లయినవీరభుజాస్ఫాలననిర్ఘోషణంబులును మహావరాహఘోణారవజయప్రవీణంబు లయినపటహడిండిమడమరుఢక్కాఝల్లరీతమ్మటప్రముఖనిఖిలవాద్యరావంబులు గొల్లన నుల్లసిల్లిన ఝల్లన మదంబు లుప్పతిల్ల నిప్పు లురులుచూడ్కులఁ బ్రతిసేనాగజంబులఁ గనుంగొని ఘళంఘళధ్వానంబులు మీఱ బారిగొలుసులు పరబలంబులఁ బాయం గొట్టి యుద్యదాధోరణంబు లయినరిపువారణంబులం దాఁకి ఘణిల్లు ఘణిల్లునం గొమ్ముక ట్లొరయ నగ్నికణంబులు నభోంగణంబున కెగయఁ గఠిల్లుఫెఠిల్లునఁ గఠోరదంతంబులు చిటులఁ దుండంబులు పెనుదుకొన నొండొంటిం దాఁకి ఘణంఘణితకాంచనఘంటికాసంఘంబులతోడంగూడ తెక్కలతోడికొండలుంబలె నొకటొకటిం బట్టికొని యుమ్ముగా దంభోళికలాకారంబు లయినకొమ్ముకత్తులు గట్టినకొమ్ము లెంతయుం జూడఁ గ్రుమ్ములాడుచుం బోరుసేనుంగులును తరటు గావించి ఘోటకంబుల మీఁటి ప్రతిబలంబులు బడలువడంజొచ్చి పగతురునిగిడించుకుంతతోమరప్రాసశక్తిశూలాద్యాయుధంబులు చిదురుపలై గగనంబున కెగయం దొడుపుకత్తులు బిసబిస విసరుచు వేడంబులఁ దిరుగుచు కేడెంబు లొడ్డుకొని చకచకాయమానంబు లయినచికిలిబాకుతారులు గొని నఱుకులాడురవుతులును రథచక్రఘోషంబులును గేతనపటపటాత్కారంబులు నింగిముట్ట నరదంబులు నిబ్బరంబుగాఁ బఱవుచుం బ్రతిశాతాంగంబుల నొక్కాటుగా మెట్టించుచు లాఘవలక్ష్యశుద్ధిదృఢత్వచిత్రత్వంబులు మెఱయ సర

యంబుగాఁ గోదండపాండిత్యంబు నెఱపుచు సంపరాయపరలం బంచ రలాడురథికులును గుదికాండ్ర చేసన్న నుబ్బి గబ్బి మిగులం బొబ్బ లిడుచు నొక్కనితోఁ బెక్కండ్రును బెక్కండ్రతో నొక్కండును తారసం బై యారసంబున నుక్కునారాసంబులు విగిడించియుఁ జేరినచోట్ల నీటెలం బోటులాడియు డాసిన యెడఁ గరాసిగొని మిగుల హత్తినయెడ సూరికత్తులం గొని యుద్ధు లుద్ధులుగా గుద్దులాడు కాలుబంట్లును గలిగి దారుణం బయినయారణంబునఁ దదీయక్రో ధాగ్నిధూమస్తోమంబులచొప్పున నప్పరంబునఁ గప్పలు విరాటుకుం గప్పుకప్పుదుప్పటియొప్పున గుప్పునం దుప్పఁ గట్టుటయును తమవా రనియును పెరవారనియునుం దెలియక చేసన్నలం దడవి పట్టుకొని యుబ్బినకైదువులచే నేటులాడి రయ్యవసరంబున నయ్యమరాసుర సేనాసందోహంబులు నెత్తురువానల నమ్మహీపరాగం బణంగుటయు ఖండంబు లయినతుండంబులును దుమ్ము రయినతొమ్ములును ఛేదంబు లయినపాదంబులును దీర్ణంబు లయినకర్ణంబులును చీలిక లయిన చూళికలును విద్ధంబు లయినవాహిత్థంబులును గాయంబు లయిన కాయంబులునుం గలిగి మావంతులతోడం గూడఁ బీనుంగు లయినయేనుంగులును పగిలినవోళ్లును బరియ లయినజోళ్లును దుని సినశిరంబులును తుమురు లయినఖురంబులును జీలినగల్లంబులును ఛిద్రునలైనపల్లంబులును వీడినభూషణబృందంబులును నలిసినతొమ్ము లును నజ్జులైనయెమ్ములును బ్రద్దలైనవెన్నులును బగిలినకన్నులును దెగినవాలంబులును దీనదశం బొందినగాహుత్తజాలంబులును గలిగి యపరిమితరక్తధారాతరంగంబులును జక్రంబులు ప్రీలి సారథుల్ గూలి కేతనంబులు వ్రాలి కింకిణులు రాలి రథికులుం బోలి రథ్యంబులు వ్రేలి రయంబులు మాలి రణాంగణంబునం దూలి హతాంగంబు లైనశతాంగంబులును బదంబులు రదంబులును పాణులు కృపా ణులును, నురంబులు శిరంబులును వర్మంబులు చర్మంబులును వెన్నులు చన్నులును పక్కలు డొక్కలును వీసులు జానులును నేత్రంబులు గాత్రంబులును ఫాలంబులు కపోలంబులును తొడలు మెడలును వేళ్ళు నోళ్ళును గడికండలు పడకండలు నెత్తురులు గ్రక్కుచుఁ బొడిచినపోటుగంటివెంబడి వేడు రెక్కి నతికి యురిపీరుల

శిరంబులు త్రొక్కి క్రిక్కిరిసిన వైరిభటశరీరంబులు తలగడలుగా నాడు గతించి విూసంబుల మీఁద చేవైచికొని గతప్రాణులై పడినవీరభటులు గలిగి సంగరాంగణంబు ఘోరం బయ్యె నప్పుడు కేశంబులు శైవాలంబులును మొగంబులు పద్మంబులును భుజంబులు మీనంబులును శిరఃకపాలంబులు గవ్వలును ద్వీపంబులు ద్వీపంబులును చూర్ణితాభరణరత్నరాసు లిసుకలును కంఠంబులు శంఖంబులును మేదోమాంసమస్తిష్కంబులు పంకంబులునుం గలిగి సురాసురశరీరపట్టంబులు దెట్టలం ద్రోయుచు వేలకొలందు లగు నెత్తురుటేరులు ప్రవహింప నందు భూతబేతాళడాకినీశాకినీయాకినీలాకినీపిశాచకూశ్మాండరాక్షసాదిగణంబు లుద్ధులుద్ధులుగా నోలలాడుచుం బ్రమోదంబునం దేలుచు నరంబులం బేనచి కరంబులం గట్టినశిరంబు లనుసందెలును గజతుండఖండంబు లనుచిమ్మనగ్రోవులం బట్టి నెత్తురునీరు చిమ్ములాడుచు మునింగి యొండొరులం బట్టుచు నిట్టలంబుగా జలక్రీడలాడి క్రొవ్వుపొడ లనుకెలిచల్వలం గట్టి నల్ల లనుతిలకంబులు దీర్చి సన్నపురంబు లనుసరంబులు వైచి నేత్రకమలమాలికాజాలంబులు ధరియించి మెదడుగంధంబు లలంది గుండెతండంబులు మెక్కి క్రొత్తరక్తంబులు గ్రోలి చొక్కి సోలుచుఁ గరతాళగతుల నాడఁ దొడంగిరప్పు డయ్యిరువాగునం గడిందివీరు లనుబేహారు రథంబులు నను నోడల నెక్కి సంగరం బనుసముద్రంబుఁ జొచ్చి తమతమప్రాణంబు లనుధనంబు లిచ్చి నిచ్చలం బయినకీర్తు లనుముత్యంబులు గొని రాసులు పోసి రయ్యవసరంబున దుర్వారగర్వంబులు పర్వ గీర్వాణులు ద్రోసి నడిచిరం బూర్వగీర్వాణులు నెగ్గబారిన వృషపర్వుం డదల్చి తెరలినబలంబుల మరలం బురికొల్పి తక్కినదండనాథులం దానును రథనేమీక్రేంకార భేరీభాంకార శింజినీటంకార వీరభటహుంకారంబులన్ వియత్తలంబు నొంది యెదిర్చుటయు నిలింపులు గుంపులుగూడి కెంపునం దారసిల్లిననింద్రుండును వృషపర్వుండును నగ్నియు విప్రచిత్తియు దండధరుండును దామరకుండును మయుండును నైరృతియు వరుణుండును శంబరుండును వాయువు శతమాయుండును కుబేరుండును విరోచనుండును దుర్మదుండును నీశానుండును హయగ్రీవ

శుంభనిశుంభులు నాదిత్యవసురుద్రులును ద్వంద్వయుద్ధంబునకు
దొరఁకొనఁ దొణంగి రప్పుడు. 21

ఉ. సింగముమీఁద నెక్కి పటుశింజిని మ్రోయఁ గడంగి విక్రమా
భంగత నింద్రు డాసి వృషపర్వుఁడు శాతశరంబు లేయ శ
క్తిం గొని వైచి యింద్రుఁ డలకేసరి గూల్చిన వాఁడు కోపికన్
జెంగున దాఁటి దాఁటి సురసామజరాజముఁ జూచి మీటినన్. 22

వ. తదనంతరంబ యాలోన. 23

క. సారంగేంద్రము దానిం
జారి గొలుసుచేత విసరఁ బటురయమున న
వ్వారువము గాలిచక్రము
దారి న్వేడెములు దిరుగ దనుజేంద్రుండున్. 24

క. నేజము గొని యిప్పొటున
నే జమునిం జేర్తు ననుచు నిశిచరవీరుల్
జేజే లిడ సాహసమున
జేజేలగజంబు కుంభసీమం గ్రుమ్మెన్. 25

క. దానికిఁ గలఁగక శతముఖు
దాని కినుక మీఱ దానధారాస్ఫురణం
బూని కరమ్మునఁ జిమ్మెను
బూచి కర మ్మెదుర దనుజపుంగవుహయమున్. 26

క. అందుకు వెఱవక తురగము
కందుకము ల్లగసి తూఱఁగా నిగళముచే
నందుకొని ఘులఘులధ్వని
గ్రందుకొన న్విసర వేల్పుగజ మవ్వేళన్. 27

క. సుడివడక యా వేదంబుల
సుడిగాలిగతిన్ హయంబు సురకరిఁ జుట్టన్
వడి దిరుగఁగ నడిదముఁ గొని
బెడిదము గా నఱకి వాఁడు పెళపెళ నార్చెన్. 28

క. అమ్మదనాగేంద్రంబును
గుమ్మరసారెగతిఁ జుట్టుకొని వడి దిరుగన్

ముత్త్యాలె యనుచుఁ జూపఱు
ముత్త్యాలుం బొగడి రొక్కమొగి నవ్వేళన్. 29

క. వాలమ్మున నింద్రుఁడు కర
వాలమ్మున నుగ్గు సేసి వానిహయంబుఁ
ఫాలమ్ము నొవ్వ నేసిన
వాలమ్మునఁ బఱచె నది మహావేగమునన్. 30

ఉ. అందుక యుగ్రతుండమున నందుక నబ్ధిఁ బరిభ్రమించు న
మ్మందరశైలమో యన నమందర మత్తదివిజేంద్రదంతి పీ
కం దగఁ దొట్టి నిల్పుతురగం బురగం బురగారి బట్టుచా
యం దగఁ బట్టెఁ గంద మన నందఱు నం దరుదంది చూడఁగన్. 31

ఆ. హయము విడచి యసుర రయమున లంఘింప
సమరగజము వాని సమరఁగ జము
చెంత కనిచె నంత నంతకాకృతి నతం
డరద మెక్కి నీలశరదలీల. 32

క. కనుపట్టె శరపరంపర
లనిమిషపతిమీఁదఁ గురియ నతఁడును రింఖ
త్కనకమణిపుంఖశరముల
నినిచెను దినకరుఁడు కిరణనికరమువోలెన్. 33

చ. అనలుఁడు విప్రచిత్తియు గయంబున మార్కొని పోరువేళ న
య్యనలుఁడు సప్తసాయకము లాతనిపై నిగిడింపఁ దోడనే
తునిమి యతండు తత్తనువు తొమ్మిదియమ్ముల నాట నాతఁ డా
తనివిలు ద్రుంచి నొంచిన నతండును వేఱొకవింట మార్కొనెన్. 34

సీ. తారకయములు విస్తారకనచ్చాప,
నైపుణిఁ బోరి రందఱును బొగడ
మయనైరృతులు వహ్నిమయనైకశరముల,
నొక్క రొక్కరిఁ గప్పి దక్కు మీఱ
శంబరాధిపులు శంబరాజద్బాణ,
శతము లేసిరి పరస్పరతనువుల
హేళినమీరణుల్ హేళిఘట్టనలచే,
మిణుఁగురు లెగయంగ రణముఁ జేసి

గీ. కలవిరోచనుఁ డర్ధేశు నలవి లేని
భల్లముల నేయ నాతఁడు విల్లు దునిమె
దుర్మదుం డిందుమాలితో దుర్మదమునఁ
బోరెఁ గేసరితోఁ గరి పోరినట్లు. 85

క. తక్కఁ గలదనుజవీరులు
తక్కటిగీర్వాణవరులు దలపడి వైరం
బెక్కఁగ నెక్కటి పోరిరి
యుక్కున బ్రహ్మాండభాండ ముట్టిట్టూఁగన్. 86

క. నక్రోగ్రత నావేళన్
శుక్రుఁడు సురగురునిఁ జూచి సొల్లుంతనముల్
వక్రోక్తి నాడ నాతఁడు
శక్రు దెసం జూచెఁ జూడ శతమఖుఁ డనియెన్. 87

క. నేఁడే కడంగి శుక్రుఁడు
చూడఁగ జగ మెల్ల దనుజశూన్య మొనర్తున్
జూడుఁడు వేడుక యొలుఁగక
లాడితి నని యతనిచిత్త మదరఁగ ననుచున్ 88

లయగ్రాహి.
బంగరుబెడంగుబలుసింగిణి వడిం గరము,
నం గొని కడంగి ధర నింగియుఁ గలంగన్
ఖంగు ఖణి ఖంగు రనుచుం గుణ మెసంగి మొఱ,
యంగఁ బ్రజలం గినిసి మ్రింగుజముభంగిన్
బొంగి సమరాంగణమునం గజతురంగమశ,
తాంగసుభటాంగము లిలం గలిసి క్రుంగన్
సింగము కురంగసమితిం గసిమసంగెడు తె,
ఱంగున సభంగజయ సంగతిఁ జెలంగన్. 89

ఉ. తోడనె కూడి దిక్పతులు దుస్సహసూర్యకరంబులో యనన్
వేఁడిమి మీఱుబాణముల వేలకొలందిగ దైత్యవీరులన్
బోడి మడంప వారలును బోరన పోరొనరింపఁ జాలకే
వ్రీడ దొలంగి పాఱి రటు వేలుపుమూఁకలు వెంట నంటఁగన్. 90

కం. మాయాదివ్యంతులు శత
మాయాదినిశాటవరులు మఱలి చలమునఁ గా
మాయారణమున దివిజుల
మాయఁగ జేయుటకు నైకమత్యము మెఱయన్. 41

సీ. నగము లై కూ్రపన్నగము లై హాలహాల,
గరము లై ప్రళయసాగరము లగుచు
ధరము లై కాలాంబుధరము లై యసిపత్ర,
వనము లై ఝంఝూపవనము లగుచు
ఖరము లై ద్విరద శేఖరము లై పటుపాద,
రసము లై కఱకునారసము లగుచు
జలము లై రక్తపింజరము లై దుర్వార,
తమము లై సైంధవోత్తమము లగుచు

గీ. వెఱపుఁ బుట్టించి పోనీక వెంబడించి
కహాకహార్భటి చాల దిక్తటుల నించి
వేగ నానావిధాయుధవృష్టి ముంచి
కదన మొనరించ్రి రిట్టు లగ్గలిక మించి. 42

ఉ. అత్తఱి ధారుణీతలవియత్తలము ల్గన నొక్కటయ్యె ను
న్మత్తసురారిబృందములమాయల వహ్నియమాదిదిక్పతు
ల్గుత్తర మంది తత్ప్రతివిధానము సేయ నెఱుంగ రైన నా
యుత్తత నేమియుం దెలియ కయ్యమరేంద్రుఁడు నుండె దీనుఁ డై.

ఉ. అంత జయంతుఁ డెంతయు రయంబున దేవహయంబు నెక్కి శే
వంతునిరీతి చోదనలు వల్గనము ల్రవగా ల్చెలంగ నం
తంతఁ గణంగి ఘుందనవుటందవుసింగిణి మ్రోయఁ జేసి కా
లాంతకదండచండవివిధాస్త్రపరంపర లెందు నించుచున్. 44

గీ. తనదుగాంధర్వమాయ నాదనుజవరుల
మాయ మాయించి వృషపర్వ మయుని దక్కు
నసురముఖ్యుల సేనమంద్ర నైంద్రముఖ్య
దివ్యబాణాష్టకముల వధించె నపుడు. 45

చ. దనుజాళిపాటుఁ జూచి మదిఁ దల్లడ మందుచు నుండుశుక్రునిం
గని గురుఁ డంత సంతసము గాంచి జయంత! జయంత! యెంత ని

న్వినుతి యొనర్తు నే ననఁగ వేడుక మీఱఁ బురందరుండు నం
దనుని గవుంగిలించుకొని తద్దయు దీవన లిచ్చి మెచ్చుచున్. 48

వ. ఇవ్విధంబునం బురందరుం డమందానందంబున నందను నభినందనం బొనర్చి బృందారకసేనాసందోహంబులుం దానును జందురునిపయిం దాఁకుటయు నితండునుం దనసహాయు లైనదైతేయులపాటును జయంతునిపోటునుం జూచి మనంబునఁ దాపంబునుం గోపంబునుం గదుర నెదుర నవరలజ్జావిషాదవేదనావిభావ్యుం డైనకావ్యునిం జూచి మీయీక్షణంబున కీక్షణంబున నారణంబుచే పారణం బొనర్చెద నిమిషంబున ననిమిషు లెట్లయ్యెదరో కనుంగొనుఁ డని ప్రార్థించి శుక్రుని రథం బెక్కించుకొని శంఖకర్ణనామకుం డైననిజసారథిం జూచి నీరధితెరలతెఱఁ గంటినతెరగంటిబలంబులం గనుంగొంటి వేగాడ్పుకంటెను మనంబుకంటెను మనరథంబును రయంబుగాఁ బఱపింపుము మాతలి సిగ్గుఁ బఱపింపుము నీసూతచాతుర్యంబు నెరపింపుము చూతము నియగ్గించుటయు నతండునునిజమనోరథంబున కనుగుణంబుగా రథంబు నడిపించుటయును వజ్రమణిగణప్రభావిభాసితంబును వైడూర్యమయహారిణధ్వజాభిరామంబు నగునమ్మహాస్యందనంబు నంబరమణిబింబంబునకుఁ బ్రతిబింబం బై వెలుంగునప్పు డసురపట్టంబులపయిం గిట్టి మేరుశరాసనంబు మోపెట్టుగట్టురాయల్లునివిధంబుననయ్యామినీవల్లభుండు గాండీవంబు మోపెట్టి గుణస్వనంబు గావించుటయు నమ్మహాస్వనంబు బ్రహ్మాండంబు నిండి యాఖండలాదిదిక్పతులం బెండుపఱచె నయ్యవసరంబున ననేకకోటిమార్తాండమండలప్రభాడంబరవిడంబనంబై నయారాజుదివ్యతేజంబు సురాసురులకు దుర్నిరీక్ష్యం బై యుండె ననంతరంబ పద్మగర్భుండు పలుకుచిలుకలకొలికితోడంగూడ భండనంబు చూడ కోడెరాయంచ నెక్కి వేదంబులు నధ్యాత్మవాదంబులు యోగంబులు నఖిలయాగంబులు కాలాదిపదార్థంబులును మూర్తీభవించి తన్నుం గొల్వ నరుదెంచి కశ్యపాత్రివసిష్ఠవిశ్వామిత్రభరద్వాజప్రముఖు లైనమహామునులం గనుంగొని బహువిధయుద్ధంబులం దేసు వడసి నడిసన్న వార లింద్రాదిదిక్పాలకులు వీరలతోఁ జొక్క

లరా శెక్కటి నెక్కరణిం బెనంగునో చూడవలయు నని పలుకుచు
దేవతలకు నదృశ్యుం డై యుండె నాసమయంబున. 47

క. శుక్రుని మృతసంజీవని
వక్రము లగుదనుజముఖ్యు లని బ్రతుకక మున్
విక్రమమున శశి నొక్కరు
శక్రుఁడు మెచ్చంగ గెల్వఁ జను మన కనుచున్. 48

ఉ. ఒక్కట దిక్పతు ల్విబుధయోధులతో శశిఁ జుట్టి ముట్టి పే
రుక్కునఁ జక్రము ల్సురియ లుగ్రగదాపరిఘత్రిశూలము
ల్పెక్కు శిలీముఖంబులను భీమగతి న్నెయి నించి ముంచి నల్
దిక్కులఁ గ్రమ్మి దొమ్మిగ ధృతిన్ సమరం బొనరించి రుద్ధతిన్. 49

ఉ. అంత నితాంతకోపమున నత్రితనూభవుఁ డాత్మ భారతీ
కాంతుఁ దలంచి మ్రొక్కి రణకౌతుక ముల్లసిలన్ గణింగి య
త్యంతవిచిత్రలీల నొకయాయుధమున్ దనపై రథంబుపై
నంతపయి న్దురంగనివహంబుపయిం బడనీక త్రుంచుచున్. 50

సీ. వెండియుఁ గడఁగి చంద్రుండు గాండీవకో,
దండంబు కుండలితప్రశస్తి
నుండఁగా దిగిచి ప్రచండకాండంబు లొం,
డొండ దిఙ్మండలి నిండ నేసి
తండతండముగ వేదండంబులను రథ,
కాండంబు లశ్వప్రకాండములను
గండు మీఱుభటాళి ఖండఖండంబు లై,
వండఁ దరిగినట్లు భండనమున
గీ. మొండుకొనఁ జేసి కండలకొండ లెసఁగఁ
గుండలను గ్రుమ్మరించినదండిరక్త
కాండములు గురియించి బ్రహ్మాండ మదర
దండిగా నార్చె నిర్జరు ల్బెండుపడఁగ. 51

క. ప్రసర మొకటి శశి యేసిన
పది నూఱై వేయు లక్ష పదిలక్షలు న
ర్బుదమై ననంతంబును నై
యది ముప్పదిమూఁడుకోట్ల నమరుల ముంచెన్. 52

గీ. ఘంట వాడించినవిధాన గండు లేటి
మొఱయుచందాన జలధర ముఱుముకరణి
యుఱిమి గర్జించినభాతి నై యుత్పలాక్షి
నారి రణమున మ్రోసె నాదార కరుడు. 53

సీ. అనువు లాసించనివనువుల నెనమండ్ర,
ననదృశాంబకములవస యణంచి
యద్రుగలతి మాఱురుద్రుల బాణస,
ముద్రమగ్నులఁ జేసి రౌద్ర ముడిపి
తద్ద రాజిల్లుపన్నిద్ద రాదిత్యుల,
వద్దఁ జేరక మున్నె సద్దు మాన్పి
కత్తులు పూని యున్మత్తులై వచ్చువ,
రుత్తుల సముదగ్రవృత్తిఁ బాపి

గీ. మఱియు గంధర్వకిన్నరగరుడసిద్ధ
సాధ్యచారణయక్షభుజంగపతులు
చండగాండీవముక్తాస్త్రసమితి ముంచి
లీలఁ బఱపెను బంచబంగాళముగను. 54

ఉ. ఏచి జయంతుఁ డయ్యెడ నహీనశరంబులఁ జంద్రు నొంచినన్
జూచినమోదుగం దలఁపఁ బోలి యతం డలుకన్ శచీసుతుం
జూచి తృణీకరించి నగుచున్ వడి చన్నెఱయందు నుగ్రనా
రాచము నాటి వ్రాల్చెను ధరాస్థలి శుక్రుఁడు మెచ్చి యార్వఁగన్.

ఉ. అంత జయంతుపాటు హృదయం బెరియింప నిలింపభర్త చా
దంతిని డిగ్గి కాంచనరథం బధిరోహణ చేసి రోషదు
ర్దాంతత మాతలిం గని సుధాకరుపై మన తేరుఁ బోవని
మ్మింతట చంద్రుఁ డయ్యెడిని నింద్రుఁడు నయ్యెడి నిజ్జగంబులన్. 56

క. అని పల్క ననిమిషేంద్రుని
మనమువలెన్ రయము మెఱయ మాతలి రథమున్
జనఁ జేయఁ జంద్రుసారథి
యును రథ మభిముఖము చేసె నురువడి మీఱన్. 57

ఉ. ఇద్దఱు నప్రమేయబలు లిద్దఱు నేర్పరు లస్త్రవిద్యచే
నిద్దఱు నుగ్రసాహసికు లిద్దఱు నక్షయబాణశోభితు

ల్పద్దులు మీఱఁ దారసిలి పద్మభవాండము ఝంజనీధ్వనిన్
బ్రద్దలు వాఱఁ బోరి రటు పాకవిదారియు కోకవైరియున్. 58

ఉ. అక్షులు వేయిటం గినుక నగ్నికణంబులు రాలఁగా సహ
స్రాక్షుఁడు మండలీకృతశరాసనుఁడై రథరశ్మికేతుచ
క్రాక్షతురంగసారథిసమన్విత మాగతి సారసారిపై
లక్షశరంబు లేసెను విలక్షిత భార్గవుఁ డాత్మఁ గుందఁగన్. 59

ఉ. చందురుఁడు న్పురందరనిశాతశరాహతిఁ గంది నివ్వెఱం
జెందఁగ నింద్రుఁ డిట్లను శశీ! వినరా వినం నిపాతకం
బందినవాని కార్తి యరుదా గురుదారకృతాపరాధమే
ధం దిగఁ ద్రోచి చేసితి వృథా విబుధావళితో విరోధమున్. 60

క. కావరమునఁ గానవు నీ
కా వర మజుఁ డిచ్చె ననుచు నని చెల్లెను నీ
కీవరకును విడువు మింక
నీవరదర్పము నణంగ నేఁడు మృగాంకా! 61

క. ఆమాటల మన మెరియం
గా మదనుని మేనమామ గద్దింపుచు సు
త్రామా! నీమాహాత్మ్యము
నీమహిమను తెలుఁగరొక్కో యే నెఱుఁగనొకో! 62

సీ. కోడి వై మదనుని కోడి వైకృతి నహ,
ల్యాజారతను గాంచినట్టిదూరు
గురు వైనయట్టియా గురు వైచి విశ్వరూ,
పుని గురు చేసి ద్రుంచినయఘంబు
యంబ యా దితికి న్యాయం తెలుంగక గర్భ,
ఘాతం బొనర్చినపాతకంబు
యజ్ఞహయం బన యజ్ఞత త్రుంచ్చి,
సగరుఁ గీడ్పఱిచినతగనివితము

గీ. మఱచితో పరుఁ దెగడెదు మదముకతన
సిగ్గుపడలేవు నీమేను చిన్నె లన్ని
పరుసములు పల్కి నను గెల్వఁదరమె నీకు
విడువుమీ శౌరి బ్రోవ్వరి! వృత్రవైరి! 63

చ. అని యనివార్యరోషమున నగ్నిశిఖాముఖ మాశిలీముఖం
బొనరఁగ వింటఁ బూన్చి భయదోర్జితగర్జన నిర్జరాధిపుఁ
జనుమఱి నాట నేయుటయుఁ జాపము గోపము వైచి తేరిపై
ఘనతరరక్తపూరములు గ్రక్కుచు మ్రొక్కుచు వ్రాలెఁ గ్రక్కునన్.
క. ఆహరిహయుపాటునకున్
హాహాకారంబు లెసఁగ నబ్జారిపయిన్
స్వాహాధిపాదిదిక్పతు
లాహవమునఁ గ్రమ్మి గురిసి రమ్ములవానల్. 65
గీ. వారి నందఱి మీఱి యవ్వారిజారి
వారిధర మభ్రవీథి నవ్వారి గాఁగ
వారిధారలు నిగిడించుదారి భూరి
భూరిపుంఖాస్త్రముల నించెఁ జేరి చేరి. 66
ఉ. ఆయెడ మూర్ఛ దేరి విబుధాధిపుఁ డాగ్రహదుర్నిరీక్ష్యుఁడై
కో యని యార్చి పేర్చి శతకోటి కరంబునఁ బూని పూన్కి నే
డాయజుఁ డిచ్చినట్టివర మైనను నాపని నైన నిల్చుఁ గా
కీయుడుభర్తశౌర్యము సహింతునె నేనని యెయ్య నెంచఁగన్. 67
గీ. శక్రశమనాదిదిక్పతు లుక్కుఁ గూడి
శక్తిదండకృపాణపాశములు నీట
గదయు శూలముఁ గొని నిశాకరుఁ గిట్టి
దిట్టలై బెట్టుగా నరికట్టుకొనఁగ. 68
మ. ధరణీచక్రము దిర్దిరం దిరిగె దిగ్దంతుల్ చలించెన్ దివా
కరబింబంబు విహీనతేజ మగుచుం గన్పించె ఘూర్ణిల్లె సా
గరముల్ సప్తకులాచలంబు లదరెం గంపించె నానాధరా
చరసందోహము లబ్జపద్మభవుఁడుం సంక్షోభితస్వాంతుఁ డై. 69
ఉ. జంభవిరోధిముఖ్యు లతిసాహసవృత్తి నిజాయుధంబు లు
జ్జృంభితలీల నిట్లు గొని చేరఁగఁ జంద్రుఁడు శక్రుఁ జూచి సం
రంభము మీఱ మద్భుజపరాక్రమచాతురి చూడు మంచు సం
స్తంభననామకాస్త్ర మురచాపమునన్ దెగఁదీసి యేసినన్. 70
ఉ. వృత్తినయాయుధంబు లవి యొత్తిన నైపడి యుండ దేహముల్
మత్తిలినట్లు దిక్పతులు మ్రాన్పడి రొడ్డియుఁ జేయుఁజాలకన్

జి త్తములో మ్మలో యన విచేష్టత నొందినయ త్తఱిం జరా
దృప్తిని జంద్రుఁ డార్చెను విదిక్కులు దిక్కులు పిక్కటిల్లఁగన్. 71

సీ. అంకురత్పులకజాలాంకితగాత్రుఁ డై,
        భూషించె నలుమొగంబులను బ్రహ్మ
    గెలిచెఁ జంద్రుఁ డటంచు జలధరగంభీర,
        గరిమ ఘోషించెను గగనవాణి
    హర్షసంభ్రమసంభృతాత్ముఁ డై చంద్రుని,
        పేర్మి కౌఁగిటఁ జేర్చె భృగుసుతుండు
    శంఖభేరీముఖస్వనములు పిలసిల్ల,
        వనజారి నుతియించె దనుజబలము

గీ. కుంచ సారించుకొనుచు నికుంచనాని
    చిత్రగతులను కేతుల చెలఁగనాడె
    నమరహాంవీరుఁడే జీవు చంద్రుఁడే. య
    టంచు నారదమౌని ప్రియంబు పూని. 72

చ. అనిమిషరాజి యాగతి మహాజిఁ బరాజితవృత్తి నొందుటన్
    గని గురుఁ డాత్మలోన భయకంపము లుప్పతిలంగ గ్రక్కునన్
    దినకరుఁ జేరఁగా నరిగి దీనతఁ దద్వ్యథ మెల్లఁ దెల్పి మ
    మ్మును గృపఁ గావవే యనుడు మ్రొక్కి యినుం డతిభక్తి నిట్లనున్.

క. వెలి వేటికి నేఁ గలుగఁగ
    గురుఁ డగునీయాజ్ఞఁ బూని కువలయమిత్రున్
    శరముల నైనను భీకర
    కరములచే నైనఁ ద్రుంతుఁ గర మరుదారన్. 74

సీ. అని పల్కి జోడు లేనట్టిబండిని దీటు,
        తన కేరనూరుఁ డుద్ధతినిఁ దోల
    సీతాంశుపైఁ దాఁకి శితసాయకము లేయ,
        సాయమ్ము లతనియాయమ్ము లంటి
    గాయమ్ము లొనరింపఁగా వెండియు నినుండు,
        వాఁడిమయూఖము ల్వేఁడి మెఱయఁ
    బఱపి యుద్ధతిఁ జరాచరజంతువుల నెల్లఁ,
        గలగించులరీతి పెల్లఁ జేయ

గీ. వలుక హిమరశ్మి నిజకిరణాళి నించి
యామహాతాప మణఁగింప నప్పు డుష్ణ
శీతసంయోగమున వ్యతీపాతసంజ్ఞ
పొడమె నొక్కెడ ముజ్జగంబులు వడంక. 75

క. ఈగతి గవిసిన నాతని
వేగమె యోగముల కెల్ల విభుఁడవు గమ్మా
బాగుగ నంచు విరించి ని
యోగించె జగత్త్రయీహితోచితమతి యై. 76

శా. ఈలీలన్ హిమధాముఁ డర్కుఁడును దారెంతే వడిం బోరఁగా
నాలోనం గురుఁ డాత్మ నారసి జగత్ప్రాణు న్నిరీక్షించి వే
కైలాసంబున కేఁగి నీవు శశిమార్గ్యం బంతయుం దెల్పి యా
నీలగ్రీవుని దోడితె మ్మతఁడు నీనిం గెల్పుఁ గయ్యంబునన్. 77

క. నా విని పవనుం డట్లన
గావించెద ననుచు మ్రొక్కి ఘనతరరంహో
భావిత సకలకులాద్రి
త్మావనికాభాగుఁ డగుచు చనిచని యెదుటన్. 78

సీ. గర్వధూర్వహపక్షికంధరబాహుకే,
యూరముద్రాంక మై మీఱుదాని
కలధౌతమయశృంగకాంతుల నేవేళ,
వెన్నెలల్ గాయుచు నున్నదాని
దంతావళాననదంతఘట్టనలచే,
వింతసంతన గాంచి వెలయుదాని
తతమహోన్నతలీల త్రైలోక్యలక్ష్మికి,
నిలువుటద్దమురీతిఁ జెలఁగుదాని

గీ. రుద్రకన్యామణీగీతవిద్రుతాశ్మ
సంతతామ్రేడితాంబునిర్ఝరసమూహ
రమ్యముక్తాకలాపవిరాజితోప
కంఠ మగుదాని రౌప్యనగంబుఁ గనియె. 79

మహాస్రగ్ధర.
కని యాతం డారువారాంగకరుచివిలసత్కంధరాకాంతిమాత్స

ఘనతరక్ష్వేళోత్కర్షరింఖత్కారసదనమృగగ్రాసవిత్రాసలోల
త్తనుభూషాభోగిభోగాతతమణికరణోదారవై భాతికశ్రీ
జసితోల్లాసానురంజత్సకలమునిదృగబ్జప్రకాశుఁ గిరిశున్. 80

గీ. కాంచి భృంగి నివేదితాగమనుఁ డగుచు
ననిలుఁడు తదాజ్ఞ నేఁగి సాష్టాంగ మెఱఁగి
చేరి యందంద వినుతించి నీరజారి
యనుచితాచార మెఱిఁగించి యభవుతోడ. 81

క. అమరుల కతనికిఁ గలిగిన
సమయము వివరించి దేవ! చనుదెంచి సురో
త్తములం బ్రోవుము నయ లో
కములకుఁ గర్త వగు నీవు గావఁగ వలదే. 82

చ. అన విని యింత దుర్జనుఁడె హా హరిణాంకుఁడు వీని దక్షునిం
దునిమెదునాఁడు పాదమునఁ ద్రోచితిఁ గాని వధింపనైతి నేఁ
డని మొనలోన వానిఁ దెగటార్చెదఁ దీర్చెద మీకు బన్నముల్
నను శరణంబుఁ జొచ్చినజనంబు ననంబున నొవ్వఁ జాతునే. 83

మ. అని రోషాగ్నికణంబు లుప్పతిలఁగా నాదేవదేవుండు ది
గ్గనఁ దా లేచి మృదూక్తి నంతిపురికిం గాత్యాయనీకాంతఁ బం
చి నగోదగ్రకకుద్మముజ్జ్వలరుచిం జెన్నొందు నా నందినం
దిని వేగంబున నెక్కి తూర్యరవము ల్దిక్చక్రము న్నిండఁగాన్. 84

క. అనిటలాక్షుఁడు శూలము
ఖానేకమహాయుధంబు లరిభయదము లై
కానఁబడ నపుడు ప్రమథగ
ణానీకముతోడ నడిచె నబ్జునిమీఁదన్. 85

ఉ. అంబరవీథి భూతనివహంబులతోఁ జనుదెంచి మించి యా
శంబరవైరివైరి రథసంబున నంబుజబాంధవుండు న
య్యంబుజవైరియుం జెనఁగ నడ్డము సొచ్చి యనల్ప వజ్రతీ
క్ష్ణాంబకకోటి నాటు హరిణాంకునిపై గురుఁ డుబ్బి యార్వఁగన్. 86

మ. ప్రమథుల్ ఘోరతరాట్టహాసములచే బ్రహ్మాండ మూటాడ శూ
లముసుంకీకరశక్తికుంతకరవాలప్రాసచక్రాదిక

స్త్రమయాసారము నింపఁ జంద్రుఁడు వడిన్ సర్వాస్త్రసంహారకా
స్త్రముచేత న్వివిధాయుధోత్కరము చూర్ణంబై చనం జేయుచున్.

క. వారలఁ దఱుమఁగ గజముఖ
భైరవశక్తిధరవీరభద్రులు చంద్రున్
బోరావారచతుష్కము
మేరువు చుట్టుకొనురీతి మెఱయం బొదువన్. 88

ఆ. నాల్గిశె పోరునాసలినాగి నారి
వింట సారించి యుద్ధతి మీఱ వారి
కందఱకు నన్నిరూపులై యని యొనర్చె
చాపవిద్యావిలాసంబు జగము పొగడ. 89

ఉ. లావున నార్చుచున్ గలుఁగులాయవుతేజిపజీరుఁ డంకుశం
బావనజారిపైఁ బఱప నాతఁడు దానని యయ్యిభానునన్
జేవడిఁ గుంభమధ్యమున జీరిన మౌక్తికపాళి రాలెఁ దా
రావలితామణీకుచభరంబున కో నని చంద్రుఁ డెన్నఁగన్. 90

లయగ్రాహి.
దారుణజగత్ప్రళయవారిదచయస్తనిత,
    భైరవధమంధమఘనారవమహోగ్ర
క్ష్మారవుఁడు భైరవుఁడు మీఱి బహుభూతపఙ్క్తి,
    వారకులు నల్దెసల పేరములు వారన్
ఘోర మగుశూల మొగి నారజనివల్లభుని,
    పై రవళివైన నతఁ డౌర యనుచుం దు
ర్వారగురుదివ్యశరనాలములఁ జూర్ణముగ,
    ధారుణిఁ బడం గెడపెఁ జేరువన దానిన్. 91

ఉ. ఆసమయంబునం గుహుఁ డహంకృతితోఁ దనచేతిశక్తిచే
నేసి నభంబు ఘూర్ణిలఁగ నిర్తిగమోముల నార్వ నబ్జుఁ డ
బ్జాసనసంత్వశక్తిని రయంబున వైవ మహోల్కలో యనం
గా సరిఁ బోరి యయ్యుభయశక్తు లశక్తులరీతిఁ గ్రుమ్మఱన్. 92

స్రగ్ధర. రౌద్రావేశంబు మీఱం బ్రబలభుజబలప్రౌఢిమన్ వీరభద్రుం
డద్రుల్లంపింప లోకం బవియఁగఁ బ్రళయాభ్రార్భటిం బట్టనం బ

త్యుద్రేకమ్మూర్తిచే నయ్యుడుపతిపయిఁ బెట్టూన్చి వేవైచె వైవఁగ
గద్రుపుత్త్రాభకాండోత్కరమున శశి శీఘ్రస్థితిం ద్రుంచె దానిన్. 93

క. తనయులు ప్రముఖులు నీగతి
యనిఁ జంద్రునిచేత నొచ్చు టభవుం డచ్చోఁ
గనుఁగొని ఘనసారద్యుతి
ఘనసారవృషంబు నతనిఁ గదియం దోలెన్. 94

క. వచ్చునిటలాక్షుఁ గనుఁగొని
చిచ్చఱపిడుగులను బోనిశితవిశిఖంబు
ల్విచ్చలవిడిఁ గురియించుచు
నచ్చెందొవవిందు నిలువ నభవుఁడు నగుచున్. 95

గీ. అత్రినందన! నీదె గార్హస్థ్య మెన్న
గురువునకు బొమ్మవెట్టి చేకొంటి కీర్తి
యిట్టిసుతుఁ డొక్కరుఁడె చాలు నింటి కెల్ల
రాజ వీ వైనఁ గొద వేమి రాష్ట్రమునకు. 96

క. నినుఁ జేపట్టి వరం బిటు
లనువుగ నిచ్చినవిధాత ననవలెఁ గాక
న్నిను దూఱం బని గలదే
వినరా నీగర్వ మెల్ల విడిపింతు ననిన్. 97

క. నీమేనల్లుఁడు గావున
కాముఁడు నీకరణి దుండగము చేసి కదా
మామకఫాలాగ్నిశిఖా
స్తోమాహుతి యయ్యె వాసితోన మె నీకున్. 98

ఉ. నా విని చంద్రుఁ డిట్లనియె నవ్వుచు మీ రిటు లాడ నుత్తరం
బీవలె మీ నలెం దిరుగ నేరికి నొను జితేంద్రియస్థితిన్
భావజు గెల్చినాఁడ నని పల్కుతి నంతటివాఁడ వయ్యుమా
దేవికిఁ దక్క మోహమున దేహములో సగ మియ్యఁ జూతురే. 99

గీ. అవని మర్యాద దప్పనియతనిపత్ని
యనక మఱి మోహ మెసఁగంగ నభ్రగంగ
వెడలనీక మహాజటావిపినమునను
మాట లేదా ధరిత్రి నీమాట లేదా. 100

క. దారుణపవమానికాంతా
దారుఁడ వగునీకు నోరుల చక్కటు లేలా
మారాడక యనిఁ బోరుము
పౌరుష మొకకొంత యైనఁ బనుపడి యున్నన్. 101

క. అని పలికి గాండివము చే
కొని భువనత్రయము సతలకుతలముగా శిం
జిని మ్రోయఁజేసి స్థాణుఁ
నిను శరపరశువుల నోర్తు నిలునిలు మనుచున్. 102

సీ. ఆగ్నేయశర మేయ నది యగ్నిలోచను,
ఫాలాగ్నిలో నైక్యభావ మొందె
యహిసాయకం బేయ నది నాగభూషణు,
భూషణంబులతోడఁ బొం దొనర్చె
నంబుదాంబక మేయ నది జాహ్నవీధరు,
తలయేటి కభివృద్ధి గలుగఁ జేసె
నద్రిబాణం బేయ నది గిరిజేశుఁ డా,
వంకకు పుట్టినిల్వరుసఁ జేసె

గీ. విధుఁడు గ్రక్కున పైశాచవిశిఖ మేయ
నదియు భూతేశుభూతాళి ననుసరించె
మఱియు శశి వైచునిఖిలాస్త్రమండలంబు
నఖిలమయుఁ డైనశంకరునందు డిందె. 103

చ. అజగవకార్ముకంబుఁ గొని యంతఁ బురాంతకుఁ డుగ్రమార్గణ
వ్రజము లపారసంఖ్యలుగ వారిరుహారిశరీరయష్టి న
క్కజముగ నేయ నాతఁ డధికవ్యథఁ జెంది సుధాంశుఁ డాటచే
నజానివరంబుచే నిలిచె నాజిని బ్రాణముతోడ ధీరుఁ డై. 104

ఉ. కంజవిరోధి యంత నలుకం జలియింపక చాపశింజినీ
సంజనితారవంబున వెస న్జగము ల్చెగడం బురత్రయీ
భంజనుగాత్ర మంతయుఁ బ్రభంజనతీవ్రశరాళి నించెఁ ని
ష్టం బలజారిఁ ద్రుంచెద నికం జయ మందెద నంచు నుగ్రుఁడై. 105

క. పశుపతి పాశుపతాస్త్రము
శశి లక్ష్యముఁ జేసి వింట సంధించిన బ్రె

ష్టాశిరోనామక మగుడి
వ్యశరము ధాతకును మ్రొక్కి యాశశి దొడఁగెన్. 106

శా. ఆదివ్యాస్త్రమహాగ్నికీలములచే నంభోనిధుల్ గ్రాగ బ
ల్బాబదై హేమమహీధరంబు గడఁగెన్ భూతౌఘముల్ మోసెది
గ్వోదండంబులతో ధరిత్రి యొరిగెన్ వేధోండ మూటాడె మ
ర్యాద ల్దప్పెను తారకాగ్రహగణం బవ్వేళ భీతాత్మలై. 107

క. సప్తర్షిముఖ్యు లతిసం
తప్తాత్మత నోర్వలేక ధాతం గని యీ
దీప్తాస్త్రవహ్నిప్రళయము
ప్రాప్తం బైనట్లు దోఁచె భయ ముదుపఁగదే. 108

గీ. ఎంత లే దని క్షణ ముపేక్షింతు వేని
మగుడ సృజియింపవలయు నీజగము నెల్ల
మాకుఁ గా వీరికయ్యంబు మాన్పి తార
నమరగురునకు నిప్పింప వయ్య ! నీవు. 109

చ. అన విని పల్కె కల్కి మగఁ డంత దయారసపూర మూరఁ బం
తున నును పైడితమ్మివిరితూఁడులఖాణవుఁ దేజి నెక్కి స
న్మునిగణము ల్భజింప నలుమోముల నవ్వు జనింప వచ్చె న
వ్వనరుహవైరియున్ ద్రిపురవైరియుఁ బోరుచు నుండుచోటికిన్. 110

గీ. వచ్చి నిజవాహనము డిగ్గి వనజభవుఁడు
భవుఁడు దను జూడ వలగొని భక్తిమీఱ
మీర లీరీతిఁ జలమునఁ బోరఁ దగవె
తగవె మము గావ నని చాలఁ బొగడఁ దొడఁగె. 111

సీ. జయజయ శతకోటిశతకోటిసమశూల !,
జయ భానుభానులసజ్జటాల !
జయజయ సుగుణోపచయచయనారాధ్య !,
జయ నీలనీలభాస్వరశిరోధి !
జయజయ భవభవసాగరతారక !,
జయ తారతారకాసదృశవర్ణ !
జయజయ శివ! శివాస్పదవామతనుభాగ !,
జయ సర్గదక్షదక్షముఖవైరి !

గీ. జయ మహాదేవ ! దేవతాజయదభావ !
జయ దయాకర ! కరరాజజయతురంగ !
జయ జితాసుర ! విరచితసాధుసౌఖ్య !
జయ గిరీశ గిరీశవేశ్మప్రశస్త !. 112

క. ఉపనిషదుక్తిశతంబులు
ప్రపంచభర్త వగుని న్నె ప్రతిపాదించుఁ
జపహోమాధ్యయనవ్రత
తపములకు స్థలము నీవ ధార్మికభావా!. 113

చ. అని చతురాననుండు చతురాస్యముల న్నుతియించి యిట్లనుఁ
గనకగిరీంద్రచాప ! విను కయ్యములో నెదిరించి వీఁకచే
ననిమిషకోటి గెల్చుట మహాతిశయం బని యీశ ! యీశశాం
కునిఁ గరుణించి నీశరము కోపము నీ వుపసంహరింపవే. 114

గీ. అనువిరించిమృదూక్తుల నాదరించి
శంకరుఁడు పాశుపత ముపసంహరించి
నిలుచునంత విధుండు వాణీనియంత
పంచినశరమ్ము డించె జాలించె దురము. 115

క. అజునకు నటుమును జితకా
యజునకు శశి మ్రొక్కి నిలువ నత్తఱి యనురా
గజముదమున రా రమ్మని
గజముఖజనకుండు విధుని గౌఁగిటఁ జేర్చెన్. 116

గీ. శంకరుండును పంకజాసనుఁడు కరుణ
జంభరిపుముఖ్యసురభుజాస్తంభనముల
మాన్ప వారలు నాజగన్మాన్యులకును
మ్రొక్కి నుతియించి నిలిచిరి మ్రోల నపుడు. 117

మ. అరవిందాసనుఁ డప్పు డిట్లనియె చంద్రా ! యీచలం బేటికిఁ
మరలం దార నొసంగుమీ గురునకుఁ మాయాజ్ఞచే నీ వనఁ
బరమేష్ఠిం గని పల్కె దేవ ! విను నాపంతంబు దిక్పాలకు
ల్కరము ల్గట్టక క్రమ్మఱన్ విడువ నీకాంతం గురుం జేరఁగన్. 118

గీ. రాజ ! నీచేతఁ జేయింతు రాజసూయ
మప్పు డమరులు నీ కిత్తు రప్పనములు

నిప్పు డిత్తన్వి గురునకు నొప్పగింపు
మేను పంచినపని చేయు టెగ్గు గాదు. 119

చ. అని పరమేష్ఠి పల్కుటయు నట్లన తా కని చంద్రుఁ డయ్యెడన్
ఘనతరగర్భభార నఖకాంతివినిర్జితతారతారఁ దా
ననునయసూక్తులం దెలిపి యంపినతోడనె దివ్యతూర్యని
స్వనములు మ్రోసె మింట విరివానలు పర్వెను జంటజంటగన్. 120

సీ. ఉడుపతిసంగతి నెడపి తాఁ జనలేని,
వడువున నడలందు జడను దోఁప
గుఱుతుగా రేరాజు విరహార్తిచే బలె,
పాండిమ చెక్కుల మెందుకొనఁగ
మది నున్న వనజారి మోదకప్పు పైకి వె,
ల్వడ నాఁగఁ జన్మోన ల్నల్పు మీఱ
రిక్కరాయనిఛాయ దొక్కట గల్గిన,
ట్లొక్కట మైకార్శ్య మ్ముప్పతిల్ల

గీ. మనసు చంద్రునికడ నుంచి మ్రానుపడిన
తనువుతో గర్భగౌరవతాంత యగుచు
చిన్నవోయిన మోమున సిగ్గు దోఁప
నాంగిరసుచెంతకును జేరె నపుడు తార. 121

చ. అమరులతోడ నప్పు డని రబ్జభవుండు భవుండు నగ్గురుం
బ్రమదము మీఱఁగాఁ బిలిచి మావచనంబునఁ దారఁ జెందు మీ
రమణి కశుద్ధి లే దమృతరశ్మిని బొందుటచేత దాన నీ
కామ పరిశుద్ధిఁ గాంచెఁ గయికొమ్మనఁ గొమ్మ గురుండు చేకొనెన్.

ఆ. రాజరాజసఖుఁడు రాజీవభవుఁడును
చంద్రు నింద్రు సురలసదనములకుఁ
బంచి గిబ్బతేజినంచకంఖాణంబు
లెక్కి చనిరి విభవ మెసఁగ నపుడు. 123

క. మృతసంజీవని సంజీ
వితు లగునసురులును దాను విధుశివసమరో
ద్ధతి చెప్పికొనుచు శుక్రుఁడు
నతిహర్షము మీఱ నరిగె నంత యథేచ్ఛన్. 124

గీ. నవమమాసంబునం దొక్కనాఁడు శుభము
హూర్తమునఁ గాంచె తారామహోత్పలాక్షి
బుధుని సుజ్ఞాని మోదితబుధుని రూప
విధుని సద్భక్తిపూజితవిధుని నంత. 125

ఉ. తత్సమయంబునన్ శశి ముదంబున నచ్చటి కేఁగుదెంచి పు
త్త్రోత్సవ మాచరింప నని యుద్ధతితో గురుఁ డిందుఁ జూచి య
స్మత్సుతుఁ డీబుధుం డిట నిశాకర రాఁ గత మేమి నీ కనన్
మత్సరబుద్ధి వారికిఁ బునఃకలహంబు జనించె నయ్యెడన్. 126

క. అజుఁ డరుగుదెంచి గురునిన్
రజనీకరుఁ గాంచి యిట్టిరచ్చలు గలవే
గజిబిజి వల దని తారా
గజయానం జేరఁబోయి గ్రక్కునఁ బల్కెన్. 127

క. గురునకొ గర్భంబు నిశా
కరునకొ వివరింపు మిత్త కలహము వల ది
త్తఱి మరల నావు డాబి
త్తరి తామరచూలి కనియెఁ దద్దయు లజ్జన్. 128

గీ. స్రష్ట వగునీవెఱుంగవె సకలభూత
సంభవము మేలె నన్ను రచ్చలకు నీడ్వ
హరిహరీ! దాఁచ నేల తారాధిపతికి
సుతుఁడు వీఁ డని వివరించె సూక్ష్మఫణితి 129

క. నా విని యజుఁ డోహో హో
మీవాదము చాలు కుముదమిత్త్రునిపుత్త్రుం
డీవత్స మితనిఁ జంద్రుని
కీ విమ్మా వలదు విరస మిఁక నాంగిరసా!. 130

చ. అని గురుచేత నబ్బుధుని నత్త్రితనూజుని కియ్యఁ జేసి నీ
తనయుఁడు వీఁడు సద్గ్రహపదప్రభుతన్ విలసిల్లు మీఁద నీ
వనువున రాజసూయము రయంబునఁ జేయుము నీకు దిక్పతుల్
ఘనయశ మొప్పఁ గప్పములు గట్టెద రంచు విరించి యేఁగినన్. 131

ఉ. ఆనలినారియుక్ సుతసమన్వితుఁ డై గజవాజిముఖ్యసే
నావివహంబు గొల్వఁగ జనంబులు సన్నుతి సేయఁగాఁ బ్రతి

స్థానపురంబుఁ జేరి యచటన్ బలభిన్నిభవైభవంబుతో
నానతవైరియై సుకృతియై క్షితి రాజ్యము సేయుచుండఁగన్. 182

ఉ. దక్షుఁడు చంద్రురూపబలదక్షత లారసి సంతసంబునన్
లక్షణభాగ్యయౌవనవిలాసకళావిభవంబులన్ సహ
స్రాక్షవధూసమాన లగు నాత్మతనూజల నిర్వదేడ్వురన్
బక్షము మీఱ నీతనికి భార్యలఁ జేసెద నంచు వచ్చినన్. 183

గీ. తారకాధ్యక్షుఁ డప్పు డాదక్షు భక్తిఁ
బూజ గావించి నేఁడు మత్పుణ్యఫలము
కరణి వచ్చితి నేఁ జేయు కర్జ మెద్ది
నావు డిట్లను బరమేష్ఠినందనుండు. 184

క. అశ్విని మొదలగుకన్యల
నశ్వమనోభవస్వరూపుఁ డగు నీ కిత్తున్
శాశ్వతముగ వర్ధిలు మమి
తైశ్వర్యము గలిగి చంద్ర! యరిజయసాంద్రా!. 185

చ. అని శుభలగ్నమందుఁ గమలాసనుఁ డత్రియు సమ్మతింపఁగాఁ
దనయల నిర్వదేడ్వురను దక్షుఁడు వేడుక ధారవోసె న
త్యనుపమవైఖరిన్ గువలయాప్తునకున్ దివి దేవదుందుభి
స్వనము లెసంగ దివ్యకుసుమవర్షము లెల్లెడలన్ జెలంగఁగన్. 186

గీ. ఎలమి సుముహూర్తమునఁ దెర యెత్తినంత
ప్రేమ మది మీఱఁగాఁ జందమామచెలుల
కెంపుమోవుల సుధకు గ్రుక్కిళ్లు మ్రింగ
ఱీతిఁ గలిగెఁ జందమామ గ్రుక్కిళ్ల నాఁడు. 187

క. కళలఁ దగు నిర్వదేడ్వుర
గళముల శశి మంత్రపూర్వకముగా మణిమం
గళసూత్రంబులు గట్టెన్
కలకంఠులు చేరి గౌరికళ్యాణ మనన్. 188

గీ. చెలఁగి యిక రాజసూయంబు సేయువేళ
తదభిషేకంబునను వారిధార లిట్లు
దొరఁగు నన్నట్లు ముక్తముల్ దోయిలించి
సతులు దలఁబ్రాలు వోసి రాచంద్రుమీఁద. 189

క. సత్పద్మానన లపుడు ల
సత్పాణుల లాజ లియ్య నవధూమము నీ
లోత్పలమాలిక లన మై
నుత్పలమిత్రుండు లాజహోమ మొనర్చెన్. 140

క. పాలయల్క వేళ నే నిటు
వలె నీపాదంబు లంటవలె నన్నటు కాం
తలయడుగు లెత్తి శేతుల
మెలఁకువ శశి సన్నె కల్లు మెట్టించె నటన్. 141

గీ. సూక్ష్మముగ నభ్రమున నున్నఁ జూడఁవలయు
నయ్యరుంధతి తనపెండ్లి కరుగుదెంచి
యునికి సులభంబుగాఁ జూచె నుత్పలాక్షుఁ
డంగనలు దాను జనులు భాగ్యం బనంగ. 142

క. పేరులు చెప్పు మటన్నం
దారాహ్వయ లనెదుశశిని దత్సఖు లెల్లన్
జేరి యితం డింకన్ మదిఁ
దారను మరువఁ డని నగిరి తద్దయు నచటన్. 143

ఆ. నాగవల్లిదాఁక నాలుగుదినము లీ
రీతిఁ బెండ్లివైభవాతిశయముఁ
గాంచి చంద్రు దతఁడు కడు వేడ్క వీడ్కొని
చనిరి కమలజాదిసకలసురలు. 144

సీ. అరదముల్ ద్విరదముల్ హరులు గ్రామంబులు,
భద్రపీఠంబులు పల్లకీలు
నాందోళికలును చిత్రాంబరంబులు మణి,
పాదుక లున్నరటులు పట్టుదిండ్లు
సకినెలపాన్పులు జవ్వాజిపిల్లులు,
కస్తూరిమేకములు కప్పురంపుఁ
బన్నీటిచెంబులు బంగరుతంబుర,
ల్సకలభూషణములు సర్వములును
గీ. దాసదాసీజనంబులు తక్కు గల్గు
వస్తువు ల్పుత్రికలకును వరుసతోడ

శరణముగ నిచ్చి సుఖ ముండుఁ డనుచు దక్షుఁ
డబ్జు వీడ్కొని భార్యతో నరిగె నపుడు. 145

గీ. అసమవైఖరి నిట్లు పెండ్లాడి చంద్రుఁ
డసమశరకేళి దక్షకన్యకలఁ గూడి
భూరితరసౌఖ్యజలరాశి పొంగఁ జేసి
శ్రీలు మెఱయంగ వసుమతి నేలుచుండి, 146

మ. ఒకనాఁ డాయుడువల్లభుండు మదిలో నుత్సాహ మిం పొందఁగా
సకలద్వీపకలాపభూమితతులన్ శక్రాదిదిక్పాలురన్
బ్రకటప్రౌఢిని గెల్చి కీర్తిరుచు లొప్పన్ గప్పము ల్గాంచి య
త్యకలంకస్థితి రాజసూయ మనువొందన్ జేయఁగా నెంచుచున్. 147

చ. అతిరయ మొప్ప నబ్జుఁడు శతాంగము నెక్కి సమస్తసైన్యసం
తతి తనవెంట నంటి జలదధ్వని భీషణభేరికార్భటుల్
చెలియు దివంబు బూరటిల గెల్చె మదోద్ధతమేదినీశులన్
ధృతి మెఱయం బ్రతీచ్యుల నుదీచ్యులఁ బ్రాచ్యుల దాక్షిణాత్యులన్.

క. జంబూప్లక్షకుశక్రౌం
చంబులు శాల్మలియు మఱియు శాకద్వీపం
బుం బుష్కరాహ్వయద్వీ
పంబును నొకనాఁడె శీతభానుఁడు గెల్చెన్. 149

చ. పదపడి చంద్రుఁ డయ్యమరపాలుపురంబున కేఁగ నింద్రుఁ డిం
పొదవఁగ నబ్జుఁ గాంచి కమలోద్భవుమాట దలంచి యిచ్చె స
న్మదగజవాజిరత్నలలనామణిభూషణకోటు లాగతిం
ద్రిదశులు తక్కుదిక్పతు లనేకధనంబు లొసంగి రొక్కటన్. 150

మ. రజనీవల్లభుఁ డిట్లనర్గళమహారంహశ్చమూఘాటి ది
గ్విజయం బొప్పఁగఁ జేసి నాలుదెసలన్ వేలాదిశృంగంబులం
దు జయస్తంభము లూఁది చారణగణస్తోత్రంబు లాలించుచున్
ద్రిజగంబు ల్వినుతింప వచ్చెఁ బురికిన్ దేవేంద్రుచందంబునన్. 151

ఉ. వేలుపుఁబెద్దయానతిని విష్ణునదీతటమందుఁ జాల సు
శ్రీలవిశాలలీల మణిచిత్రిత మై తగుయాగశాల నా
వేళ రచింపఁ బంపె నతివిశ్రుతనీలవిరాజిరాజివా
చాలము నింద్రజాల మతిసంతస మై విలసిల్ల శిల్పకున్. 152

క. కువలయమిత్త్రుం డంతట
సువిహితనయసరణి రాజసూయము సేయన్
నవనీతచోరుఁ గైకొని
ప్రవిశన మొనరించెఁ గాలఁ బత్నులుఁ దానున్. 163

సీ. జనమోదనంబులు శాల్యోదనంబులు,
సురుచిరరూపము ల్సూపములును
పటుసౌరభాన్వితపాకము ల్శాకము,
లతులితరసములు నతిరసములు
హితవాసనాసమన్వితములు ఘృతములు,
జితమనుసారము ల్క్షీరములును
సమధికరుచివిలాసములు పాయసములు,
నధరీకృతామృతోదధులు దధులు
గీ. చవులు పొగడుచు పప్పులు సాగి వేడ్క
వెలయ భుజియించి కపురంపువీడియములను
చేకొని యహర్నిశంబు నాశీర్వదింతు
రవనిసురు లబ్జు రాజసూయాధ్వరమున. 164

ఉ. అత్రివసిష్ఠదక్షపులహాంగిరు లాదిమహామునీంద్రు లౌ
ద్గాత్రము హోత్ర మాధ్వరము నక్కను గల్గినయాగకర్మము
ల్సూత్రవిధానవైఖరిని జొప్పడఁ జేయఁగ నక్కమ్మునవ్వలీ
మిత్త్రుఁడు రాజసూయమును మేలుగఁ జేసె విరించి మెచ్చఁగన్. 165

చ. అనలుఁడు నమ్మహాధ్వరమునందుఁ జెలంగి ప్రదక్షిణార్చియై
యనుపమమంత్రపూతములునాహుతు లంది యథాక్రమంబుగా
ననిమిషకోటి కియ్య నతిహర్షముసం గొని తృప్తినొంది దీ
వెన లొనరించి రివ్విధుని వేయువిధంబుల సన్నుతించుచున్. 166

క. స్తుత్యాహంబున మునిసం
స్తుత్యముగా నిచ్చె ఋత్విజులకు శశాంకుం
డత్యనుపమ దానకళా
నిత్యుం డై సకలధారుణీమండలమున్. 167

ఉ. ఘోటకము ల్రథంబులును గుంజరము ల్శిబికాసమూహము
ల్హాటకము ల్ఘనౌఘములు నంబరము ల్మణిభూషణంబులున్

సాటి యొకింత లేకయె ప్రసర్పకదక్షిణ నిచ్చె దేవతా
కోటులు సన్నుతింప శశి కోటులసంఖ్యలుగా మఖంబునన్. 158

ఆ. సుప్రయోగమునను విప్రగణంబుతో
వాప్రయోగమునను యాగ మట్లు
చేసి యవభృథంబు జేసి పత్నులు దాను
నమృతకరుఁడు నిష్ఠ నమరనిని. 159

క. ఆరాజు రాజసూయం
బీరీతి నొనర్చి యెంత సెంతయు నిష్ఠన్
వారిజభవ నారాయణ
గౌరీశులఁ గూర్చి తపముఁ గావించి తగన్. 160

క. ఆతపమునకుఁ జలింపక
నాతప మిట్లాచరింప నతని కజముకా
రాతి మహేశాను లతి
ప్రీతిం బొడఁగట్టి రమనబృందము గొల్వన్. 161

ఉ. రాజమనోజ్ఞ తేజ ద్విజరాజప్రగమ్యుని బ్రహ్మఁ బూన్చె స
త్పూజితలీల సద్గ్రహవిభుత్వమునన్ విలసిల్లు మంచు నం
భోజవిలోచనుం డునిచె మోదముతో ధరియించె నాదలన్
రాజకిరీటసంజ్ఞ తగ నాగవిభూషణుఁ డానిశాకరున్. 162

క. హరిణాంకుం డీకరణి
న్వరములు గైకొని మగ్రవైభవ మెసఁగన్
బురమునకు వచ్చి నీతి
స్ఫురణత జను లెన్న నిఖిల భువనము లేలెన్. 268

సీ. సమయంబు తప్పక జలదము ల్వర్షించె,
హర్షించె మిగుల బ్రాహ్మణకులంబు
ధరణి ముక్కాలును దరగనిగతిఁ బండె,
నిండె యాగక్రియ ల్నిఖిలదిశల
ధర్మంబు నాల్గుపాదంబులఁ గన నయ్యె,
విన నయ్యె నూరూర వేదరవము
క్రేపులు తమయంత క్షీరము ల్గురిసెను,
విరిసెను చోరాగ్ని వృజినభయము

సీ. సోముఁ దనుమానసద్గుణస్తోముఁ దమృత
ధాముఁ దతులితవిజయాభిరాముఁ దఖిల
తారకాసార్వభౌముఁ దుదారనీతి
నంచితంబుగ ధరణిఁ బాలించునవుడు. 164

క. ఆచంద్రంబిన నెల్లవు
డాచంద్రుఁడు వెలుచుండు నవనీరాజ్యం
బీచంద్రు చరిత్రము విను
ధీచతురులకుం శుభంబు లేజము గల్గున్. 165,

గీ. ఆయురారోగ్యకరము జయాస్పదంబు
పుత్రపౌత్రప్రదం బతిపుణ్యదాయ
కం బఖండమహీలాభకారణంబు
విను జనంబులకు శశాంకవిజయ మనిన. 166

వ. అనుటయు. 167

ఆశ్వాసాంతము.

ఉ. మంత్రియుగంధరాకృతివిమానితమంధర! దానకంధరా!
తంత్రవిదగ్రణీ! శివతదంతిభిదాస్యవినూత్నకీర్తిధోరణీ!
మంత్రవిభేదనా! కుముదమంజుయశోధన! బోధబోధనా!
సంతసుపోషణా! జనమనఃప్రియభాషణ! వంశభూషణా!. 168

క. శూరవరవారసన్నుత
తారకభూభృజ్జిగీషతతకీర్తిధనా!
నారదతతవిహితసుధీ
భూరిరణార్జితవిపత్తు! పుషితకవిజనా!. 169

తోటకము.
రాజమానమానరాజరాజరాజసన్ముఖాం
భోజభోజరాజనై జబోధబోధనమ్మతి
త్మాజనాభిరామరామచంద్రకల్పకల్పవి
భ్రాజకీర్తిభూషితాంగసంగమంగళాన్వయా. 172

గద్య. ఇది శ్రీజానకీరామచంద్రచరణారవిందవందనకందళితానందకందాళి రామానుజగురుచరణసేవాసమాసాదితసాహితీవైభవశేషముకృష్ణయార్యతనూభవసుకవిజనవిధేయ వేంకటపతినామధేయప్రణీతంబైన శశాంకవిజయం బనుమహాప్రబంధమునందు సర్వంబును బంచమాశ్వాసము.

శశాంకవిజయము సంపూర్ణము.

ఆంధ్రగ్రంథములు.

	ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
ఆంధ్రభారతవిమర్శనము, మల్లాదిసూర్యనారాయణశాస్త్రిగారిది ...	0	8
శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణకవికృతము ...	0	12
తెనుఁగుసమస్యలు, చక్కనికూర్పు ...	0	2
భాస్కరరామాయణము, చక్కనికూర్పు, అత్యుత్తమప్రతి ...	4	0
కృష్ణరాయవిజయము, కుమారధూర్జటికృతము ...	0	8
లంకావిజయము (రావణదమ్మీయము), సటీక ...	1	4
నిర్వచనోత్తర రామాయణము, సాధారణప్రతి ...	0	12
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజప్రణీతము ...	2	0
రంగనాథరామాయణము, ద్విపద, చక్కనికూర్పు ...	3	8
గోపీనాథరామాయణము, 2 సంపుటములు శ్రీమద్రామాయణమునకు సరియైన పద్యము, కవనము మిక్కిలిసొంపు, టీక అతివిపులము	7	8
మొల్లరామాయణము, చిన్నసైజున పెద్దయక్షరములతో చక్కగముద్రితము	0	10
అచ్చతెనుఁగురామాయణము, శుద్ధప్రతి ...	1	4
ఆంధ్రభాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివరకు ముద్రితమైనప్రతులకన్న అన్నివిధముల బాగుగ నున్నది ...	6	0
డిటో అత్యుత్తమప్రతి 2 వాల్యములు ...	8	0
మార్కండేయపురాణము, మారనకృతము ...	1	12
మనుచరిత్ర, సటీక, వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యానముతో చిన్నసైజున మేలుకాగితముల మీఁద స్ఫుటమైన అక్షరములతో చక్కగ ముద్రించియున్నాము. ...	2	0
వసుచరిత్రవిమర్శనము, శ్రీ చినసీతారామస్వామిశాస్త్రికృతము, అత్యద్భుతములగు క్రొత్తవిషయము లనేకము లిందుగలవు ...	1	0
వసుచరిత్ర, సవ్యాఖ్యానము, చక్కనికూర్పు, నూతనముద్రితము ...	4	8
ఆముక్తమాల్యద, వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిగారివ్యాఖ్యానముతో మేలు కాగితములమీఁద చక్కఁగ మరల ముద్రించియున్నారము ...	3	8
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, క్రొత్తకూర్పు ...	0	10
హరిశ్చంద్రనలోపాఖ్యానము, సటీక, టీక విపులము ...	2	8
కళాపూర్ణోదయము, దళసరికాగితములు ...	2	4
రాఘవపాండవీయము, సటీక, చక్కనికూర్పు ...	2	4
శృంగారనైషధము, శ్రీనాథకవిది, క్రొత్తకూర్పు ...	1	0
హరవిలాసము ,, ...	0	12

		రూ.	అ.
		ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
కాశీఖండము, చక్కని క్రొత్తకూర్పు	...	1	8
శారంగధరచరిత్రము, చేమకూర. వేంకటకవికృతము	...	0	10
కవికర్ణరసాయనము, మాంధాతచరిత్ర	...	1	8
నరసభూపాలీయము, అట్టబైండు	...	0	10
విజయవిలాసము, చేమకూర వేంకటకవి	...	0	8
రంగారాయచరిత్ర, దిట్టకవి. నారాయణకవిప్రణీతము	...	0	8
నిరంకుశోపాఖ్యానము, రుద్రకవికృతము	...	0	6
లీలాసుందరీపరిణయము, కూచిమంచి తిమ్మకవికృతము	...	0	4
పారిజాతాపహరణము, మేలుప్రతి	...	0	[illegible]
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంకరకవిప్రణీతము	...	0	[illegible]
అనిరుద్ధచరిత్ర, కనుపర్తి. అబ్బయామాత్యప్రణీతము	...	0	8
విక్రమార్కచరిత్ర, జక్కనకవిప్రణీతము	...	1	4
బసవపురాణము, పిడుపర్తి సోమనాథప్రణీతము	...	2	4
హంసవింశతి, నారాయణామాత్యప్రణీతము	...	0	14
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, తరిగొండ వెంకమ్మది, చక్కనికూర్పు	...	1	0
రాజయోగసారము, ద్విపద	...	0	4
చెన్నబసవపురాణము, పావకవికృతము	...	1	2
పంచతంత్రము, నారాయణకవికృతము	...	0	12
డిటో „ వెంకటనాథకవి	...	1	4
సీతారామాంజనేయసంవాదము, సటీక, అనేక నూతనాంశములు చేర్చి చిన్నసైజున ముద్రించినారము, టీక, వివరణము మిక్కిలివిపులము. ఈవఱకు ప్రకటితమైనప్రతులకన్న బాగుగనున్నది	...	3	8
జైమినిభారతము, అశ్వమేధపర్వము, చక్కనికూర్పు	...	1	0
నృసింహపురాణము, ఎఱ్ఱాప్రెగడ, క్రొత్తకూర్పు	...	0	12
వైశ్యపురాణము	...	1	4
ఉత్తరహరివంశము, నాచన సోమనాథకృతము	...	1	8
రుక్మాంగదచరిత్ర, ఏకాదశీమాహాత్మ్యము	...	0	10
బిల్హణీయము, చక్కనికూర్పు	...	0	8
వైజయంతీవిలాసము ,,	...	0	8
రుక్మిణీపరిణయము, శుద్ధప్రతి	...	0	8
రసికజనమనోభిరామము	...	0	12
రాజశేఖరవిలాసము	...	0	8
నీతిపద్యసంగ్రహము, సటిప్పణము	....	0	4
రుక్మిణీకల్యాణము, సటీక, చక్కనిప్రతి	...	0	8

		రూ.	అ.
	ప్రతి 1-కి	రూ.	అ.
అంబరీషోపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము)	...	0	4
బలోపాఖ్యానము, సటీక, చిన్నసైజు	...	0	6
కుచేలోపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము)	...	0	4
మాతృశతకము	...	0	1
*సుమతిశతకము, సటీక	...	0	3
*కుమారీశతకము ,,	...	0	3
దాశరథీశతకము * ,,	...	0	4
[illegible]బోధశతకము,,	...	0	3
[illegible]వశతకము ,,	...	0	4
[illegible]రాయశతకము ,,	...	0	4
కవిచౌడప్పశతకము	...	0	2
నృసింహశతకము	...	0	3
చంద్రశేఖరశతకము	...	0	2
దేవకీనందనశతకము	...	0	2
సర్వేశ్వరశతకము	...	0	[illegible]
సంపగిమన్నశతకము	...	0	2
కృష్ణశతకము	...	0	2
నారాయణశతకము	...	0	2
సింహాద్రినారసింహశతకము	...	0	3
అగస్త్యాయశతకము	...	0	2
ప్రసన్నరాఘవశతకము	...	0	3
భామరాఘవశతకము	...	0	2
రామరామశతకము	...	0	2
రామతారకశతకము	...	0	[illegible]
రామప్రభుశతకము	...	0	2
భద్రాద్రిరామశతకము, పావులూరి మల్లనకృతము	...	0	2
రామలింగేశశతకము, అడిదము సూరకవిది	...	0	3
కాళహస్తీశ్వరశతకము, ధూర్జటికవిది	...	0	2
కుక్కుటేశ్వరశతకము, కూచిమంచి తిమ్మకవిది	...	0	3
కాళహస్తిశతకము, 'సాంబశివామహాప్రభో'	...	0	2
చిత్తబోధశతకము, తాత్పర్యసహితము	...	0	[illegible]
వేణుగోపాలశతకము	...	0	4
భోగినీదండకము, బమ్మెర పోతరాజప్రణీతము	...	0	½
గజేంద్రమోక్షము, సటీక, చక్కిలియూర్పు	...	0	3
భాగవతదశమస్కంధము, మూలమాత్రం	...	0	6

	ప్రతి 1-కి	రూ.	అ.
సప్తమస్కంధము, సటీక, చిన్నసైజు	...	1	4
వేమనపద్యములు, చక్కనికూర్పు	...	0	6
డిటో 3000 పద్యములు	...	1	12
డిటో తాత్పర్యము	...	3	8
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబనిఘంటువు, టీకానుక్రమణికాసహితము	...	0	12
అనంతుని ఛందస్సు, ఛందోదర్పణము	...	0	14
శ్రీనాథునివీథినాటకము	...	0	2
సులక్షణసారము, సటీక	...	0	10
ఆంధ్రభాషాభూషణము	...	0	[illegible]
ఆంధ్రచంద్రాలోకము, సటీక	...	0	8
ఆంధ్రభాషార్ణవము	...	0	12
దశరథపద్యములు	...	0	2
రూపవతి. రాజపుత్ర శ్రీసాహసపుకథ [illegible] శ్రీ ఎనమండ్ర నారాయణమంత్రి	...	0	8
విదురనీతి, సటీక, ఆంధ్రభారతములోనిది	...	0	5
చాటుపద్యమణిమంజరి. క్రొత్తకూర్పు 1-వ భాగము	...	1	4
డిటో 2-వ భాగము	...	1	10
నలచరిత్ర, ద్విపద	...	0	14
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరనమంత్రికృతము	...	1	4
వాశిష్ఠరామాయణము, ద్విపద	...	1	0
[illegible] బాలశిక్ష, ఇదివ [illegible] అభ్యసింపగలదు ఆంధ్రులకు మిక్కిలి [illegible] ఉపయోగము	...	0	3
ఆంధ్రకన్నడబాలశిక్ష	...	0	3
హిందీ ఇంగ్లీషు [illegible] శిక్ష	...	0	4
హిందీతెలుగుబాలబోధ	...	0	3
అధ్యాత్మరామాయణకీర్తనలు, చక్కనిప్రతి, చిన్నసైజు	...	0	10
రామదాసుచరిత్ర, చక్కనికూర్పు. మంచికాగితములు. [illegible] శ్రీరామదాసుగారి ప్రతిమ [illegible]	...	0	12
బ్రహ్మసూత్రములు తెనుగు [illegible] శ్రీశంకరులవారి భాష్యము [illegible] దుర్లభమని తలంచి చక్కనిశైలిలో అనేకవ్యాఖ్య [illegible] తెనుగు వ్యాఖ్యానమును ప్రకటించినారము.	...	12	0

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,

292, ఎస్ప్లనేడ్, చెన్నపురి.